

SPRAWOZDANIE
Z WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA
ZA OKRES OD 1 STYCZNIA DO 31 GRUDNIA 2018 R.

INFORMACJA O WYKONANIU BUDŻETÓW
JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

RADA MINISTRÓW

Warszawa
2019

Wprowadzenie	5
I. Wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego	11
1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	14
2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	23
2.1. Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego.....	26
2.2. Wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołectkiego	27
3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	29
4. Zobowiązania według tytułów dłużnych jednostek samorządu terytorialnego ...	30
5. Wieloletnia prognoza finansowa jednostek samorządu terytorialnego	36
II. Wykonanie budżetów gmin	
1. Dochody gmin	38
1.1. Struktura dochodów	38
1.2. Dochody według źródeł pochodzenia	40
1.2.1. Skutki obniżenia górnych stawek podatków, udzielonych ulg i zwolnień oraz decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy - Ordynacja podatkowa, obliczone za okres sprawozdawczy	42
1.2.2. Subwencja ogólna	43
1.2.3. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe	46
1.2.4. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich	47
1.2.5. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	50
1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	52
1.2.7. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych	55
1.2.8. Pozostałe dotacje celowe	57
1.3. Dochody według działów	59
1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca	61
2. Wydatki gmin	62
2.1. Struktura wydatków	62
2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków	63
2.3. Wydatki według działów	64
2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów	66
2.3.2. Wydatki majątkowe według działów.....	67
2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca	69

3. Wynik budżetów gmin	70
4. Przychody i rozchody gmin	71
5. Zobowiązania według tytułów dłużnych gmin.....	72
6. Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych ..	74
7. Wydzielony rachunek dochodów gminnych jednostek budżetowych	77
III. Wykonanie budżetów powiatów	
1. Dochody powiatów	79
1.1. Struktura dochodów	79
1.2. Dochody według źródeł pochodzenia	80
1.2.1. Subwencja ogólna	82
1.2.2. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe	83
1.2.3. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich	85
1.2.4. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	87
1.2.5. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	89
1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych	92
1.2.7. Pozostałe dotacje celowe	94
1.3. Dochody według działów	95
1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca	97
2. Wydatki powiatów	98
2.1. Struktura wydatków	98
2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków	99
2.3. Wydatki według działów	100
2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów	101
2.3.2. Wydatki majątkowe według działów	103
2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca	104
3. Wynik budżetów powiatów	105
4. Przychody i rozchody powiatów	105
5. Zobowiązania według tytułów dłużnych powiatów	106
6. Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych	108
7. Wydzielony rachunek dochodów powiatowych jednostek budżetowych ..	109
IV. Wykonanie budżetów miast na prawach powiatu	
1. Dochody miast na prawach powiatu	111

1.1. Struktura dochodów	111
1.2. Dochody według źródeł pochodzenia	112
1.2.1. Skutki obniżenia górnych stawek podatków, udzielonych ulg i zwolnień oraz decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy - Ordynacja podatkowa, obliczone za okres sprawozdawczy	114
1.2.2. Subwencja ogólna	116
1.2.3. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe	117
1.2.4. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich	119
1.2.5. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	121
1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	123
1.2.7. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych	126
1.2.8. Pozostałe dotacje celowe	128
1.3. Dochody według działów	130
1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca	132
2. Wydatki miast na prawach powiatu	132
2.1. Struktura wydatków	132
2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków	133
2.3. Wydatki według działów	134
2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów	136
2.3.2. Wydatki majątkowe według działów	137
2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca	139
3. Wynik budżetów miast na prawach powiatu	139
4. Przychody i rozchody miast na prawach powiatu	140
5. Zobowiązania według tytułów dłużnych miast na prawach powiatu	141
6. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu	143
7. Wydzielony rachunek dochodów jednostek budżetowych miast na prawach powiatu	145
V. Wykonanie budżetów województw	
1. Dochody województw	147
1.1. Struktura dochodów	147
1.2. Dochody według źródeł pochodzenia	148
1.2.1. Subwencja ogólna	149
1.2.2. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe	151

1.2.3. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich	152
1.2.4. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	155
1.2.5. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	156
1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych	159
1.2.7. Pozostałe dotacje celowe	161
1.3. Dochody według działów	163
1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca	164
2. Wydatki województw	165
2.1. Struktura wydatków	165
2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków	166
2.3. Wydatki według działów	166
2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów	169
2.3.2. Wydatki majątkowe według działów	170
2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca	172
3. Wynik budżetów województw	172
4. Przychody i rozchody województw	173
5. Zobowiązania według tytułów dłużnych województw	174
6. Przychody i koszty wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych	175
7. Wydzielony rachunek dochodów wojewódzkich jednostek budżetowych	177
VI. Zbiorcze informacje dotyczące środków na realizację projektów i programów realizowanych z udziałem środków z Unii Europejskiej, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, środków z budżetu państwa na współfinansowanie oraz płatności z budżetu środków europejskich	178
VII. Zbiorcze wykonanie budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego	182
VIII. Zbiorcze wykonanie budżetu związku metropolitalnego	183

Spis tablic

Wprowadzenie

Podstawę gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego w roku 2018 stanowiły:

- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U z 2018 r. poz. 1530, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 2077, z późn. zm.).

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego określa:

- źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów,
- zasady ustalania i przekazywania subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa.

Istotnym źródłem dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego są udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Wielkość udziału we wpływach z podatku PIT w latach 2017 i 2018 przedstawiała się następująco:

	<u>2017</u>	<u>2018</u>
Gminy	37,89%	37,98%
Powiaty	10,25%	10,25%
Województwa	<u>1,60%</u>	<u>1,60%</u>
RAZEM	49,74%	49,83%

Ustalona na 2018 r. wielkość udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) była wyższa o 0,09 punktu procentowego od udziału ustalonego na 2017 r.

Wskaźnik udziału gmin we wpływach z podatku PIT, określony w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wynosi 39,34%, z zastrzeżeniem art. 89 ustawy. Zgodnie z regulacją art. 89 tej ustawy udział gmin we wpływach z podatku PIT zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 punktu procentowego i wskaźnika obliczonego łącznie dla całego kraju. Wskaźnik ten ustala się dzieląc liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r. do domów pomocy społecznej, według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, przez liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r., według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r.

W 2018 r. wielkość udziału gmin we wpływach z podatku PIT wyniosła 37,98%.

Wskaźnik udziału we wpływach z CIT w 2018 r., w porównaniu, do wskaźnika obowiązującego w roku 2017, nie uległ zmianie i przedstawia się następująco:

	<u>2017</u>	<u>2018</u>
Gminy	6,71%	6,71%
Powiaty	1,40%	1,40%
Województwa	<u>14,75%</u>	<u>14,75%</u>
RAZEM	22,86%	22,86%

W 2018 r. jednostki samorządu terytorialnego sporządzały uchwały budżetowe i wieloletnie prognozy finansowe, zgodnie z przepisami określonymi w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, które w tym zakresie nie uległy zmianie.

Stosownie do przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, w 2018 r. jednostki samorządu terytorialnego obowiązane były stosować zasadę zrównoważenia budżetu w części bieżącej, zgodnie z którą organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki (będące nadwyżką środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikające z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych). Na koniec roku budżetowego wykonane wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki, z zastrzeżeniem przypadku realizacji zadań bieżących ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej (UE) oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA). Wówczas, wykonane wydatki bieżące mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki jedynie o kwotę związaną z realizacją wydatków bieżących z udziałem środków UE i EFTA, w przypadku, gdy środki te nie zostały przekazane w danym roku budżetowym.

Istotnym elementem zabezpieczającym jednostki samorządu terytorialnego przed nadmiernym zadłużeniem jest indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia odzwierciedlający ekonomiczną zdolność jednostki samorządu terytorialnego do spłaty zobowiązań. Reguła, określona w art. 243 ustawy o finansach publicznych, zakazuje jednostkom samorządu terytorialnego uchwalania budżetu, którego realizacja spowodowałaby, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja płatności związanych z obsługą zadłużenia do dochodów byłaby wyższa niż średnia arytmetyczna,

z obliczonych dla ostatnich trzech lat, relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem budżetu.

Wskaźnik zadłużenia, liczony na podstawie wielkości z trzech poprzednich lat, z jednej strony znosi ograniczenia wiążące jednostki samorządu terytorialnego, dla których zaciąganie nawet dość znacznych zobowiązań finansowych może być instrumentem bezpiecznej polityki rozwojowej, z drugiej zaś dyscyplinuje te jednostki, którym wysokie obciążenie dochodów spłatami zobowiązań nakazuje dużą ostrożność przy zaciąganiu nowych kredytów i pożyczek czy też emisji papierów wartościowych. Limit spłaty zadłużenia ma za zadanie zabezpieczyć jednostki samorządu terytorialnego przed nadmierną kumulacją płatności z tytułu obsługi zadłużenia w stosunku do ich dochodów, nie ogranicza natomiast możliwości absorpcji środków europejskich przeznaczonych na realizację projektów objętych dofinansowaniem z tych środków. Z limitu tego wyłączone są bowiem spłaty kredytów, pożyczek oraz wykup wyemitowanych papierów wartościowych na realizację projektów z udziałem środków unijnych.

W sytuacji zagrożenia realizacji zadań publicznych i braku możliwości uchwalenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu z zachowaniem indywidualnego limitu spłaty zadłużenia regionalna izba obrachunkowa wzywa jednostkę samorządu terytorialnego do opracowania i uchwalenia programu naprawczego. Rozwiązanie – zakładając określone wymogi, co do gospodarki finansowej jednostki prowadzącej postępowanie naprawcze – pozwala na koncentrację środków i wysiłków samorządu niezbędnych z punktu widzenia efektywnej naprawy finansowej.

Kształtowanie się dochodów podatkowych jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r. było w głównej mierze zdeterminowane dobrą sytuacją makroekonomiczną. Na poziom dochodów podatkowych jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności na dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych, wpływ miało wprowadzenie szeregu działań mających na celu zwiększenie stopnia przestrzegania przepisów podatkowych, ograniczających straty z tytułu oszustw oraz unikania opodatkowania. Podjęte zostały również nowe działania mające na celu odbudowę strumienia dochodów podatkowych i uszczelnienie systemu podatkowego.

Ustawą z dnia 9 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U z 2017 r. poz. 2260) wprowadzono od 1 stycznia 2018 r. przepisy dające ministrowi obrony narodowej możliwość wspierania dotacjami z budżetu państwa jednostek samorządu terytorialnego, które podejmą działania zmierzające do budowy lub remontu strzelnic oraz rozwijania sportu strzeleckiego. Dodatkowo ustawa ta wprowadziła możliwość udzielania jednostkom samorządu terytorialnego dotacji na budowę i remonty

pomników upamiętniających tradycję, chwałę i sławę oręża polskiego. Dotacje te mogą być udzielane ze środków wskazanych w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 25 maja 2001 r.

o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2018 poz. 37 z późn. zm.).

W 2017 r. został utworzony Górnośląski Związek Metropolitalny. Jest to zrzeszenie gmin województwa śląskiego, realizujące zadania publiczne w zakresie określonym w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. poz. 730).

Do zadań tych należy, między innymi: kształtowanie ładu przestrzennego, rozwój publicznego transportu zbiorowego, metropolitalne przewozy pasażerskie.

Dochodami związku są m.in.: udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze związku, składki z budżetów gmin, wchodzących w skład związku, dochody z majątku związku, dotacje z budżetu państwa i z budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Rok 2018 był pierwszym, w którym związek metropolitalny otrzymał udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 5%.

Do projektów uchwał budżetowych na 2018 r. po raz pierwszy miał zastosowanie nowy rozdział klasyfikacji budżetowej p.n. „80153 - Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych”. Wydatki te były wcześniej ujmowane w rozdziałach dotyczących właściwych typów szkół. W nowo utworzonym rozdziale ujmowane są dochody oraz wydatki związane z zapewnieniem prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych uczniom szkół podstawowych, szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej, gimnazjów, klas dotychczasowego gimnazjum prowadzonych w szkołach innego typu i szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie dotychczasowego gimnazjum, a także uczniom szkolnych punktów konsultacyjnych oraz szkół, które umożliwiają uczniom uzupełnienie wykształcenia w zakresie szkoły podstawowej lub dotychczasowego gimnazjum, zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 oraz art. 112 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2203).

Ponadto do klasyfikacji budżetowej wprowadzono następujące zmiany:

- do objaśnień do rozdziałów „80110 Gimnazja” i „80111 Gimnazja specjalne”,
- do objaśnień do rozdziału „80150 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych”,
- brzmienia nazwy rozdziału 80152 na „80152 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w gimnazjach, klasach dotychczasowego gimnazjum prowadzonych w szkołach innego typu, liceach

ogólnokształcących, technikach, szkołach policealnych, branżowych szkołach I i II stopnia i klasach dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej prowadzonych w branżowych szkołach I stopnia oraz szkołach artystycznych”.

* * *

Miasto na prawach powiatu – na podstawie art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872, z późn. zm.) – sporządza jeden budżet.

Uchwała budżetowa miasta na prawach powiatu określa poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gmin, powiatów oraz rodzajów wydatków przewidzianych na zadania realizowane przez gminy i powiaty.

W związku z powyższym, analogicznie jak w latach poprzednich, zaprezentowano w opracowaniu część danych dotyczących dochodów miast na prawach powiatu w podziale na część gminną i powiatową.

Podstawowym źródłem danych, dotyczących wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2018 r., były sprawozdania z wykonania planów dochodów i wydatków oraz zobowiązań tych jednostek, sporządzone według zasad określonych rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 109 i 1395) oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773), wieloletnie prognozy finansowe jednostek samorządu terytorialnego sporządzone według zasad określonych rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2015 r. poz. 92).

Zgodnie z przepisami tych rozporządzeń, wszystkie jednostki samorządu terytorialnego sporządzają i przekazują do Ministerstwa Finansów, raz na kwartał, sprawozdania z wykonania planów dochodów i wydatków budżetowych w pełnej szczegółowości, tj. dział, rozdział, paragraf, sprawozdania o nadwyżce/deficycie budżetowym, sprawozdania o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń.

Sprawozdania, o których mowa wyżej oraz wieloletnie prognozy finansowe jednostki samorządu terytorialnego przekazują do Ministerstwa Finansów – za pośrednictwem regionalnych izb obrachunkowych – w formie elektronicznej.

We wszystkich tablicach zbiorczych prezentowane są dane, zestawione na podstawie sprawozdań rocznych, otrzymanych przez Ministerstwo Finansów od jednostek samorządu terytorialnego, obejmujących jednostki budżetowe, samorządowe zakłady budżetowe (działające na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych), rachunki dochodów i wydatków, o których mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych¹.

W części opisowej, dotyczącej dotacji celowych z budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań z zakresu administracji rządowej, zadań własnych oraz zadań realizowanych na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, wykorzystano dane ze sprawozdań z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

¹ Dane liczbowe zostały opracowane w oparciu o sprawozdania jednostek samorządu terytorialnego za 2018 rok według stanu bazy na dzień 27 marca 2019 r. oraz dane z wieloletnich prognoz finansowych JST na lata 2018-2021 według stanu bazy na dzień 19 listopada 2018 roku.

Dane te nie uwzględniają korekt nadesłanych w późniejszym terminie. Wielkości ujęto w zaokrągleniu do tysiąca złotych, na skutek czego powstały niewielkie rozbieżności w prezentowanych danych liczbowych.

I. Wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego

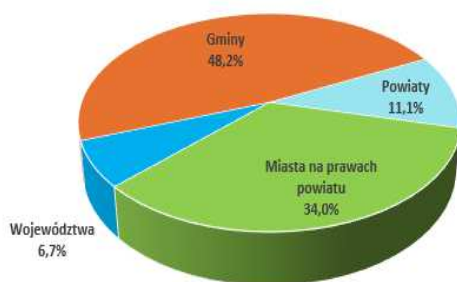
Zbiornicze dane dotyczące wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r. przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
		tys. zł			
1	2	3	4	5	6
Dochody	229 878 741	255 559 008	251 846 419	98,5	109,6
Wydatki	230 166 344	278 439 273	259 386 268	93,2	112,7
Wynik	-287 603	-22 880 265	-7 539 849	-	-

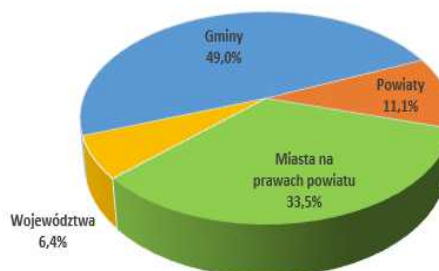
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. jednostki samorządu terytorialnego zrealizowały dochody ogółem w wysokości 251.846.419 tys. zł, tj. 98,5% planu rocznego oraz wydatki w wysokości 259.386.268 tys. zł, tj. 93,2% planu. Budżety jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się deficytem w wysokości 7.539.849 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 22.880.265 tys. zł.

Struktura dochodów wg kategorii JST w 2018 r.

Struktura wydatków wg kategorii JST w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów ogółem, zrealizowanych w 2018 r. przez jednostki samorządu terytorialnego, dochody ogółem gmin i miast na prawach powiatu stanowiły 82,2% dochodów ogółem zrealizowanych przez wszystkie jednostki samorządu terytorialnego, a ich wydatki ogółem stanowiły 82,5% wszystkich wydatków finansowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego ogółem w tym środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Dochody ogółem w tym:	229 878 741	255 559 008	251 846 419	98,5	-	109,6
na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych z tego:	8 753 923	22 154 938	16 818 699	75,9	100,0	192,1
Gminy	2 260 207	8 878 209	6 166 594	69,5	36,7	272,8
Powiaty	947 008	2 415 444	1 797 877	74,4	10,7	189,8
Miasta na prawach powiatu	2 345 524	5 528 433	4 301 897	77,8	25,6	183,4
Województwa	3 201 184	5 332 853	4 552 331	85,4	27,1	142,2
Wydatki ogółem w tym:	230 166 344	278 439 273	259 386 268	93,2	-	112,7
na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych z tego:	12 774 761	31 512 081	25 352 342	80,5	100,0	198,5
Gminy	4 624 505	13 680 134	10 989 910	80,3	43,3	237,6
Powiaty	1 284 559	3 148 116	2 375 963	75,5	9,4	185,0
Miasta na prawach powiatu	3 342 923	8 213 858	6 580 568	80,1	26,0	196,9
Województwa	3 522 774	6 469 972	5 405 901	83,6	21,3	153,5
<i>udział dochodów na programy i projekty unijne w dochodach ogółem</i>	3,8	8,7	6,7	-	-	-
<i>udział wydatków na programy i projekty unijne w wydatkach ogółem</i>	5,6	11,3	9,8	-	-	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. wykonane dochody jednostek samorządu terytorialnego, związane z realizacją programów i projektów unijnych stanowiły 6,7% dochodów ogółem. Natomiast wydatki na realizację programów i projektów unijnych stanowiły 9,8% wydatków ogółem.

Dochody i wydatki bez środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wg kategorii jednostek samorządu terytorialnego prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4: 2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem	229 878 741	255 559 008	251 846 419	98,5	109,6
Dochody bez dochodów na realizację programów i projektów unijnych z tego:	221 124 818	233 404 070	235 027 719	100,7	106,3
Gminy	108 929 078	115 142 811	115 259 003	100,1	105,8
Powiaty	24 441 523	26 038 041	26 161 470	100,5	107,0
Miasta na prawach powiatu	76 184 016	80 263 753	81 205 893	101,2	106,6
Województwa	11 570 201	11 959 465	12 401 353	103,7	107,2
Wydatki ogółem	230 166 344	278 439 273	259 386 268	93,2	112,7
Wydatki bez wydatków na realizację programów i projektów unijnych z tego:	217 391 583	246 927 192	234 033 926	94,8	107,7
Gminy	107 359 942	122 910 956	116 142 864	94,5	108,2
Powiaty	24 075 857	27 588 334	26 280 608	95,3	109,2
Miasta na prawach powiatu	75 161 129	84 565 313	80 434 044	95,1	107,0
Województwa	10 794 655	11 862 589	11 176 410	94,2	103,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., dochody ogółem wzrosły o 9,6%, natomiast dochody ogółem wyłączając dochody na realizację programów i projektów unijnych wzrosły o 6,3%.

W tym okresie wydatki ogółem wzrosły o 12,7%, natomiast wydatki ogółem bez wydatków na realizację programów i projektów unijnych wzrosły o 7,7%.

1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

W 2018 r. jednostki samorządu terytorialnego wykonały dochody ogółem wyższe o 9,6% w porównaniu do dochodów wykonanych w 2017 r.

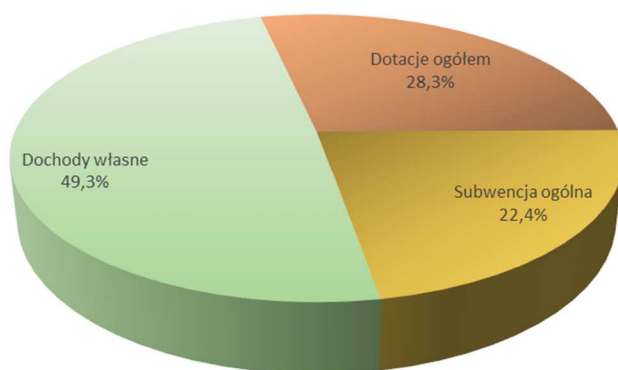
Dochody zrealizowane przez gminy, powiaty, miasta na prawach powiatu i województwa prezentuje tabela poniżej:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY	111 189 285	124 021 020	121 425 597	97,9	109,2
POWIATY	25 388 531	28 453 484	27 959 347	98,3	110,1
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	78 529 540	85 792 186	85 507 790	99,7	108,9
WOJEWÓDZTWA	14 771 385	17 292 318	16 953 684	98,0	114,8
OGÓŁEM JST	229 878 741	255 559 008	251 846 419	98,5	109,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Dochody ogółem wykonane w 2018 r. w gminach, miastach na prawach powiatu, powiatach i województwach były wyższe niż wykonane w 2017 r. Najwyższą dynamikę wykonanych dochodów odnotowano w województwach i powiatach (114,8% i 110,1%).

Struktura dochodów jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r. dochody własne stanowiły 49,3%, dotacje 28,3%, a subwencja ogólna 22,4%.

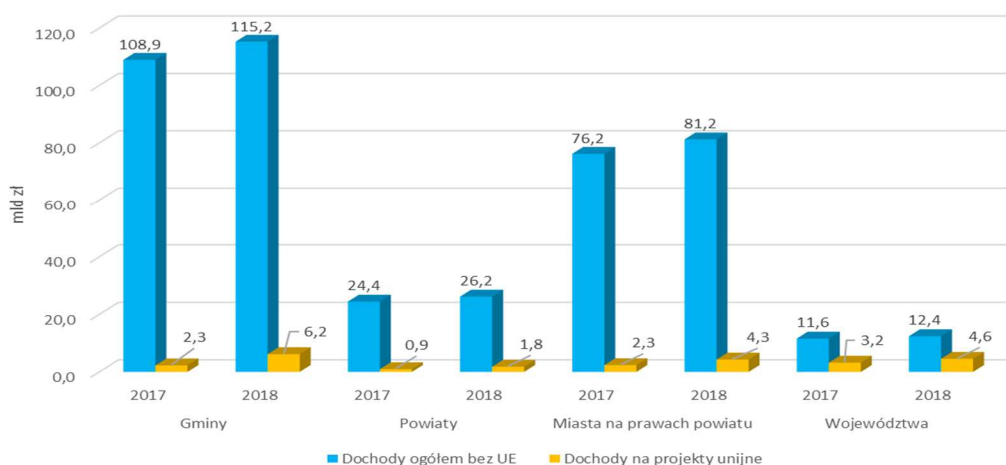
Wykonanie i dynamikę dochodów jednostek samorządu terytorialnego prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem, z tego:	229 878 741	255 559 008	251 846 419	98,5	109,6
Dochody własne	113 245 273	121 648 297	124 042 144	102,0	109,5
Dotacje ogółem	62 352 719	77 523 680	71 374 545	92,1	114,5
Subwencja ogólna	54 280 749	56 387 031	56 429 729	100,0	104,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., podobnie jak w 2017 r., najwyższą dynamiką charakteryzowały się dotacje (114,5%). Największy udział w dotacjach ogółem miały w 2018 r. dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej, które stanowiły 61,4% ogółu dotacji.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego bez dochodów na realizację programów i projektów unijnych oraz dochody na realizację programów i projektów unijnych przedstawia poniższy wykres:

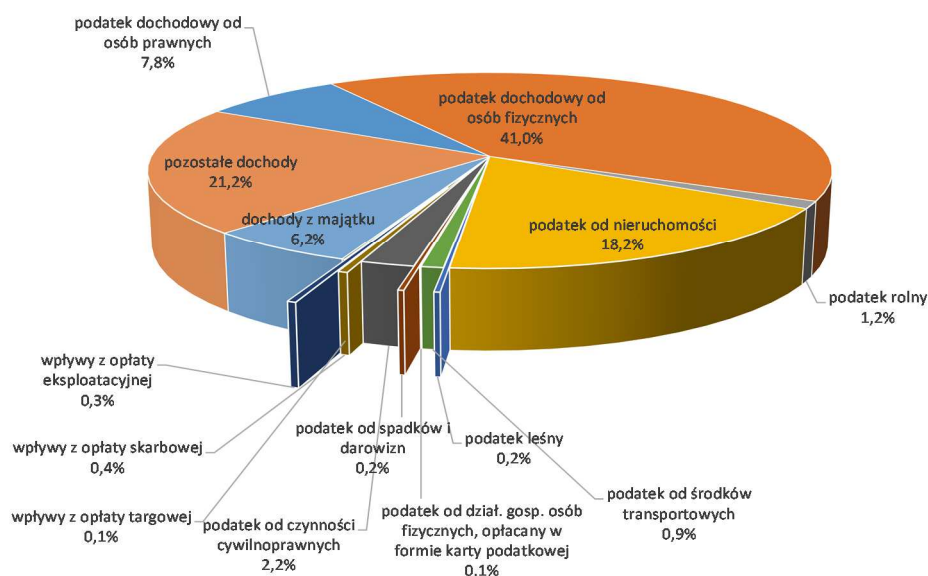
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., udział dochodów na programy i projekty unijne w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego zwiększył się z 3,8% do 6,7%.

W porównaniu do 2017 r. wyższe wykonanie dochodów z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków

europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, w 2018 r. wiąże się z wyższą realizacją programów w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020.

Struktura dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego, w 2018 r., największy udział miały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych 41,0%, podatku od nieruchomości 18,2%, z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych 7,8% oraz dochody z majątku 6,2%.

W 2018 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazane zostały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 50.907.920 tys. zł i w porównaniu z przekazanymi udziałami w roku 2017 były one wyższe o 13,4%.

Kolejnym istotnym źródłem dochodów własnych były dochody z podatku od nieruchomości, które w 2018 r. stanowiły 18,2% dochodów własnych, plan tych dochodów został zrealizowany w 100,6%, a wykonanie było wyższe o 3,6% od wykonania w 2017 r.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów jednostek samorządu terytorialnego przedstawiono w tabelach załączonych do sprawozdania.

Transfery z budżetu państwa

W 2018 r., według sprawozdań budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu dotacji z budżetu państwa i subwencji ogólnej wyniosły 108.558.919 tys. zł i były wyższe niż w 2017 r. o 2,9%.

W 2018 r. budżet państwa wspierał realizację zadań jednostek samorządu terytorialnego przekazując dotacje w łącznej wysokości 52.129.190 tys. zł, w tym na zadania inwestycyjne 2.309.576 tys. zł. Łączna kwota dotacji z budżetu państwa dla jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r., w porównaniu do 2017 r., wzrosła o 1,7%.

Dotacje z budżetu państwa przekazane w kwocie 52.129.190 tys. zł dla wszystkich kategorii jednostek samorządu terytorialnego przeznaczone były na realizację zadań:

- 1) z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w kwocie 43.828.245 tys. zł, z tego na zadania bieżące 43.699.664 tys. zł,
- 2) własnych w wysokości 8.225.903 tys. zł, z tego na zadania bieżące 6.054.833 tys. zł,
- 3) na podstawie porozumień z organami administracji rządowej w kwocie 75.042 tys. zł, z tego na zadania bieżące 65.116 tys. zł.

Szczegółowe informacje o wielkości dotacji dla poszczególnych kategorii jednostek samorządu terytorialnego zostały przedstawione w dalszych częściach niniejszego sprawozdania.

W 2018 r., na rachunki jednostek samorządu terytorialnego – według danych Ministerstwa Finansów – przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 55.881.560 tys. zł (bez rezerw), co stanowiło 100,0% kwot zaplanowanych na ten cel (po zmianach).

Ponadto zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, środki z rezerwy subwencji ogólnej, w wysokości 335.999 tys. zł, otrzymało 150 jednostek samorządu terytorialnego, dodatkowo środki rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy, w łącznej wysokości 212.168 tys. zł, otrzymało 850 jednostek samorządu terytorialnego.

Wykonanie subwencji ogólnej w 2018 r.

W 2018 r. – według danych Ministerstwa Finansów – na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 55.881.560 tys. zł (bez rezerw), co stanowiło 100,0% kwot zaplanowanych na ten cel (po zmianach) i 103,9% kwot przekazanych na analogiczne cele w 2017 r.

Na powyższą kwotę subwencji ogólnej składały się:

- część oświatowa w wysokości - 43.075.129 tys. zł,
- część wyrównawcza w wysokości - 10.707.102 tys. zł,
- część równoważąca w wysokości - 1.720.962 tys. zł,
- część regionalna w wysokości - 376.353 tys. zł,
- część rekompensująca w wysokości - 2.014 tys. zł.

Część rekompensująca subwencji ogólnej, stosownie do ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz.U. Nr 188, poz. 1840, z późn. zm.), przeznaczona jest na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na prowadzenie przez przedsiębiorcę, na podstawie zmienionego zezwolenia, działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych. W 2018 r. tę część subwencji ogólnej otrzymały gminy oraz miasta na prawach powiatu (w części gminnej), uprawnione do otrzymania tej rekompensaty i wymienione w rozporządzeniu Ministra Przedsiębiorczości i Technologii.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w budżecie państwa tworzy się rezerwę subwencji ogólnej przeznaczoną na dofinansowanie:

- 1) inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu,
- 2) utrzymania rzecznych przepraw promowych o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej 2000 pojazdów na dobę, wskazanych przez ministra właściwego do spraw transportu,
- 3) remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu.

Na podstawie art. 26 ust. 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, rezerwą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

Rezerwa ta została w całości rozdysponowana w sposób uzgodniony z ministrem właściwym do spraw transportu oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Minister Finansów przekazał środki w pełnej wysokości do właściwych samorządów według harmonogramu zaproponowanego przez Ministra Infrastruktury.

Środki z rezerwy, o której mowa wyżej, w łącznej wysokości 335.999 tys. zł, otrzymało 150 jednostek samorządu terytorialnego, z tego:

- 106.234 tys. zł otrzymało 31 miast na prawach powiatu,
- 189.538 tys. zł otrzymały 103 powiaty,
- 40.227 tys. zł otrzymało 16 województw.

Zgodnie z art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, uzyskane nienależnie przez jednostki samorządu terytorialnego kwoty części wyrównawczej, równoważącej i regionalnej subwencji ogólnej, w zakresie subwencji na rok budżetowy, podlegają zwrotowi do budżetu państwa i tworzą rezerwę subwencji przeznaczoną dla jednostek samorządu terytorialnego, którą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego.

Rezerwa ta jest dodatkowo zwiększana o nierozdzielone środki części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin. Zgodnie bowiem z art. 21a ust. 3 pkt 6 i ust. 4 pkt 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, jeżeli wyliczona kwota części równoważącej subwencji ogólnej jest wyższa od kwoty należnej, wówczas gminy otrzymują kwoty należne, a pozostałe nierozdzielone środki zwiększają rezerwę, o której mowa wyżej.

Stosownie do art. 36a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, podziału rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 tej ustawy, dokonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych po uzgodnieniu z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego:

- 1) kryteriów, według których rozdzielana będzie rezerwa, spośród kryteriów określonych ustawowo,
- 2) wielkości środków rozdzielanych na podstawie poszczególnych kryteriów,
- 3) szczegółowego sposobu podziału rezerwy na podstawie poszczególnych kryteriów.

W 2018 r. środki rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zostały przeznaczone dla:

- gmin, w których dochody podatkowe za rok 2017 (ustalone dla gmin z uwzględnieniem art. 32 ust. 3 ww. ustawy), powiększone o część wyrównawczą i część równoważącą subwencji ogólnej ustalone na 2018 r. i pomniejszone o wpłaty, o których mowa w art. 29 ww. ustawy, ustalone na 2018 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca, były niższe od 80% wyliczonych w analogiczny sposób średnich dochodów wszystkich gmin, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju,

- gmin, które w 2018 r. dokonały wpłat do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin w wysokości wynikającej z art. 29 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego i w których dochody podatkowe, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, przyjęte do wyliczenia wpłat na rok budżetowy były niższe od 2000% średnich dochodów podatkowych wszystkich gmin, w przeliczeniu na mieszkańca kraju,
- dla powiatów, które w 2017 r. otrzymały z budżetu państwa dotacje celowe na realizację bieżących zadań własnych z zakresu domów pomocy społecznej, proporcjonalnie do wysokości udziału dotacji otrzymanych przez powiat w łącznej kwocie dotacji na ten cel otrzymanych przez wszystkie powiaty.

Środki z ww. rezerwy subwencji ogólnej, w łącznej wysokości 212.168 tys. zł, po uzgodnieniu kryteriów podziału z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego zostały rozdysponowane dla 850 jednostek samorządu terytorialnego, z tego:

- 533 gminy otrzymały 104.017 tys. zł,
- 57 miast na prawach powiatu otrzymało 67.959 tys. zł,
- 260 powiatów otrzymało 40.192 tys. zł.

Wykonanie części oświatowej subwencji ogólnej w 2018 r.

Środki części oświatowej subwencji ogólnej przeznaczane są na realizację zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, a także na dotowanie szkół i placówek niepublicznych oraz publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego oraz przez osoby fizyczne.

Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustalana jest corocznie w ustawie budżetowej. Kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych (art. 28 ust. 1 ustawy).

Na poziom dochodów i wydatków oświatowych wykazywanych w sprawozdaniach z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r. miały wpływ przepisy ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, na podstawie których w kwocie części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez

jednostki samorządu terytorialnego z budżetu państwa uwzględnione zostały środki naliczone dla dzieci w wieku 6 lat i powyżej objętych wychowaniem przedszkolnym (art. 28 ust. 6 pkt 4 i 5 ustawy), oraz zmiany dotyczące ustroju szkolnego wprowadzonego od dnia 1 września 2017 r. na mocy przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na 2018 r. ustalona została w wysokości 43.075.129 tys. zł.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 43.075.129 tys. zł, z tego dla:

- gmin	20.622.389 tys. zł,
<i>z tego:</i>	
<i>gminom wiejskim</i>	9.569.910 tys. zł,
<i>gminom miejskim</i>	4.044.170 tys. zł,
<i>gminom miejsko-wiejskim</i>	7.008.309 tys. zł,
- powiatów	7.640.717 tys. zł,
- miast na prawach powiatu	14.225.134 tys. zł,
- województw	586.889 tys. zł.

Z części oświatowej subwencji ogólnej zaplanowanej na rok 2018 wydzielona została rezerwa stanowiąca 0,4% tej części subwencji, w wysokości 172.301 tys. zł.

W trakcie roku budżetowego uległa ona zwiększeniu do łącznej wysokości 184.118 tys. zł, tj. o kwotę 11.817 tys. zł, uzyskaną w wyniku zmniejszenia części oświatowej subwencji ogólnej 95 jednostkom samorządu terytorialnego.

W świetle przepisów art. 28 ust. 3 i 4 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego rezerwą części oświatowej subwencji ogólnej dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego. Podział rezerwy tej części subwencji następuje nie później niż do dnia 30 listopada każdego roku.

Zgodnie z „Kryteriami podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2018”, przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek Ministra Edukacji Narodowej – rozdysponował dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego środki w wysokości 184.118 tys. zł (co stanowi 100% środków ww. rezerwy), z tego:

- gminom	117.755 tys. zł,
<i>z tego:</i>	
<i>gminom wiejskim</i>	51.946 tys. zł,
<i>gminom miejskim</i>	24.164 tys. zł,
<i>gminom miejsko-wiejskim</i>	41.645 tys. zł,
- powiatom	14.830 tys. zł,
- miastom na prawach powiatu	51.358 tys. zł,
- województwom	175 tys. zł.

Należy zauważyć, iż zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2018, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jedną z form uzupełniania dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

W ustawie budżetowej na rok 2018 w części 83, w poz. 52 została zaplanowana rezerwa celowa pn. „Zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego” w wysokości 1.361.000 tys. zł, uwzględniająca ustalony w art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 827, z późn. zm.) maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na dotację celową na dofinansowanie zadań jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wychowania przedszkolnego dzieci w wieku do lat 5 w 2018 r.

Na podstawie dokonanego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania podziału środków budżetu państwa przeznaczonych w roku 2018 na dotacje celowe dla jednostek samorządu terytorialnego oraz stosownych wniosków wojewodów, decyzjami Ministra Finansów w sprawie zmian w budżecie państwa na 2018 r., zostały uruchomione środki w łącznej wysokości 1.353.716 tys. zł (tj. 99,5% planu) z przeznaczeniem na udzielenie jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie wydatków bieżących związanych z realizacją zadań w zakresie wychowania przedszkolnego dzieci w wieku do lat 5 w 2018 r.

2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

W 2018 r. jednostki samorządu terytorialnego wykonały wydatki ogółem w wysokości 259.386.268 tys. zł.

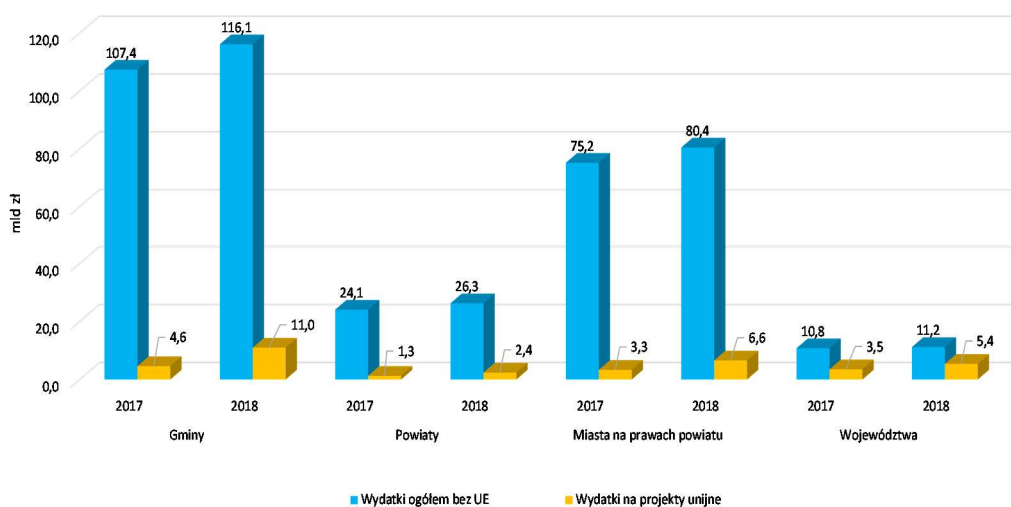
Wykonanie wydatków w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY					
Wydatki ogółem	111 984 447	136 591 090	127 132 774	93,1	113,5
w tym: wydatki majątkowe	16 395 922	30 818 091	26 241 929	85,2	160,1
POWIATY					
Wydatki ogółem	25 360 416	30 736 450	28 656 571	93,2	113,0
w tym: wydatki majątkowe	4 083 369	6 973 032	5 982 784	85,8	146,5
MIASTA NA PRAWACH POWIATU					
Wydatki ogółem	78 504 052	92 779 171	87 014 612	93,8	110,8
w tym: wydatki majątkowe	10 408 313	17 991 133	14 703 552	81,7	141,3
WOJEWÓDZTWA					
Wydatki ogółem	14 317 429	18 332 562	16 582 312	90,5	115,8
w tym: wydatki majątkowe	4 327 032	6 989 268	5 949 673	85,1	137,5
OGÓŁEM JST					
Wydatki ogółem	230 166 344	278 439 273	259 386 268	93,2	112,7
w tym: wydatki majątkowe	35 214 636	62 771 523	52 877 937	84,2	150,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r. we wszystkich kategoriach jednostek samorządu były wyższe, w porównaniu do zrealizowanych wydatków w 2017 r. Wzrosty na zbliżonym poziomie odnotowano w województwach, gminach i powiatach, odpowiednio o 15,8%, 13,5% i 13,0%.

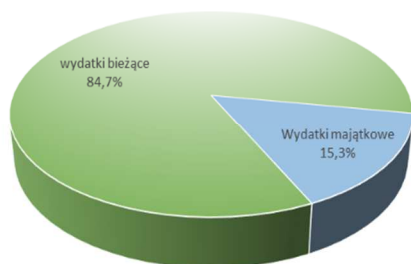
Wydatki jednostek samorządu terytorialnego bez środków unijnych oraz wydatki na projekty unijne przedstawia poniższy wykres:

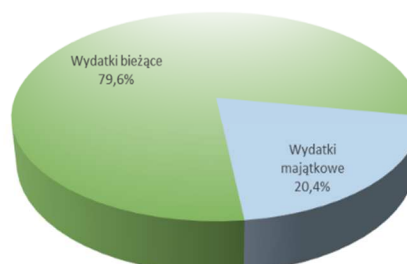
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., udział wydatków jednostek samorządu terytorialnego na programy i projekty unijne w wydatkach ogółem zwiększył się z 5,6% do 9,8%, na co wpływ miała realizacja programów w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020.

Struktura wydatków jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r.

Struktura wydatków jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., w strukturze wykonanych wydatków ogółem zmniejszył się udział wydatków bieżących z 84,7% do 79,6%, natomiast zwiększył się udział wydatków majątkowych z 15,3% do 20,4%.

Udział wydatków majątkowych w ogólnej kwocie wydatków w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego przedstawia poniższa tabela:

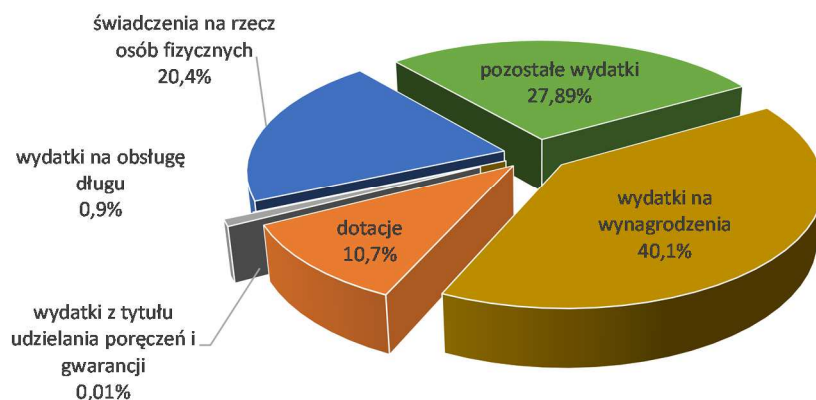
Wyszczególnienie	2017	2018
	%	
1	2	3
GMINY	14,6	20,6
POWIATY	16,1	20,9
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	13,3	16,9
WOJEWÓDZTWA	30,2	35,9
OGÓŁEM JST	15,3	20,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Najwyższy udział wydatków majątkowych w kwocie wydatków ogółem w 2018 r. odnotowano w województwach (35,9%), a najniższy w miastach na prawach powiatu (16,9%).

Zgodnie z art. 236 ustawy o finansach publicznych, przez wydatki bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego rozumie się wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi.

Struktura wydatków bieżących jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków bieżących w 2018 r. najwyższy udział stanowiły wynagrodzenia z pochodnymi - 40,1%.

Wydatki bieżące jednostek samorządu terytorialnego według głównych kierunków ich rozdysponowania.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Wydatki bieżące, z tego:	194 951 708	215 667 750	206 508 331	95,8	105,9
Wydatki na wynagrodzenia	65 079 276	71 360 528	69 953 422	98,0	107,5
w tym: wynagrodzenia osobowe	59 181 099	64 853 363	63 700 562	98,2	107,6
Pochodne od wynagrodzeń	11 945 816	13 237 616	12 747 380	96,3	106,7
Dotacje	19 372 683	22 700 185	22 100 048	97,4	114,1
Wydatki na obsługę długu	1 858 575	2 075 793	1 859 712	89,6	100,1
Wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	24 414	161 791	25 966	16,0	106,4
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	42 085 583	43 013 217	42 141 802	98,0	100,1
Pozostałe wydatki	54 585 362	63 118 621	57 680 001	91,4	105,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. wydatki bieżące były wyższe o 5,9%, niż wykonane w 2017 r. Największy wzrost odnotowano w kategorii dotacje (o 14,1%). Widoczny jest także wzrost wydatków na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (odpowiednio o 7,5% i 6,7%).

2.1. Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego

Zgodnie z art. 263 ustawy o finansach publicznych organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może ustalić wykaz kwot wydatków niezrealizowanych w roku budżetowym oraz określić ostateczny termin dokonania każdego wydatku ujętego w tym wykazie w następnym roku budżetowym. W wykazie tym ujmuje się wydatki związane z realizacją umów:

- 1) w sprawie zamówienia publicznego,
- 2) które zostaną zawarte w wyniku zakończonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, w którym dokonano wyboru wykonawcy.

Ostateczny termin dokonania wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, upływa 30 czerwca roku następnego.

Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	2017	2018	Dynamika (3:2)	Struktura
	tys. zł		%%	
1	2	3	4	5
WYDATKI OGÓŁEM, w tym:	230 166 344	259 386 268	112,7	100,0
Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego	2 048 867	1 504 394	73,4	0,6
w tym: wydatki na realizację programów i projektów unijnych	370 492	376 694	101,7	0,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r.
(Min. Fin.)

W 2018 r. wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego, stanowiły 0,6% wydatków ogółem. W porównaniu do 2017 r. wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego, zmniejszyły się o 26,6%. Wydatki niewygasające związane z realizacją programów i projektów unijnych stanowiły 25,0% wszystkich wydatków, które nie wygasły z upływem 2018 r.

2.2. Wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego

Na mocy ustawy z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim (Dz.U. poz. 301, z późn. zm.) rada gminy rozstrzyga o wyodrębnieniu w budżecie gminy środków stanowiących fundusz sołecki.

Zwrot części wydatków wykonanych przez gminy w ramach funduszu sołeckiego, jest realizowany na podstawie art. 3 ust. 7 ustawy o funduszu sołeckim, który stanowi, że gminy otrzymują z budżetu państwa zwrot, w formie dotacji celowej, części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego w roku poprzedzającym rok budżetowy.

Regulacje dotyczące zwrotu części tych wydatków zostały zawarte w rozporządzeniu Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie wzorów informacji przekazywanych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) i wojewodę, trybu zwrotu części wydatków gmin wykonanych w ramach funduszu sołeckiego oraz wzoru wniosku o ten zwrot (Dz.U. poz. 916, z późn. zm.). Zgodnie z § 4 ww. rozporządzenia zwrot tych wydatków następuje na rachunek gminy w terminie do dnia 31 sierpnia roku następującego po roku, w którym dokonano wydatków.

Wydatki zrealizowane w 2018 r. przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach funduszu sołeckiego przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	WYDATKI OGÓŁEM		Wydatki, zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego		Udział wydatków funduszu sołeckiego w wydatkach ogółem (5:3)
	liczba jednostek	kwota (w tys. zł)	liczba jednostek	kwota (w tys. zł)	
1	2	3	4	5	6
JST OGÓŁEM, w tym:	2808	259 386 268	1527	507 847	0,2
GMINY z tego:	2412	127 132 774	1524	507 411	0,4
gminy miejskie	236	27 911 454	5	550	0,0
gminy wiejskie	1547	55 505 459	1010	326 546	0,6
gminy miejsko-wiejskie	629	43 715 861	509	180 315	0,4
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	66	87 014 612	3	437	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2018 r. (Min. Fin.)

Wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego wykazały 1.524 gminy i 3 miasta na prawach powiatu na kwotę 507.847 tys. zł, co stanowiło 0,2% wydatków ogółem jednostek samorządu terytorialnego.

W 2018 r. wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego wykazało o 46 jednostek więcej niż w 2017 r. Również wydatki wykonane w 2018 r. na ten cel były wyższe o 25,5% od wydatków wykonanych na ten cel w 2017 r.

Zwrot części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego w 2018 r. gminy otrzymają w 2019 r. na podstawie wniosków o ich zwrot, złożonych do właściwego wojewody w terminie do 31 maja 2019 r.

Wydatki w ramach funduszu sołeckiego wykonane zostały głównie w działach:

- Transport i łączność (34,6%) - przeznaczone były w 88,0% na drogi publiczne gminne,
- Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (23,7%) - przeznaczone były w 61,5% na domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby,
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (16,9%) - przeznaczone były przede wszystkim na oświetlenie ulic, placów i dróg (41,1%),
- Kultura fizyczna (9,0%) – z ogólnej kwoty wydatków w tym dziale 54,3% przeznaczone zostało na obiekty sportowe i zadania w zakresie kultury fizycznej.

Wydatki wykonane w ramach funduszu sołeckiego w tych działach stanowiły łącznie 84,1% wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego.

3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

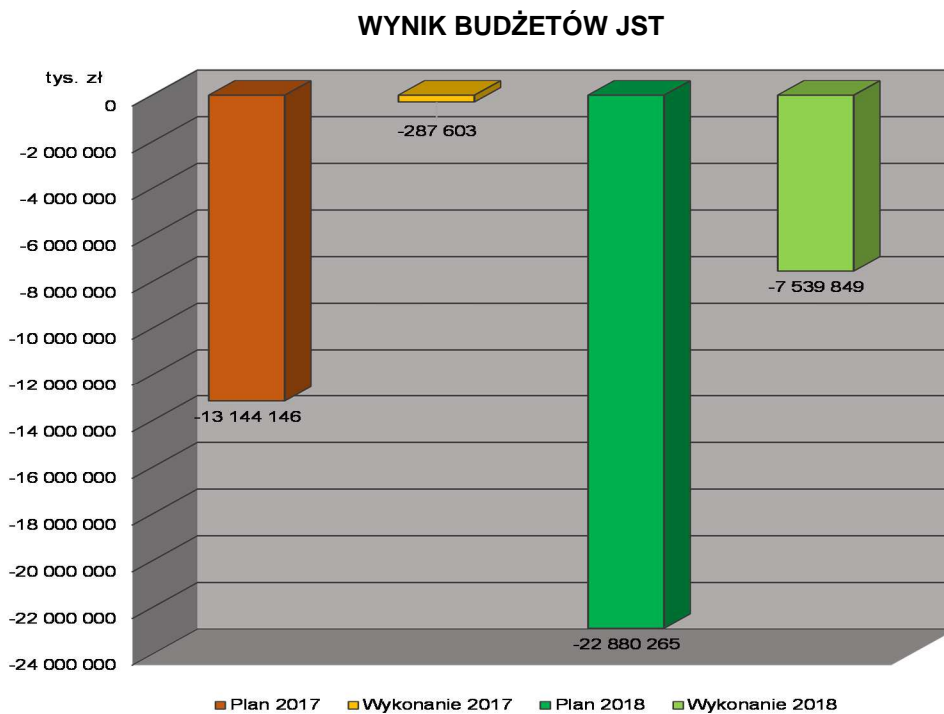
W 2018 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 7.539.849 tys. zł przy planowanym deficycie w wysokości 22.880.265 tys. zł.

W 2018 r. budżety 817 jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się nadwyżką na łączną kwotę 2.771.126 tys. zł, a 1.991 jednostek samorządu terytorialnego zamknęło swoje budżety deficytem w wysokości 10.310.976 tys. zł.

Wynik jednostek samorządu terytorialnego prezentuje poniższe zestawienie:

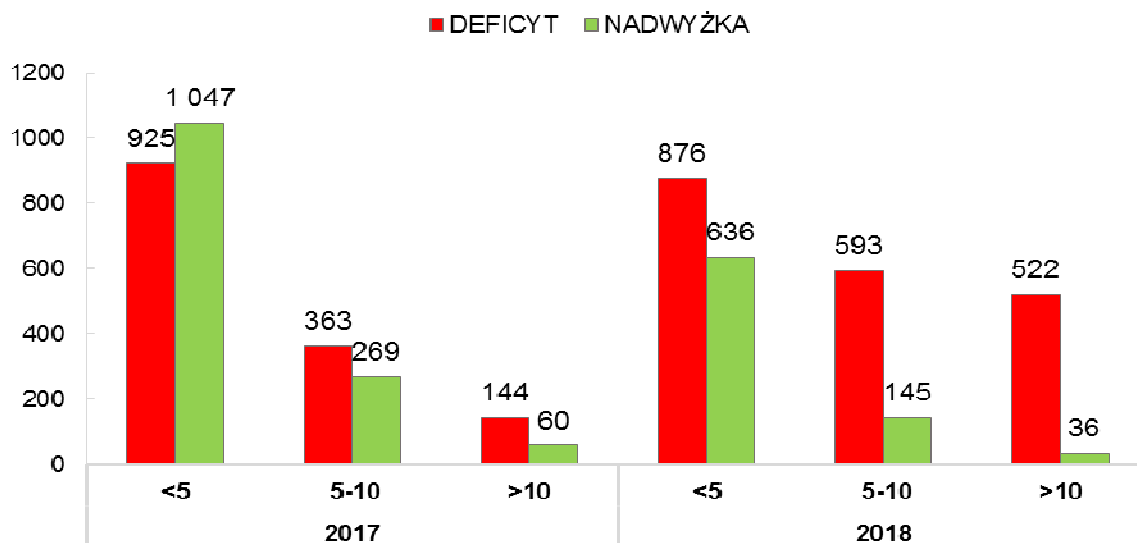
Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018
	tys. zł		
1	2	3	4
JST OGÓŁEM	-287 603	-22 880 265	-7 539 849
GMINY	-795 162	-12 570 071	-5 707 177
POWIATY	28 115	-2 282 966	-697 224
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	25 488	-6 986 985	-1 506 821
WOJEWÓDZTWA	453 956	-1 040 244	371 372

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Liczbę jednostek samorządu terytorialnego w latach 2017-2018, według relacji wyniku do ich dochodów, przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. budżety 817, tj. 29,1% jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się nadwyżką budżetową. Wśród jednostek, które wypracowały nadwyżkę, najliczniejszą grupę, podobnie jak w 2017 r., stanowiły jednostki o relacji nadwyżki do dochodów ogółem poniżej 5%. Udział tych jednostek w grupie jednostek, które osiągnęły nadwyżkę wyniósł 77,8%.

Wśród jednostek samorządu terytorialnego z deficytem budżetowym w 2018 r. najliczniejszą grupę stanowiły jednostki o relacji deficytu do dochodów ogółem poniżej 5%. Udział tych jednostek w grupie jednostek, których budżety zamknęły się deficytem wyniósł 44,0%.

4. Zobowiązania według tytułów dłużnych jednostek samorządu terytorialnego

W 2018 r. zobowiązania według tytułów dłużnych ogółem jednostek samorządu terytorialnego, w stosunku do 2017 r., były wyższe o 10,4%.

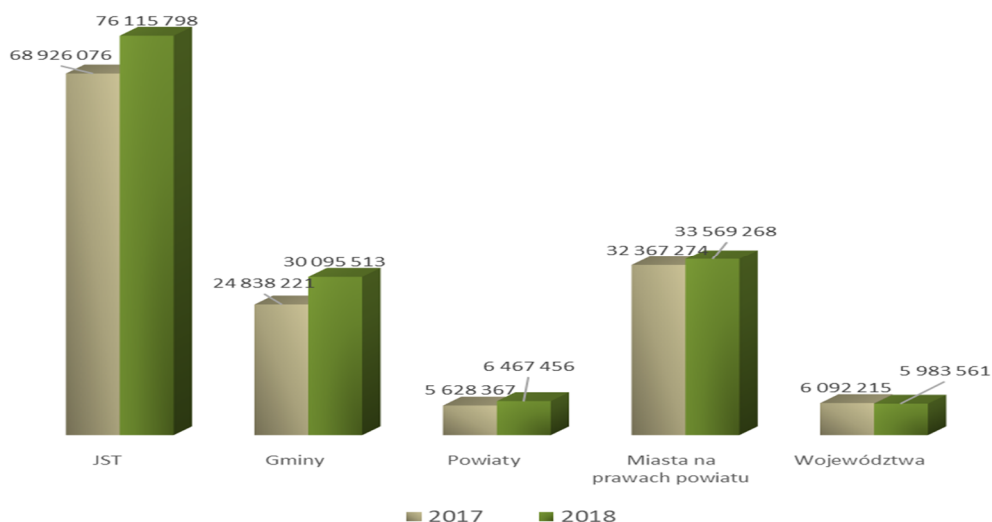
Zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego w latach 2017 - 2018 zostały zestawione w poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	2017	2018	(3:2)
	tys. zł		%%
1	2	3	4
Zobowiązania JST według tytułów dłużnych,	68 926 076	76 115 798	110,4
w tym:			
papiery wartościowe	3 942 024	3 645 721	92,5
w tym: długoterminowe	3 941 929	3 645 721	92,5
kredyty i pożyczki	64 907 387	72 338 924	111,4
w tym: długoterminowe	64 552 684	71 864 191	111,3
wymagalne zobowiązania	76 665	131 153	171,1
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	39 338	75 920	193,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze zobowiązań ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r. największy udział stanowiły kredyty i pożyczki (95,0%); ich udział w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się o 0,8 punktu procentowego.

Zobowiązania według tytułów dłużnych w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego w latach 2017 - 2018 przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. zadłużenie w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego wzrosło w porównaniu do 2017 r., za wyjątkiem województw, gdzie widoczny jest niewielki spadek zadłużenia.

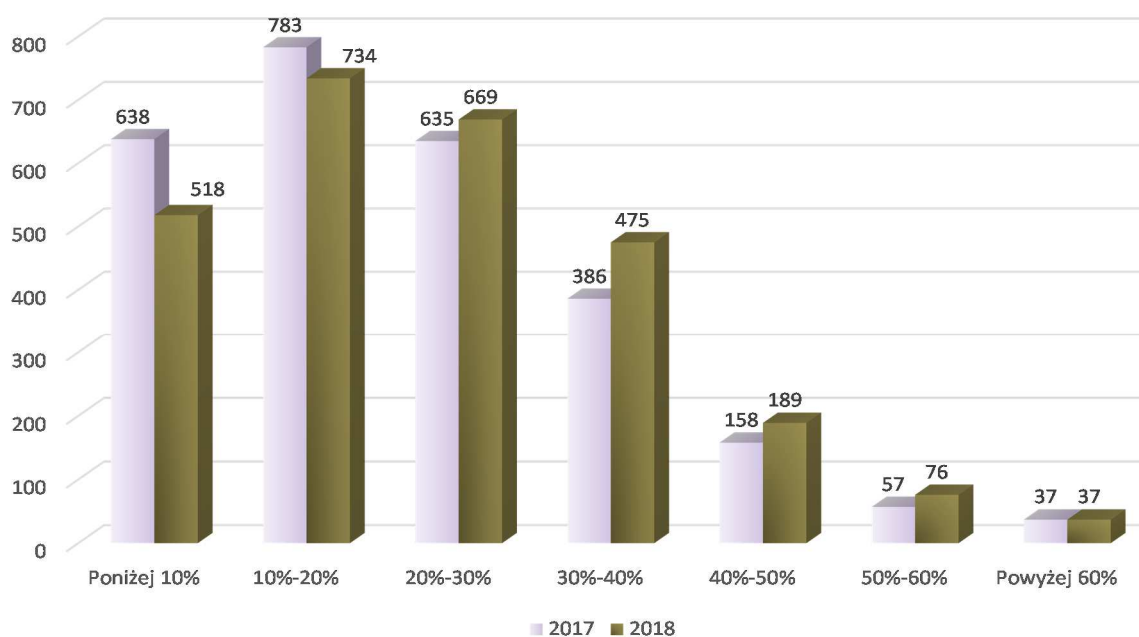
Kredyty i pożyczki na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego zostały zestawione poniżej:

Wyszczególnienie	2017	2018	(3:2)
	tys. zł		%%
1	2	3	4
Zobowiązania JST z tytułu kredytów i pożyczek na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych, z tego:	4 443 027	4 764 595	107,2
GMINY	1 420 048	1 852 805	130,5
POWIATY	170 443	189 384	111,1
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	2 266 268	2 108 371	93,0
WOJEWÓDZTWA	586 268	614 034	104,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. zadłużenie na programy i projekty unijne stanowiło 6,3% zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego i było wyższe niż w 2017 r. o 7,2%.

Liczba JST wg poziomu zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek w latach 2017 - 2018 przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

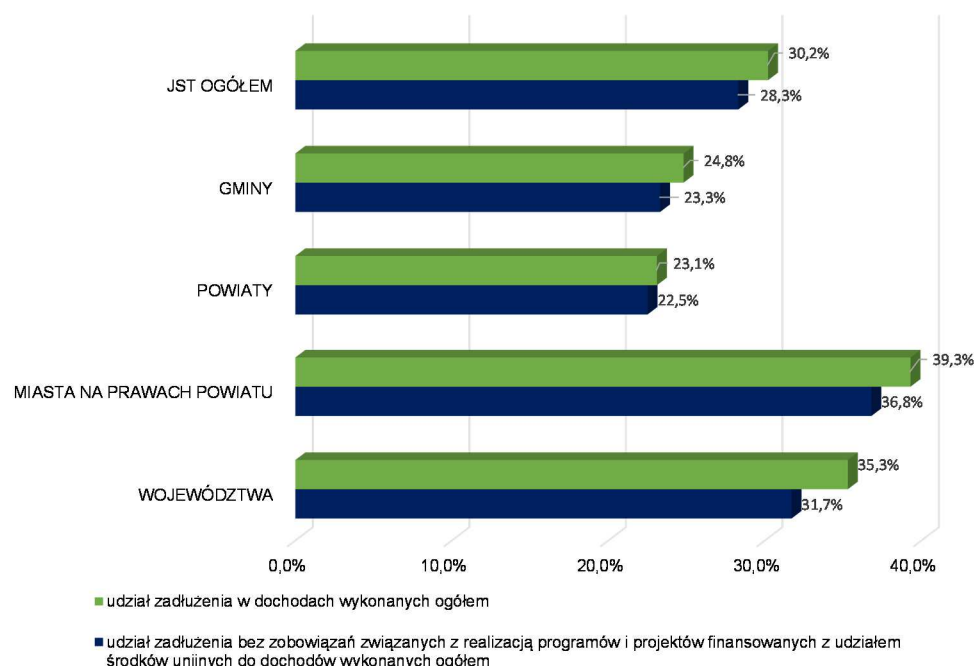
Liczbę jednostek samorządu terytorialnego wg poziomu zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Liczba jednostek								
	OGÓŁEM	Zadłużonych	Poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	Powyżej 60%
GMINY	2 412	2 310	464	641	564	395	156	63	27
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	66	66	5	4	17	17	10	8	5
POWIATY	314	306	47	87	85	58	21	5	3
WOJEWÓDZTWA	16	16	2	2	3	5	2	0	2
RAZEM	2 808	2 698	518	734	669	475	189	76	37

Źródło: Sprawozdania roczne jednostek samorządu terytorialnego za 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. 96,1% ogółu jednostek samorządu terytorialnego wykazało zadłużenie bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych, a zadłużenie do 40% w stosunku do wykonanych dochodów wystąpiło w 88,8% zadłużonych jednostek.

UDZIAŁ ZADŁUŻENIA JST W DOCHODACH WYKONANYCH W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania roczne jednostek samorządu terytorialnego za 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w relacji do dochodów wykonanych stanowiło 30,2%.

Udział zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych w wykonanych dochodach w 2018 r. wyniósł 28,3%.

Z informacji uzyskanych z regionalnych izb obrachunkowych wynika, że na dzień 31 grudnia 2018 r., w pozabankowych instytucjach finansowych, które nie będąc bankami wykonują czynności podobne do czynności bankowych, zadłużenie wykazało 44 jednostki samorządu terytorialnego na kwotę 272.783 tys. zł.

Od 1 stycznia 2014 r. obowiązuje indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego, określony w art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Omówienie indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego, o którym mowa w art. 243, zostało zawarte we wprowadzeniu do sprawozdania.

Liczba JST, które nie spełniają relacji z art. 243

(do wskaźnika na 2018 r. przyjęto dane z wykonania budżetów JST w latach 2015-2017)

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
GMINY	20	9	9	9
<i>gm. miejskie</i>	1	1	1	0
<i>gm. wiejskie</i>	14	3	5	5
<i>gm. miejsko-wiejskie</i>	5	5	3	4
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	0	0	0	0
POWIATY	5	5	6	5
WOJEWÓDZTWA	0	0	0	0
JST	25	14	15	14

Źródło: Wieloletnie prognozy finansowe JST na lata 2018-2021 (wg stanu na dzień 19 listopada 2018 r.)

Na 2018 r., wg danych zawartych w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych (wg stanu na dzień 19 listopada 2018 r.), przy przyjęciu do wyliczeń danych z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za lata 2015-2017, indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia, określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych, nie spełniało 25 jednostek, tj. 0,9% wszystkich JST z tego:

- 20 gmin (0,8% gmin),
- 5 powiatów (1,6% powiatów).

Najwięcej jednostek samorządu terytorialnego, które nie spełniają relacji z art. 243 ustawy o finansach publicznych, pochodzi z terenu województwa zachodniopomorskiego (10 jednostek samorządu terytorialnego, tj. 7,5% jednostek tego województwa).

W województwach: kujawsko-pomorskim, mazowieckim, opolskim, podkarpackim, pomorskim, świętokrzyskim i wielkopolskim wszystkie jednostki spełniały relację z art. 243 o finansach publicznych.

Liczba JST, które w 2018 r. nie spełniały relacji z art. 243 wg województw

WK	Nazwa województwa	Liczba JST	Liczba JST, które nie spełniały art. 243	(4:3)
1	2	3	4	5
02	dolnośląskie	196	3	1,5%
04	kujawsko-pomorskie	164	0	0,0%
06	lubelskie	234	1	0,4%
08	lubuskie	95	3	3,2%
10	łódzkie	199	1	0,5%
12	małopolskie	202	3	1,5%
14	mazowieckie	352	0	0,0%
16	opolskie	83	0	0,0%
18	podkarpackie	182	0	0,0%
20	podlaskie	133	1	0,8%
22	pomorskie	140	0	0,0%
24	śląskie	185	2	1,1%
26	świętokrzyskie	116	0	0,0%
28	warmińsko-mazurskie	136	1	0,7%
30	wielkopolskie	258	0	0,0%
32	zachodniopomorskie	133	10	7,5%
J S T		2 808	25	0,9%

Źródło: Wieloletnie prognozy finansowe JST na lata 2018-2021 (wg stanu na dzień 19 listopada 2018 r.)

Wśród 25 jednostek samorządu terytorialnego, które nie spełniały relacji z art. 243 ustawy są jednostki, które:

- na etapie planowania budżetu na 2018 r. spełniały wskaźnik określony w art. 243, a nie spełniały tego wskaźnika na podstawie danych wykonanych,
- otrzymały pożyczkę z budżetu państwa,
- zostały wezwane przez regionalne izby obrachunkowe do uchwalenia programu postępowania naprawczego,
- miały budżet ustalony przez RIO.

Zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych, w razie braku możliwości uchwalenia przez jednostkę samorządu terytorialnego uchwały budżetowej, wieloletniej prognozy finansowej lub zagrożeniem realizacji zadań publicznych przez jednostkę samorządu terytorialnego, kolegium regionalnej izby obrachunkowej wzywa jednostkę samorządu terytorialnego do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego.

Uchwalenie tego programu umożliwi jednostce samorządu terytorialnego realizowanie przedsięwzięć naprawczych, w tym również związanych z zadłużeniem.

Z informacji przekazanych przez regionalne izby obrachunkowe wynika, że 4 jednostki samorządu terytorialnego zostały wezwane przez kolegium właściwej regionalnej izby obrachunkowej do opracowania programu postępowania naprawczego, w tym 2 jednostki samorządu terytorialnego opracowały program postępowania naprawczego.

Ponadto, ustawa o finansach publicznych przewiduje możliwość udzielenia pomocy jednostkom samorządu terytorialnego, które znalazły się w trudnej sytuacji finansowej w formie pożyczki z budżetu państwa. Szczegółowe zasady udzielania pożyczki z budżetu państwa określają przepisy art. 224 ustawy o finansach publicznych. Jednostce samorządu terytorialnego może być udzielona pożyczka z budżetu państwa, jeżeli jednostka samorządu terytorialnego realizuje postępowanie naprawcze lub przystępuje do jego realizacji, jak również z analizy programu postępowania naprawczego wynika, że w stopniu wysoce prawdopodobnym nastąpi poprawa sytuacji tej jednostki, skuteczności w wykonywaniu jej ustawowych zadań oraz zachowane zostaną zasady dotyczące zrównoważenia wydatków bieżących oraz indywidualnego wskaźnika zadłużenia na koniec roku, w którym upływa termin spłaty pożyczki i zostanie zapewniona spłata pożyczki wraz z odsetkami.

Z tej formy pomocy skorzystało dotychczas 39 jednostek samorządu terytorialnego, w tym 2 jednostki otrzymały pożyczkę w 2018 r.

Na dzień 31 grudnia 2018 r., 26 jednostek samorządu terytorialnego korzysta ze środków pożyczki z budżetu państwa.

5. Wieloletnia prognoza finansowa jednostek samorządu terytorialnego

Od 2013 r. Ministerstwo Finansów otrzymuje dane z wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego, sporządzanych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego.

Dane prognostyczne zawierające podstawowe kategorie finansowe występujące w jednostkach samorządu terytorialnego, m. in. dochody, wydatki, wynik, przychody, rozchody, kwota długu, podlegają przekazaniu (5 razy w ciągu roku) w formie dokumentu elektronicznego z wykorzystaniem systemu informatycznego.

Sytuacja finansowa jednostek samorządu terytorialnego, opracowana na podstawie danych z uchwał w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostek samorządu terytorialnego (WPF) na lata 2018 - 2021 wg stanu bazy na dzień 19 listopada 2018 r. przedstawia się następująco:

Dochody, wydatki i wynik według przyjętych uchwał jednostek samorządu terytorialnego na 2018 r. w sprawie wieloletnich prognoz finansowych na lata 2018-2021

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2019/2018	2020/2019	2021/2020
	tys. zł				%%		
DOCHODY OGÓŁEM	255 880 436	250 098 243	242 714 436	238 154 518	97,7%	97,0%	98,1%
WYDATKI OGÓŁEM	281 342 183	255 114 604	241 840 940	233 515 605	90,7%	94,8%	96,6%
WYNIK	-25 461 747	-5 016 361	873 496	4 638 913	-	-	-

Źródło: Wieloletnia prognoza finansowa JST na lata 2018-2021

Z danych zawartych w przyjętych uchwałach jednostek samorządu terytorialnego na 2018 r. w sprawie wieloletnich prognoz finansowych na lata 2018-2021 wynika, że jednostki samorządu terytorialnego na lata 2018 - 2019 r. planują deficyt, a w 2020-2021 nadwyżkę odpowiednio w wysokości 873.496 tys. zł i 4.638.913 tys. zł.

Zadłużenie, według przyjętych uchwał jednostek samorządu terytorialnego na lata 2018-2021, zaprezentowano w poniższej tabeli:

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2019/2018	2020/2019	2021/2020
	tys. zł				%%		
Zadłużenie	81 070 080	83 499 750	82 267 998	77 485 794	103,0	98,5	94,2
<i>udział zadłużenia w dochodach ogółem</i>	31,7%	33,4%	33,9%	32,5%	-	-	-

Źródło: Wieloletnie prognozy finansowe JST na lata 2018-2021

Według danych zawartych w uchwałach w sprawie wieloletnich prognoz finansowych, jednostki samorządu terytorialnego planują na lata 2018-2021 zmniejszenie poziomu zadłużenia z kwoty 81.070.080 tys. zł w 2018 r. do 77.485.794 w 2021 r., tj. o 4,4% mniej niż w roku 2018.

II. Wykonanie budżetów gmin

Zbiorcze dane dotyczące wykonania budżetów gmin przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY OGÓŁEM					
Dochody	111 189 285	124 021 020	121 425 597	97,9	109,2
Wydatki	111 984 447	136 591 090	127 132 774	93,1	113,5
Wynik	-795 162	-12 570 071	-5 707 177		
w tym:					
GMINY WIEJSKIE					
Dochody	48 649 805	54 132 597	52 865 848	97,7	108,7
Wydatki	48 940 982	60 004 115	55 505 459	92,5	113,4
Wynik	-291 176	-5 871 518	-2 639 611		

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. gminy wykonały dochody w wysokości 121.425.597 tys. zł, a wydatki w wysokości 127.132.774 tys. zł.

Budżety gmin, przy planowanym deficycie w kwocie 12.570.071 tys. zł, zamknęły się deficytem w łącznej kwocie 5.707.177 tys. zł, w tym deficyt w gminach wiejskich wyniósł 2.639.611 tys. zł.

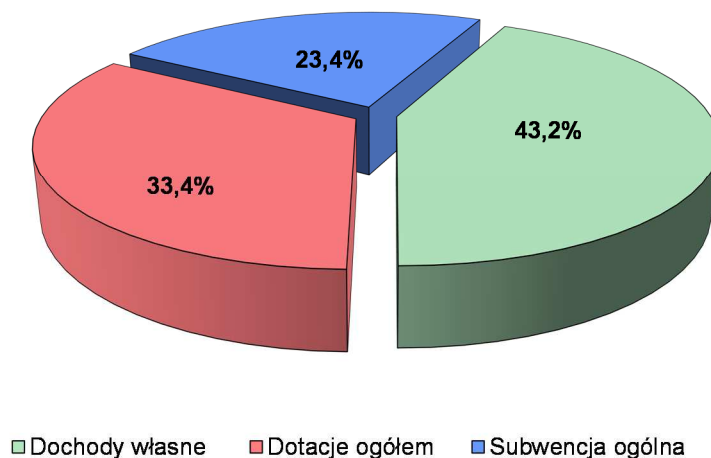
W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., dochody wykonane przez gminy były wyższe o 9,2% (w gminach wiejskich o 8,7%), natomiast wykonane wydatki w gminach były wyższe o 13,5% (w gminach wiejskich o 13,4%).

1. Dochody gmin

1.1. Struktura dochodów

W roku 2018, w strukturze dochodów ogółem gmin, dochody własne stanowiły 43,2%, dotacje – 33,4%, zaś subwencja ogólna – 23,4%.

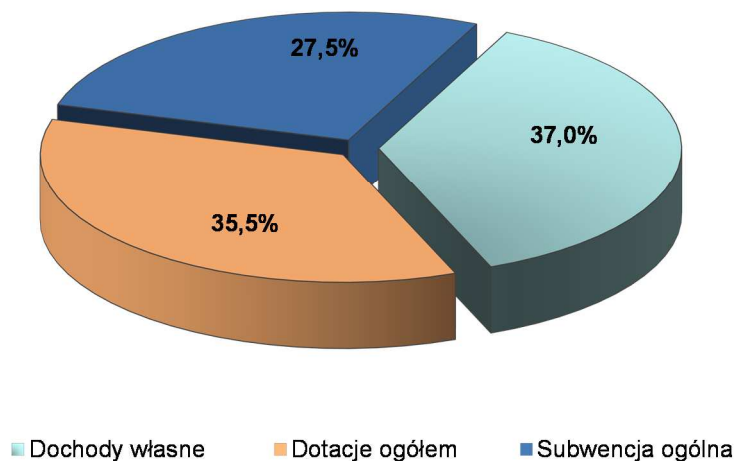
STRUKTURA DOCHODÓW GMIN W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów gmin wiejskich, dochody własne stanowiły 37,0%, dotacje ogółem – 35,5% a subwencja ogólna – 27,5%.

STRUKTURA DOCHODÓW GMIN WIEJSKICH W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin wiejskich za 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., w strukturze dochodów gmin ogółem zwiększył się udział dotacji ogółem o 1,0 punkt procentowy (w gminach wiejskich o 0,9 punktu procentowego) natomiast zmniejszył się udział subwencji ogólnej o 0,9 punktu procentowego (w gminach wiejskich o 1,2 punktu procentowego).

1.2. Dochody według źródeł pochodzenia

Wykonanie i dynamikę dochodów gmin, według ich kategorii, prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
1	2	3	4	5	6
GMINY OGÓŁEM					
Dochody ogółem, z tego:	111 189 285	124 021 020	121 425 597	97,9	109,2
Dochody własne	48 076 250	52 060 498	52 530 327	100,9	109,3
Dotacje ogółem	36 041 938	43 629 384	40 535 999	92,9	112,5
Subwencja ogólna	27 071 097	28 331 138	28 359 271	100,1	104,8
w tym:					
GMINY WIEJSKIE					
Dochody ogółem, z tego:	48 649 805	54 132 597	52 865 848	97,7	108,7
Dochody własne	17 879 681	19 443 867	19 586 283	100,7	109,5
Dotacje ogółem	16 824 230	20 200 776	18 770 706	92,9	111,6
Subwencja ogólna	13 945 894	14 487 954	14 508 860	100,1	104,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. dochody ogółem gmin zostały wykonane w wysokości 121.425.597 tys. zł i były wyższe niż dochody ogółem wykonane w 2017 r. o 9,2%. Natomiast dochody własne wykonane w 2018 r., w stosunku do dochodów wykonanych w gminach w 2017 r., zwiększyły się o 9,3%.

Dochody gmin według źródeł ich pochodzenia

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM, z tego:	111 189 285	124 021 020	121 425 597	97,9	100,0	109,2
DOCHODY WŁASNE, z tego:	48 076 250	52 060 498	52 530 327	100,9	43,2	109,3
podatek dochodowy od osób prawnych	861 749	928 506	956 727	103,0	0,8	111,0
podatek dochodowy od osób fizycznych	18 296 709	19 756 392	20 873 384	105,7	17,2	114,1
podatek rolny	1 463 712	1 506 519	1 460 549	96,9	1,2	99,8
podatek od nieruchomości	13 372 486	13 753 470	13 800 359	100,3	11,4	103,2
podatek leśny	290 433	295 894	299 590	101,2	0,2	103,2

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
podatek od środków transportowych	752 497	786 473	785 621	99,9	0,6	104,4
podatek od dział. gosp. osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	37 607	38 680	37 235	96,3	0,0	99,0
podatek od spadków i darowizn	133 570	118 514	131 392	110,9	0,1	98,4
podatek od czynności cywilnoprawnych	1 024 261	1 025 226	1 178 769	115,0	1,0	115,1
wpływy z opłaty skarbowej	168 585	173 964	171 012	98,3	0,1	101,4
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	362 377	389 004	379 238	97,5	0,3	104,7
wpływy z opłaty targowej	122 726	125 029	117 672	94,1	0,1	95,9
dochody z majątku	3 128 405	3 584 569	3 201 880	89,3	2,6	102,3
pozostałe dochody	8 061 133	9 578 257	9 136 902	95,4	7,5	113,3
DOTACJE OGÓŁEM	36 041 938	43 629 384	40 535 999	92,9	33,4	112,5
z tego:						
Dotacje celowe	34 012 324	35 551 956	34 918 993	98,2	28,8	102,7
Przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	2 029 614	8 077 427	5 617 006	69,5	4,6	276,8
SUBWENCJA OGÓLNA	27 071 097	28 331 138	28 359 271	100,1	23,4	104,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów własnych gmin istotną część stanowiły dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (39,7%) i podatek od nieruchomości (26,3%).

W 2018 r. wskaźnik udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, w porównaniu do roku 2017, zwiększył się z 37,89% do 37,98% i było to związane ze zmianą liczby pensjonariuszy w domach pomocy społecznej.

W 2018 r. na rachunki gmin przekazane zostały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 20.873.384 tys. zł, tj. o 14,1% wyższej niż w 2017 r.

W 2018 r. plan dochodów z podatku od nieruchomości został zrealizowany w 100,3%, a wykonanie było wyższe, w porównaniu z wykonaniem roku 2017, o 3,2%.

1.2.1. Skutki obniżenia górnych stawek podatków, udzielonych ulg i zwolnień oraz decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy – Ordynacja podatkowa, obliczone za okres sprawozdawczy

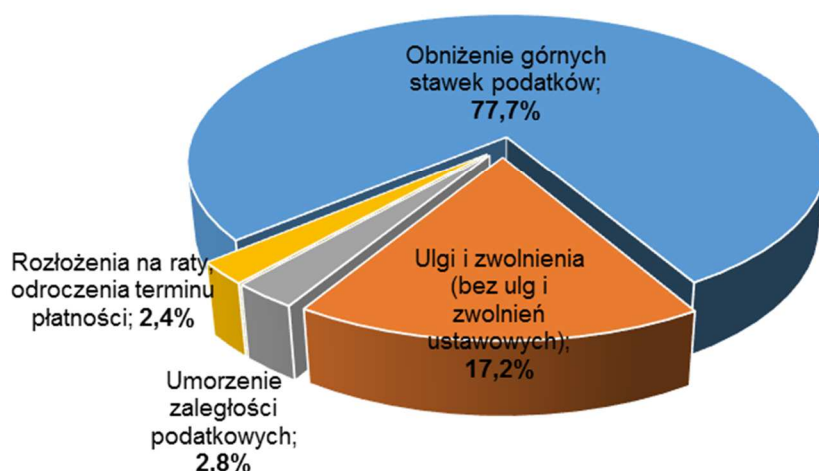
W wyniku obniżenia górnych stawek podatków, udzielenia ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) oraz podjęcia decyzji o umorzeniu, rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności, w 2018 r. do budżetów gmin nie wpłynęła kwota 3.595.726 tys. zł, co stanowiło 3,0% dochodów ogółem (tyle samo, co w roku 2017 r.) i 6,8% dochodów własnych (spadek o 0,2 punktu procentowego w stosunku do 2017 r.).

Skutki udzielonych przez gminy w 2018 r. ulg i zwolnień przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie	Razem ulgi (4+5+6+7)	z tego:				Wskaźnik (3:2)
			Obniżenie górných stawek podatków	Ulg i zwolnienia (bez ulg i zwolnień ustawowych)	Umorzenie zaległości podatkowych	Rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności	
tys. zł							%%
1	2	3	4	5	6	7	8
DOCHODY OGÓŁEM	121 425 597	3 595 726	2 793 421	617 588	99 772	84 945	3,0
DOCHODY WŁASNE, w tym:	52 530 327	3 595 726	2 793 421	617 588	99 772	84 945	6,8
podatek rolny	1 460 549	123 436	110 443	1 192	9 747	2 054	8,5
podatek od nieruchomości	13 800 359	2 708 398	1 962 369	611 119	68 654	66 256	19,6
podatek leśny	299 590	2 334	1 527	529	261	18	0,8
podatek od środków transportowych	785 621	711 121	701 849	2 074	3 541	3 657	90,5
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	37 235	128	0	0	32	96	0,3
podatek od spadków i darowizn	131 392	9 530	0	9	4 477	5 044	7,3
podatek od czynności cywilnoprawnych	1 178 769	606	0	0	133	472	0,1
wpływy z opłaty skarbowej	171 012	20	0	0	16	4	0,0
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	379 238	127	0	0	1	126	0,0
wpływy z opłaty targowej	117 672	3 622	3 551	45	25	1	3,1
dochody z majątku	3 201 880	158	0	2	0	156	0,0
pozostałe dochody	9 136 902	36 245	13 682	2 618	12 884	7 061	0,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

STRUKTURA ULG UDZIELONYCH PRZEZ GMINY W 2018 ROKU

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze udzielonych przez gminy w 2018 r. ulg i zwolnień 77,7% stanowiły obniżenia górnych stawek podatków.

W łącznej kwocie obniżenia górnych stawek podatkowych, największy udział miały obniżenia stawek w podatku od nieruchomości (70,2%) i w podatku od środków transportowych (25,1%).

Największy udział w łącznej kwocie udzielonych przez gminy ulg i zwolnień miały w 2018 r. ulgi i zwolnienia w podatku od nieruchomości – 99,0%.

W roku 2018 najwięcej umorzeń zaległości podatkowych dokonano w podatku od nieruchomości i w podatku rolnym (odpowiednio 68,8% i 9,8%).

W łącznej kwocie rozłożeń na raty, odroczeń terminu płatności największy udział miał podatek od nieruchomości (78,0%), podatek od spadków i darowizn (5,9%) i podatek od środków transportowych (4,3%).

Przy obliczaniu dochodów podatkowych, stanowiących podstawę do ustalania dla gmin subwencji wyrównawczej, uwzględnione są skutki udzielonych przez właściwe organy gmin ulg i zwolnień. W przeciwnym bowiem razie, budżet państwa refundowałby gminom skutki decyzji jej organów.

1.2.2. Subwencja ogólna

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wszystkie gminy otrzymują z budżetu państwa subwencję ogólną.

Subwencja ogólna dla gmin składa się z części: oświatowej, wyrównawczej i równoważącej oraz od 2005 r. części rekompensującej przeznaczonej na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na prowadzenie przez przedsiębiorcę, na podstawie zmienionego zezwolenia, działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych.

W 2018 r. – według danych Ministerstwa Finansów – na rachunki gmin przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w wysokości 28.255.251 tys. zł, co stanowiło 100,0% kwot zaplanowanych na ten cel (po zmianach) i 104,7% analogicznych kwot przekazanych w 2017 r.

Na powyższą kwotę subwencji ogólnej składały się:

- część oświatowa w wysokości - 20.622.389 tys. zł,
- część wyrównawcza w wysokości - 7.306.443 tys. zł,
- część równoważąca w wysokości - 324.617 tys. zł,
- część rekompensująca w wysokości - 1.802 tys. zł.

Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin składa się z kwoty podstawowej i kwoty uzupełniającej.

Podstawę do ustalenia wysokości kwoty podstawowej na 2018 r. stanowiły dane ze sprawozdań z wykonania dochodów podatkowych gminy za 2016 r., z uwzględnieniem korekt, złożonych do właściwych regionalnych izb obrachunkowych, w terminie do dnia 30 czerwca 2017 r. oraz dane o liczbie mieszkańców, według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r., ustalonej przez Główny Urząd Statystyczny.

Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, kwotę podstawową otrzymały gminy, w których dochód podatkowy na 1 mieszkańca był niższy od 92% średniego dochodu podatkowego na 1 mieszkańca kraju (średni dochód podatkowy na 1 mieszkańca wynosił 1.668,68 zł).

Wysokość kwoty uzupełniającej uzależniona była od gęstości zaludnienia w gminie, w relacji do średniej gęstości zaludnienia w kraju i dochodów podatkowych gminy na 1 mieszkańca.

Kwotę uzupełniającą otrzymały gminy, w których gęstość zaludnienia, ustalona przez Główny Urząd Statystyczny, według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r., była niższa od średniej gęstości zaludnienia w kraju (122,91 osoby na 1 km²) i w których dochód podatkowy na 1 mieszkańca gminy nie był wyższy od 150% średniego dochodu podatkowego na 1 mieszkańca w kraju (2.503,02 zł).

W 2018 r. część wyrównawczą otrzymało 2.108 gmin.

Część równoważąca subwencji ogólnej została rozdzielona między 1.465 gmin zgodnie z art. 21a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tj. w następujący sposób:

- 1) 50% - między gminy miejskie, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe wykonane w 2016 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 80% średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin miejskich wykonanych w 2016 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin,
- 2) 25% - między gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe wykonane w 2016 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 90% średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin wiejskich i miejsko-wiejskich wykonanych w 2016 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin,
- 3) 25% - między gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w których suma dochodów za 2016 r. z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz dochodów z podatku rolnego i z podatku leśnego, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, jest niższa od 80% średnich dochodów z tych samych tytułów za 2016 r. we wszystkich gminach wiejskich i miejsko-wiejskich, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin.

Część rekompensującą subwencji ogólnej dla gmin - przewidzianą w ustawie z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw - otrzymały gminy uprawnione do rekompensaty z tytułu wyrównania ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na prowadzenie przez przedsiębiorcę, na podstawie zmienionego zezwolenia, działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych. Część rekompensującą w 2018 r. otrzymało 10 gmin na łączną kwotę 1.802 tys. zł.

Ponadto, w 2018 r. gminy otrzymały środki z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Środki te, w łącznej wysokości 104.017 tys. zł zostały rozdysponowane między 533 gminy, w sposób uzgodniony z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Środki te zostały przeznaczone dla gmin, w których dochody podatkowe za rok 2017 (ustalone z uwzględnieniem art. 32 ust. 3 ww. ustawy), powiększone o część wyrównawczą i część równoważącą subwencji ogólnej ustalone na 2018 r. i pomniejszone o wpłaty ustalone na 2018 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca, były niższe od 80% wyliczonych w analogiczny sposób średnich dochodów wszystkich gmin, w przeliczeniu na jednego

mieszkańca kraju, a także dla gmin dokonujących wpłat do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin.

1.2.3. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe

Zgodnie z algorytmem podziału części oświatowej subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych, prowadzonych przez gminy w 2018 r., przekazana została kwota 20.504.634 tys. zł, z tego dla:

- gmin wiejskich - 9.517.964 tys. zł,
- gmin miejskich - 4.020.006 tys. zł,
- gmin miejsko-wiejskich - 6.966.664 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z „Kryteriami podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2018”, przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek Ministra Edukacji Narodowej – rozdysonował dla poszczególnych gmin środki w wysokości 117.755 tys. zł (64,0% łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w stosunku do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2018 r. – w kwocie 37.226 tys. zł,
- 2) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach szkół (placówek) publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego – w kwocie 516 tys. zł,
- 3) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy - Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy - Karta Nauczyciela w związku z art. 225 ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe lub z art. 20 ustawy - Karta Nauczyciela – w kwocie 5.291 tys. zł,
- 4) dofinansowanie przekształcania gimnazjów w szkoły podstawowe – w kwocie 5.354 tys. zł,
- 5) dofinansowanie wyposażenia szkół i placówek w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach, nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji oraz pomieszczeń dla szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach - w kwocie 13.371 tys. zł,

6) dofinansowanie wyposażenia w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych w szkołach podstawowych - w kwocie 55.998 tys. zł.

Na rachunki gmin, według stanu na 31 grudnia 2018 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 20.622.389 tys. zł z tego dla:

- gmin wiejskich 9.569.910 tys. zł,
- gmin miejskich 4.044.170 tys. zł,
- gmin miejsko-wiejskich 7.008.309 tys. zł.

Należy zauważyć, iż zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2018, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jedną z form uzupełniania dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

1.2.4. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

W 2018 r. dochody gmin z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, zostały zrealizowane w kwocie 40.535.999 tys. zł, z tego:

- 1) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania bieżące:
 - własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej zrealizowano w kwocie 33.263.274 tys. zł,
- 2) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:

- własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej
- zrealizowano w kwocie 6.073.113 tys. zł,
- 3) dotacje celowe na zadania bieżące wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 286.456 tys. zł,
- 4) dotacje celowe na zadania inwestycyjne wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 233.668 tys. zł,
- 5) dotacje celowe na zadania bieżące z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 48.010 tys. zł,
- 6) dotacje celowe na zadania inwestycyjne z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 269.593 tys. zł,
- 7) dotacje z funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 59.126 tys. zł,
- 8) dotacje z funduszy celowych na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 302.759 tys. zł.

Dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie lub finansowanie zadań realizowanych przez gminy stanowiły 97,0% łącznej kwoty dotacji otrzymanych przez gminy.

Dochody z tytułu dotacji z budżetu państwa:

- na zadania własne finansowane z dotacji celowych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - na pozostałe zadania własne,
 - na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej
- zostały wykonane w kwocie 39.336.387 tys. zł.

W 2018 r. dotacje ogółem dla gmin, w porównaniu do 2017 r., wzrosły o 12,5%.

Wyższa realizacja dochodów z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w 2018 r., w porównaniu z 2017 r., wynika przede wszystkim z faktu, że jednostki samorządu

terytorialnego kontynuowały w 2018 r. realizację projektów w ramach perspektywy finansowej 2014 – 2020, co spowodowało wzrost poziomu wykorzystania środków finansowych na ten cel.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017		Wykonanie 2018		(4:2)	(5:3)
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące		
	tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem dotacje, z tego:	36 041 938	33 183 062	40 535 999	33 656 867	112,5	101,4
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich*	2 029 614	592 893	5 617 007	789 282	276,8	133,1
- na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami	28 923 507	28 908 027	29 113 294	29 103 465	100,7	100,7
- na zadania własne, w tym:	4 036 684	3 316 945	4 580 649	3 352 501	113,5	101,1
- na zadania bieżące gmin z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej z budżetu państwa w ramach programów rządowych	7 011	7 011	3 451	3 451	49,2	49,2
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami adm. rządowej	27 004	21 760	25 437	18 027	94,2	82,8
- na zadania realizowane na podstawie porozumień między jst	465 912	265 942	520 124	286 456	111,6	107,7
- z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jst	314 308	48 013	317 603	48 010	101,0	100,0
- z funduszy celowych	244 909	29 482	361 885	59 126	147,8	200,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, gminy otrzymywały dotacje na dofinansowanie zadań własnych, finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, a także dotacje na realizację zadań na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.

Najwyższe kwoty dotacji dla gmin przeznaczone zostały na zadania bieżące z zakresu: rodziny, pomocy społecznej, bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej, oświaty i wychowania, rolnictwa i łowiectwa, transportu i łączności, ochrony zdrowia oraz administracji publicznej.

1.2.5. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

W 2018 r. dochody gmin z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich zostały zrealizowane w wysokości 5.617.007 tys. zł, w tym dotacje na zadania bieżące zostały zrealizowane w wysokości 789.282 tys. zł, a zadania inwestycyjne w wysokości 4.827.725 tys. zł. Dotacje na zadania bieżące stanowiły 14,1%, a na zadania inwestycyjne 85,9% otrzymanych środków.

Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w 2018 r., w porównaniu do 2017 r., wzrosły o 176,8%.

Wzrost ten wynika przede wszystkim z faktu, że jednostki samorządu terytorialnego w 2018 r. kontynuowały, rozpoczęte w 2017 r., projekty w ramach perspektywy finansowej 2014 – 2020, co spowodowało wyższe wykorzystanie środków finansowych na ten cel.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według działów, przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	(8:7)
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	2 029 614	8 077 427	5 617 007	69,5	276,8	941 949	789 282	83,8
Rolnictwo i łowiectwo	100 685	643 098	472 481	73,5	469,3	2 464	1 235	50,1
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	8 258	51 109	22 707	44,4	275,0	443	364	82,2
Transport i łączność	371 066	1 575 407	1 171 273	74,3	315,7	10 232	8 826	86,3
Turystyka	14 609	251 403	162 017	64,4	1109,1	5 948	3 078	51,7
Gospodarka mieszkaniowa	94 815	390 995	230 099	58,8	242,7	2 879	1 995	69,3
Informatyka	7 539	48 588	32 663	67,2	433,3	10 986	10 937	99,5
Administracja publiczna	78 343	262 684	158 521	60,3	202,3	51 859	37 642	72,6

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	(8:7)
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	53 193	60 456	44 068	72,9	82,8	2 801	2 060	73,6
Różne rozliczenia	21 544	77 560	57 255	73,8	265,8	13 705	12 838	93,7
Oświata i wychowanie	572 616	1 262 718	959 805	76,0	167,6	454 455	388 396	85,5
Pomoc społeczna	58 056	145 830	126 442	86,7	217,8	96 103	85 182	88,6
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	191 016	243 366	201 627	82,8	105,6	207 951	180 521	86,8
Rodzina	15 595	55 860	47 636	85,3	305,5	30 367	26 755	88,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	378 609	2 320 696	1 496 763	64,5	395,3	23 446	10 078	43,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	46 575	475 370	314 819	66,2	675,9	17 859	10 910	61,1
Kultura fizyczna	7 594	157 073	89 223	56,8	1175,0	2 244	961	42,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Z ogólnej kwoty tych dotacji, przekazane środki dotyczyły przede wszystkim realizacji zadań:

- w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 1.496.763 tys. zł (26,6%) z przeznaczeniem na inwestycje w gospodarce ściekowej i ochronie wód, na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu oraz utrzymanie zieleni w miastach i gminach,
- w dziale Transport i łączność 1.171.273 tys. zł (20,9%) głównie na inwestycje na drogach gminnych oraz lokalny transport zbiorowy,
- w dziale Oświata i wychowanie 959.805 tys. zł (17,1%) na realizację zadań w szkołach podstawowych, w przedszkolach oraz w gimnazjach i na pozostałe zadania w zakresie oświaty i wychowania,
- w dziale Rolnictwo i łowiectwo 472.481 tys. zł (8,4%) z przeznaczeniem przede wszystkim na budowę infrastruktury wodociągowej i sanitacyjnej wsi,
- w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego 314.819 tys. zł (5,6%) na pozostałe zadania w zakresie kultury, na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami oraz domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby.
- w dziale Gospodarka mieszkaniowa 230.099 tys. zł (4,1%) z przeznaczeniem przede wszystkim na gospodarkę gruntami i nieruchomościami,
- w dziale Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 201.627 tys. zł (3,6%) głównie na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych i zadania zaliczane do pozostałej działalności w tym dziale,

- w dziale Administracja publiczna 158.521 tys. zł (2,8%) na zadania zaliczane do pozostałej działalności w tym dziale oraz funkcjonowanie urzędów gminy, promocję samorządów gminnych.

Łącznie, na realizację zadań w wyżej wymienionych działach, gminy otrzymały 5.005.388 tys. zł, tj. 89,1% wszystkich dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich.

1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

W 2018 r. gminy otrzymały dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w kwocie 29.113.294 tys. zł. W dochodach ogółem, zrealizowanych przez gminy w 2018 r., stanowiły one 24,0%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa dla gmin na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, według ważniejszych działów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Ogółem				w tym: na zadania bieżące			
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik 4:3	Dynamika 4:2	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik 8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	28 923 507	29 519 896	29 113 294	98,6	100,7	29 507 114	29 103 465	98,6
Rolnictwo i łowiectwo	892 304	907 746	907 281	99,9	101,7	892 630	892 304	100,0
Administracja publiczna	274 220	271 888	261 942	96,3	95,5	277 732	274 216	98,7
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	8 458	257 410	237 662	92,3	2809,9	257 410	237 662	92,3
Oświata i wychowanie	316 185	256 110	250 412	97,8	79,2	327 809	316 185	96,5
Pomoc społeczna	544 460	495 684	482 561	97,4	88,6	550 541	530 115	96,3
Rodzina	26 883 390	27 324 935	26 968 256	98,7	100,3	27 159 915	26 883 036	99,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w 2018 r., w porównaniu do 2017 r., były wyższe o 0,7%.

Z ogólnej kwoty omawianych dotacji, przekazano:

- na zadania bieżące 29.103.465 tys. zł, co stanowiło 99,97% ogółu tych dotacji,
- na zadania inwestycyjne 9.829 tys. zł, co stanowiło 0,03% ogółu tych dotacji.

Wyższe wykonanie tych dotacji było spowodowane przede wszystkim organizacją wyborów do rad gmin oraz realizacją świadczenia wychowawczego wynikającego z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Program „Rodzina 500+”) oraz realizacją świadczeń rodzinnych wynikających z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, oraz zasiłku dla opiekuna wynikającego z ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

W strukturze działowej dotacji na finansowanie zadań bieżących zleconych z zakresu administracji rządowej dominowały dotacje w takich działach, jak: Rodzina, Rolnictwo i łowiectwo, Pomoc społeczna, Oświata i wychowanie oraz Administracja publiczna.

Udział dotacji celowych na realizowane przez gminy zadania z zakresu administracji rządowej w poszczególnych działach w 2018 r., w podziale na zadania bieżące i inwestycyjne oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem,	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
z tego:						
Rolnictwo i łowiectwo	3,1	3,1	0,0	100,0	100,0	0,0
Administracja publiczna	0,9	0,9	0,0	100,0	100,0	0,0
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,8	0,8	0,0	100,0	100,0	0,0
Oświata i wychowanie	0,9	0,9	0,0	100,0	100,0	0,0
Pomoc społeczna	1,7	1,6	91,9	100,0	98,1	1,9
Rodzina	92,6	92,7	0,6	100,0	100,0	0,0
Pozostałe działy	0,0	0,0	7,6	100,0	85,6	14,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

W dziale Rodzina – 61,9% dotacji na zadania bieżące zlecone gminom przeznaczono na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci i w 34,5% na wypłatę świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz opłatę składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego.

W dziale Rolnictwo i łowiectwo całą kwotę dotacji na zadania bieżące przeznaczono w rozdziale - Pozostała działalność, w największym stopniu na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminom ustawami. Z kwoty tej środki przeznaczono głównie na zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej przez producentów rolnych oraz pokrycie kosztów postępowania poniesionych przez gminy w sprawie jego zwrotu.

W dziale Pomoc społeczna – 96,5% dotacji na zadania bieżące zlecone gminom przeznaczono na realizację zadań przez ośrodki wsparcia, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, opłacenie składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej, na ośrodki pomocy społecznej, w tym wynagrodzenia za sprawowanie opieki, o których mowa w art. 18 ustawy o pomocy społecznej oraz na usuwanie skutków klęsk żywiołowych.

W dziale Oświata i wychowanie dotacje na zadania bieżące w 100,0% przeznaczone były na zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych.

W dziale Administracja publiczna omawiane dotacje w 99,9% przeznaczone były na zadania realizowane przez urzędy stanu cywilnego, tj. prowadzenie ewidencji ludności, wydawanie dowodów osobistych, a także na realizację zadań związanych z prowadzeniem ewidencji działalności gospodarczej, czynności związane z wykonywaniem powszechnego obowiązku obrony, prowadzeniem ewidencji działalności gospodarczej, wymianę tablic informacyjnych w związku z ustaleniem dodatkowych nazw miejscowości lub obiektów fizjograficznych w języku mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym.

W dziale Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa dotacje w 100,0% przeznaczone były na zadania realizowane przez urzędy gmin oraz zadania związane z organizowaniem wyborów do rad gmin.

W ramach ogólnej kwoty dotacji przekazanych gminom na inwestycje związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, 91,9% środków przeznaczono na dofinansowanie zadań inwestycyjnych w dziale Pomoc społeczna, 0,6% w dziale Rodzina oraz 7,6% w pozostałych działach.

Dotacje w dziale Pomoc społeczna w 100,0% zostały przeznaczone na inwestycje w ośrodkach wsparcia prowadzonych przez gminy.

1.2.7. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

W 2018 r. dochody gmin z tytułu dotacji celowych z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych zostały zrealizowane w wysokości 4.580.649 tys. zł, tj. na poziomie o 13,5% wyższym niż w 2017 r.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na zadania własne gmin, według ważniejszych działów, przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (8:7)
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem, w tym:	4 036 684	4 733 051	4 580 649	96,8	113,5	3 444 508	3 352 501	97,3
Rolnictwo i łowiectwo	6 478	4 591	4 404	95,9	68,0	562	312	55,5
Transport i łączność	591 039	1 182 561	1 150 434	97,3	194,6	205 676	200 944	97,7
Gospodarka mieszkaniowa	8 120	6 480	5 045	77,9	62,1	374	319	85,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 808	4 653	3 211	69,0	177,6	1 321	1 100	83,3
Różne rozliczenia	167 278	177 014	177 190	100,1	105,9	125 764	125 796	100,0
Oświata i wychowanie	969 336	987 165	973 475	98,6	100,4	926 709	918 464	99,1
Pomoc społeczna	1 951 157	1 922 086	1 871 885	97,4	95,9	1 892 244	1 846 097	97,6
Edukacyjna opieka wychowawcza	221 979	231 936	202 086	87,1	91,0	231 918	202 068	87,1
Rodzina	52 118	113 640	106 327	93,6	204,0	50 909	49 189	96,6
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	10 981	29 107	26 925	92,5	245,2	3 824	3 699	96,7
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	10 558	13 403	11 409	85,1	108,1	3 584	3 430	95,7
Kultura fizyczna	44 445	54 065	43 009	79,6	96,8	583	561	96,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Udział dotacji celowych bieżących i inwestycyjnych w dotacjach na zadania własne realizowane przez gminy w 2018 r. oraz strukturę tych dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	73,2	26,8
Rolnictwo i łowiectwo	0,1	0,0	0,3	100,0	7,1	92,9
Transport i łączność	25,1	6,0	77,3	100,0	17,5	82,5
Gospodarka mieszkaniowa	0,1	0,0	0,4	100,0	6,3	93,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,1	0,0	0,2	100,0	34,3	65,7
Różne rozliczenia	3,9	3,8	4,2	100,0	71,0	29,0
Oświata i wychowanie	21,3	27,4	4,5	100,0	94,3	5,7
Pomoc społeczna	40,9	55,1	2,1	100,0	98,6	1,4
Edukacyjna opieka wychowawcza	4,4	6,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Rodzina	2,3	1,5	4,7	100,0	46,3	53,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,6	0,1	1,9	100,0	13,7	86,3
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,2	0,1	0,6	100,0	30,1	69,9
Kultura fizyczna	0,9	0,0	3,5	100,0	1,3	98,7
Pozostałe działy'	0,1	0,0	0,4	100,0	9,9	90,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. w strukturze dochodów z tytułu dotacji celowych na realizację zadań własnych gmin, w porównaniu do 2017 r., zwiększył się udział dotacji przeznaczonych na realizację inwestycyjnych zadań własnych o 9,0 punktów procentowych.

W 2018 r. największą część dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie bieżących zadań własnych gminy otrzymały na zadania realizowane w działach: Pomoc społeczna (55,1%), Oświata i wychowanie (27,4%), Edukacyjna opieka wychowawcza (6,0%) oraz Transport i łączność (6,0%). Łącznie, na dofinansowanie zadań własnych realizowanych w ramach tych działów, przeznaczono 94,5% dotacji na bieżące zadania własne gmin.

Dotacje w dziale Pomoc społeczna przekazane na zadania bieżące w 95,3% przeznaczone były m. in. na wypłatę zasiłków stałych, zasiłków okresowych, celowych i pomoc w naturze oraz opłacenie składek na ubezpieczenie emerytalne, a także na prowadzenie działalności ośrodków pomocy społecznej oraz pomoc w zakresie dożywiania.

Dotacje w dziale Oświata i wychowanie na realizację bieżących zadań własnych przeznaczono w 99,1% na finansowanie zadań z zakresu przedszkoli i oddziałów

przedszkolnych w szkołach podstawowych, inne formy wychowania przedszkolnego oraz szkół podstawowych.

Przekazane dotacje na zadania bieżące w dziale Edukacyjna opieka wychowawcza przeznaczone zostały w 100% na pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym.

Przekazane z budżetu państwa dotacje w wysokości 200.944 tys. zł na własne zadania bieżące w dziale Transport i łączność, przeznaczone zostały w 79,2% na usuwanie skutków klęsk żywiołowych i w 20,8% na gminne drogi publiczne.

W 2018 r. dotacje celowe z budżetu państwa na własne zadania inwestycyjne przekazano gminom w wysokości 1.228.148 tys. zł, tj. o 70,6% więcej niż 2017 r.

W strukturze działowej tych dotacji, najpoważniejszą pozycję stanowiły dotacje w działach: Transport i łączność (77,3%), Rodzina (4,7%), Oświata i wychowanie (4,5%) oraz Różne rozliczenia (4,2%).

Dotacje w dziale Transport i łączność przeznaczone były głównie na realizację zadań w ramach „Rządowego Programu na rzecz Rozwoju oraz Konkurencyjności Regionów poprzez Wsparcie Lokalnej Infrastruktury Drogowej” oraz programu wieloletniego pn. „Program rozwoju gminnej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019” (61,3%) oraz na usuwanie skutków klęsk żywiołowych na drogach (38,2%).

Ponadto, w dziale Rodzina – dotacje przeznaczono głównie na inwestycje związane z tworzeniem i funkcjonowaniem żłobków (90,9%) oraz na inwestycje związane z tworzeniem i funkcjonowaniem klubów dziecięcych (8,4%). Środki na te zadania pochodziły z rezerwy celowej „Środki na realizację ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat” w ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat „MALUCH plus”.

W dziale Oświata i wychowanie – dotacje przeznaczono na inwestycje w szkołach podstawowych (71,8%), inwestycje związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych (11,3%) i inwestycje w przedszkolach (4,0%).

W dziale Różne rozliczenia – dotacje przeznaczono na zwrot części wydatków wykonywanych w ramach funduszu sołeckiego.

1.2.8. Pozostałe dotacje celowe

Dochodami gmin są również:

- dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,

- dotacje celowe na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacje otrzymane z funduszy celowych.

W 2018 r. udział tych dotacji w zrealizowanych przez gminy dochodach ogółem wynosił 1,0%. Ogólna kwota otrzymanych przez gminy dotacji, o których wyżej mowa, wyniosła 1.225.049 tys. zł.

W 2018 r. na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej została przekazana dotacja gminom w wysokości 25.437 tys. zł. Porozumienia z organami administracji rządowej dotyczyły głównie zadań zaliczanych do działów: Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (16,5%), w ramach której realizowana była głównie pomoc dla repatriantów i zadania z zakresu pozostałej działalności i Działalność usługowa (21,0%), w ramach której realizowano opiekę nad cmentarzami.

Na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego zostały przeznaczone dotacje w wysokości 520.124 tys. zł. Zawierane między jednostkami samorządu terytorialnego porozumienia, dotyczyły w szczególności realizacji zadań z zakresu działów: Transport i łączność 267.169 tys. zł (51,4% tych dotacji), Oświata i wychowanie 107.821 tys. zł (20,7%), Rolnictwo i łowiectwo 40.100 tys. zł (7,7%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 19.794 tys. zł (3,8%) i Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego 16.816 tys. zł (3,2%).

Na zadania własne gminy otrzymały pomoc finansową z innych jednostek samorządu terytorialnego w wysokości 317.603 tys. zł. Dotacje przekazane w ramach pomocy finansowej były wydatkowane przede wszystkim na realizację zadań w dziale Transport i łączność (48,1%) z przeznaczeniem na drogi gminne i wewnętrzne, w dziale Kultura fizyczna (11,6%) przeznaczone głównie na obiekty sportowe i zadania w zakresie kultury fizycznej, w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (8,2%) przeznaczone przede wszystkim na ochotniczą straż pożarną oraz pozostałą działalność, w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (7,9%) przeznaczone w większości na zadania związane z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu, pozostałą działalność, gospodarką ściekową i ochroną wód, oświetleniem ulic, placów i dróg, utrzymaniem zieleni w miastach i gminach oraz gospodarkę odpadami, w dziale Rolnictwo i łowiectwo (7,0%) przeznaczone na wyłączenie z produkcji gruntów rolnych oraz infrastrukturę wodociągową i sanitacyjną wsi.

Z funduszy celowych zostały przekazane do gmin dotacje na zadania własne w wysokości 361.885 tys. zł. Z powyższej kwoty 59.126 tys. zł przeznaczono na wydatki bieżące, zaś pozostałą kwotę dotacji w wysokości 302.759 tys. zł wykorzystano na wydatki inwestycyjne. W dotacjach otrzymanych przez gminy z funduszy celowych, największy udział miały dotacje

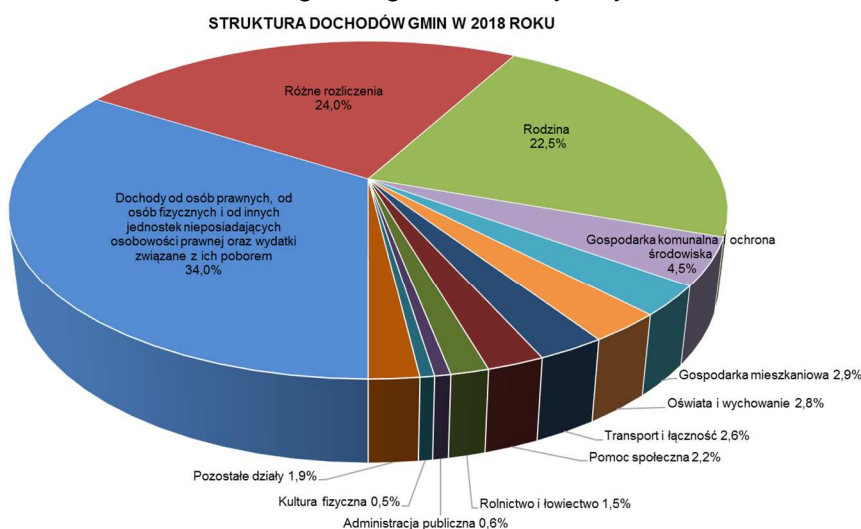
w działach: Kultura fizyczna 196.327 tys. zł (54,3% tych dotacji), z przeznaczeniem głównie na obiekty sportowe, zadania w zakresie kultury fizycznej i pozostałą działalność, Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa 51.242 tys. zł (14,2% tych dotacji) przeznaczono głównie na ochotniczą straż pożarną, Oświata i wychowanie 39.268 tys. zł (10,9%) z przeznaczeniem dla szkół podstawowych i gimnazjów, Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 16.303 tys. zł (4,5%) na zadania związane z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu, gospodarką ściekową i ochroną wód, gospodarką odpadami, utrzymaniem zieleni w gminach i Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 13.377 tys. zł (3,7%) głównie na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

1.3. Dochody według działów

W strukturze dochodów ogółem gmin w 2018 r. najistotniejszą pozycję zajmowały dochody w następujących działach:

- Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek, nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem - 34,0%,
- Różne rozliczenia - 24,0%,
- Rodzina - 22,5%,
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska - 4,5%,
- Gospodarka mieszkaniowa - 2,9%,
- Oświata i wychowanie - 2,8%.

W strukturze dochodów ogółem gmin dochody w tych działach stanowiły łącznie 90,7%.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

Wykonanie dochodów gmin według ważniejszych działań prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	7
DOCHODY OGÓŁEM	111 189 285	124 021 020	121 425 597	97,9	109,2
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	1 298 359	1 992 633	1 761 427	88,4	135,7
Transport i łączność	1 700 095	3 665 354	3 139 425	85,7	184,7
Gospodarka mieszkaniowa	3 324 325	4 122 077	3 523 534	85,5	106,0
Administracja publiczna	645 363	848 877	740 070	87,2	114,7
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osob. prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	37 898 969	39 933 902	41 253 811	103,3	108,9
Różne rozliczenia	27 647 923	29 109 120	29 121 547	100,0	105,3
Oświata i wychowanie	3 028 256	3 816 078	3 447 792	90,3	113,9
Pomoc społeczna	2 715 085	2 737 228	2 656 392	97,0	97,8
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 947 342	6 541 139	5 504 987	84,2	139,5
Kultura fizyczna	483 419	755 393	661 708	87,6	136,9
Rodzina	27 094 587	27 684 445	27 299 268	98,6	100,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. w dziale Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem dochody zostały wykonane w 103,3% planu, zaś w dziale Różne rozliczenia w 100,0%. W pozostałych ważniejszych działach dochody zostały wykonane poniżej kwot zaplanowanych.

Dochody zrealizowane we wszystkich ważniejszych działach, poza Pomocą społeczną, były wyższe niż wykonanie w 2017 r.

W dochodach działu Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem 50,6% stanowił dochód z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, a 33,5% z tytułu podatku od nieruchomości.

W dziale Różne rozliczenia 97,0% dochodów stanowiła subwencja ogólna z budżetu państwa.

W dziale Rodzina 61,2% dochodów stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom, związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci.

W 2018 roku, w porównaniu do 2017 roku, najwyższy wzrost dochodów wystąpił w dziale Transport i łączność oraz Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Dochody gmin w tych działach wzrosły odpowiednio o 84,7% i 39,5%.

W dziale Transport i łączność, 30,2% stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych własnych gmin.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów gmin według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych grup dochodów

Wyszczególnienie	2017		2018	
	Gminy ogółem	w tym: Gminy wiejskie	Gminy ogółem	w tym: Gminy wiejskie
	w zł			
1	2	3	4	5
Dochody ogółem z tego:	4 305,17	4 449,76	4 700,51	4 826,56
Dochody własne	1 861,48	1 635,37	2 033,50	1 788,20
Dotacje ogółem	1 395,52	1 538,83	1 569,19	1 713,73
Subwencja ogólna	1 048,17	1 275,56	1 097,82	1 324,63

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Dochody ogółem w gminach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 4.700,51 zł i były wyższe o 9,2%, niż dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wykonane w 2017 r.

Dochody ogółem w gminach wiejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 4.826,56 zł i były wyższe o 2,7% niż dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla wszystkich gmin w kraju.

Dochody ogółem gminy o najwyższych dochodach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 44.691,80 zł, a dochody w gminie o najniższych dochodach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 3.161,36 zł.

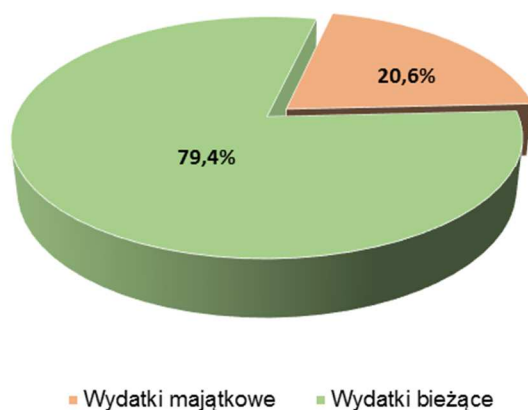
Zestawienie dochodów na 1 mieszkańca w gminach, według województw, zaprezentowano w tablicach załączonych do sprawozdania.

2. Wydatki gmin

2.1. Struktura wydatków

Wydatki ogółem gmin w 2018 r. zostały zrealizowane w wysokości 127.132.774 tys. zł, w tym wydatki majątkowe w wysokości 26.241.929 tys. zł.

STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM GMIN W 2018 R.

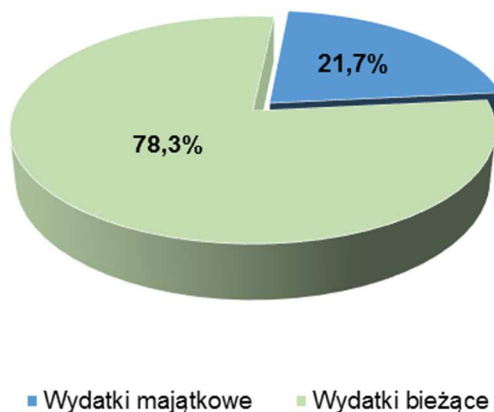

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

Wydatki bieżące gmin w 2018 r. stanowiły 79,4% wydatków ogółem tych jednostek, a w gminach wiejskich 78,3%.

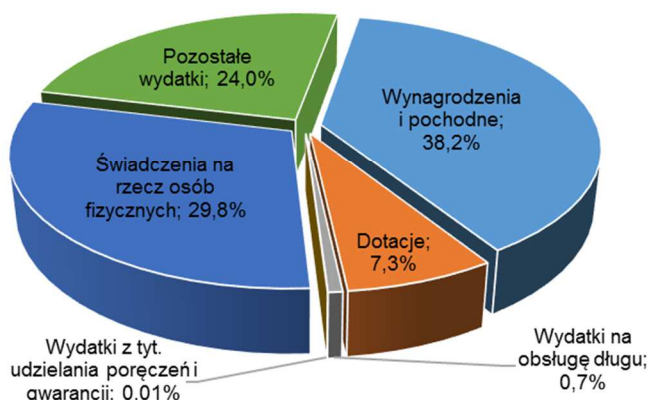
Wydatki majątkowe w strukturze wydatków gmin wiejskich były wyższe o 1,1 punktu procentowego od wydatków majątkowych w strukturze wydatków gmin ogółem.

STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM GMIN WIEJSKICH W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH GMIN W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., w strukturze wydatków bieżących zmniejszył się udział wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych o 1,8 punktu procentowego natomiast udział wynagrodzeń i pochodnych zwiększył się o 0,9 punktu procentowego.

2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków

Wydatki gmin ogółem oraz gmin wiejskich przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
1	2	3	4	5	6
GMINY OGÓŁEM					
Wydatki ogółem, z tego:	111 984 447	136 591 090	127 132 774	93,1	113,5
Wydatki majątkowe	16 395 922	30 818 091	26 241 929	85,2	160,1
Wydatki bieżące	95 588 526	105 772 999	100 890 845	95,4	105,5
w tym:					
GMINY WIEJSKIE					
Wydatki ogółem, z tego:	48 940 982	60 004 115	55 505 459	92,5	113,4
Wydatki majątkowe	7 500 074	14 290 646	12 068 454	84,5	160,9
Wydatki bieżące	41 440 908	45 713 470	43 437 005	95,0	104,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Wydatki ogółem gmin w 2018 r. zostały zrealizowane w wysokości 127.132.774 tys. zł i były o 13,5% wyższe, niż wydatki zrealizowane w 2017 r.

Wykonane w 2018 r. wydatki bieżące gmin były o 5,5% wyższe, niż wydatki bieżące zrealizowane w 2017 r. Natomiast wykonane wydatki majątkowe, w stosunku do 2017 r., były wyższe o 60,1%.

Wydatki ogółem gmin wiejskich w 2018 r. zostały zrealizowane w wysokości 55.505.459 tys. zł i były o 13,4% wyższe, niż wydatki zrealizowane w 2017 r.

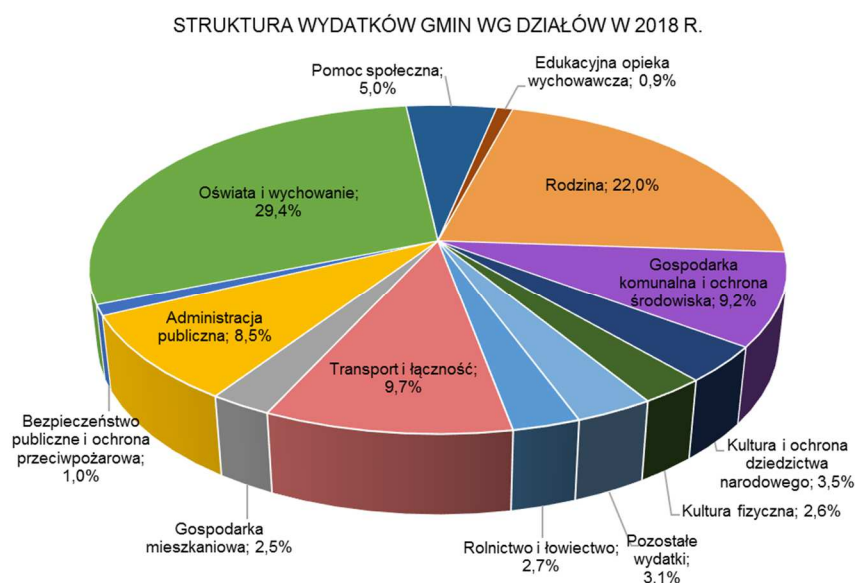
Wykonanie wydatków majątkowych gmin wiejskich wzrosło o 60,9% w stosunku do wykonania tych wydatków w roku 2017.

Wydatki gmin według głównych kierunków ich rozdysponowania

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Wydatki ogółem,	111 984 447	136 591 090	127 132 774	93,1	113,5
z tego:					
Wydatki majątkowe,	16 395 922	30 818 091	26 241 929	85,2	160,1
w tym: wydatki na inwestycje	16 063 075	30 367 264	25 817 166	85,0	160,7
Wydatki bieżące,	95 588 526	105 772 999	100 890 845	95,4	105,5
z tego:					
Wydatki na wynagrodzenia	29 843 741	33 220 363	32 335 712	97,3	108,4
w tym: wynagrodzenia osobowe	27 087 487	30 125 145	29 392 814	97,6	108,5
Pochodne od wynagrodzeń	5 795 049	6 509 101	6 199 237	95,2	107,0
Dotacje	6 519 342	7 549 182	7 372 300	97,7	113,1
Wydatki na obsługę długu	663 088	808 930	701 980	86,8	105,9
Wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	6 590	52 601	5 988	11,4	90,9
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	30 229 825	30 655 942	30 053 301	98,0	99,4
Pozostałe wydatki	22 530 889	26 976 881	24 222 327	89,8	107,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

2.3. Wydatki według działów

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze działowej wydatków gmin przeważały wydatki w działach: Oświata i wychowanie – 29,4%, Rodzina – 22,0%, Transport i łączność – 9,7%, Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 9,2%, Administracja publiczna – 8,5%.

Wydatki w tych działach stanowiły razem 78,8% wydatków ogółem.

Wykonanie i dynamika wydatków gmin według ważniejszych działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
WYDATKI OGÓŁEM	111 984 447	136 591 090	127 132 774	93,1	113,5
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	2 280 575	3 904 279	3 393 529	86,9	148,8
Transport i łączność	9 224 199	13 662 728	12 361 980	90,5	134,0
Gospodarka mieszkaniowa	2 748 412	3 658 667	3 130 360	85,6	113,9
Administracja publiczna	9 985 616	11 567 302	10 807 815	93,4	108,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 283 100	1 502 544	1 329 665	88,5	103,6
Oświata i wychowanie	34 482 749	38 907 236	37 420 358	96,2	108,5
Pomoc społeczna	6 117 988	6 675 440	6 311 387	94,5	103,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 069 129	1 221 606	1 125 677	92,1	105,3
Rodzina	27 628 207	28 446 392	27 964 493	98,3	101,2
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	8 220 163	13 556 149	11 650 616	85,9	141,7
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3 388 477	4 829 155	4 457 833	92,3	131,6
Kultura fizyczna	2 578 345	3 592 748	3 287 224	91,5	127,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. gminy największą kwotę wydatków zrealizowały w dziale Oświata i wychowanie.

W dziale tym wydatki wzrosły, w stosunku do 2017 roku, o 8,5%. W dziale Oświata i wychowanie 51,7% stanowiły wydatki na wynagrodzenia osobowe pracowników i 9,4% składki na ubezpieczenia społeczne.

W stosunku do roku 2017 wzrosły wydatki w dziale Rolnictwo i łowiectwo o 48,8%.

Zwiększenie wydatków w dziale Rolnictwo i łowiectwo wiązało się m.in. z realizacją poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

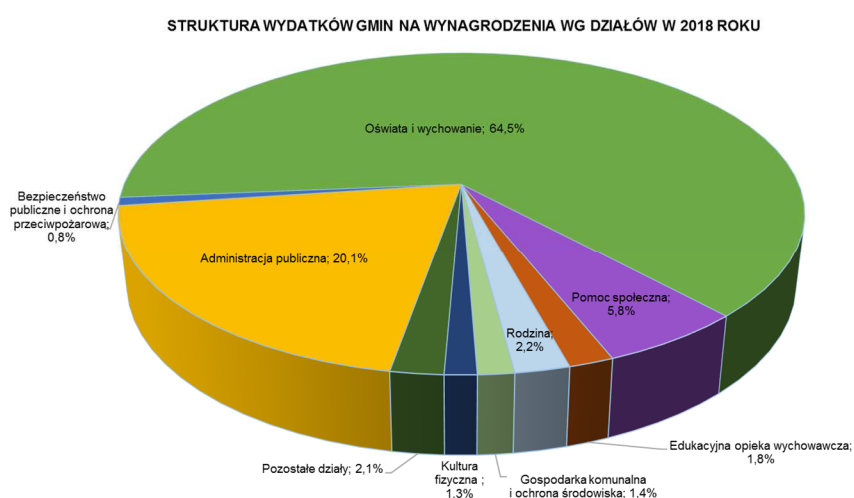
Szczegółowe dane dotyczące wydatków gmin według działów zamieszczono w tablicach załączonych do sprawozdania.

W 2018 r. 88 gmin dokonało wpłat do budżetu państwa, przeznaczonych na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin w kwocie 271.529 tys. zł, tj. 98,4% kwoty zaplanowanej na rok 2018.

Wydatki z tytułu wpłat do budżetu państwa stanowiły 76,7% wydatków zrealizowanych w dziale Różne rozliczenia.

Wykaz gmin dokonujących wpłat do budżetu państwa zamieszczono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. wydatki gmin na wynagrodzenia w trzech działach, tj. Oświata i wychowanie, Administracja publiczna oraz Pomoc społeczna, stanowiły 90,4% ogółu wydatków na wynagrodzenia.

Gminy wykonały wydatki na wynagrodzenia w wysokości 32.335.712 tys. zł i były one wyższe o 8,4% od wydatków na wynagrodzenia wykonanych w 2017 r.

Wykonanie i dynamika wydatków na wynagrodzenia gmin według ważniejszych działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	29 843 741	33 220 363	32 335 712	97,3	108,4
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	37 188	42 375	40 496	95,6	108,9
Transport i łączność	81 947	95 896	88 035	91,8	107,4
Gospodarka mieszkaniowa	96 071	110 212	104 745	95,0	109,0
Administracja publiczna	6 025 537	6 736 660	6 497 222	96,4	107,8

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	248 470	269 929	259 467	96,1	104,4
Oświata i wychowanie	19 337 121	21 235 067	20 850 315	98,2	107,8
Pomoc społeczna	1 709 779	1 944 570	1 875 592	96,5	109,7
Edukacyjna opieka wychowawcza	523 282	602 283	581 685	96,6	111,2
Rodzina	603 488	750 789	706 441	94,1	117,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	439 374	498 082	468 347	94,0	106,6
Ochrona zdrowia	142 953	161 959	146 928	90,7	102,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	43 198	50 238	45 285	90,1	104,8
Kultura fizyczna	376 160	423 956	414 134	97,7	110,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Największy wzrost wydatków na wynagrodzenia w 2018 r. w stosunku do 2017 r. wystąpił w następujących działach: Rodzina, Edukacyjna opieka wychowawcza, Kultura fizyczna oraz Pomoc społeczna.

W 2018 r. 64,5% wydatków na wynagrodzenia gmin stanowiły wydatki w dziale Oświata i wychowanie. W porównaniu do 2017 r. wydatki na wynagrodzenia w dziale Oświata i wychowanie wzrosły o 7,8%.

Wydatki na wynagrodzenia w dziale Administracja publiczna stanowiły 20,1% wydatków na wynagrodzenia gmin, a ich realizacja, w porównaniu do roku poprzedniego, była wyższa o 7,8%.

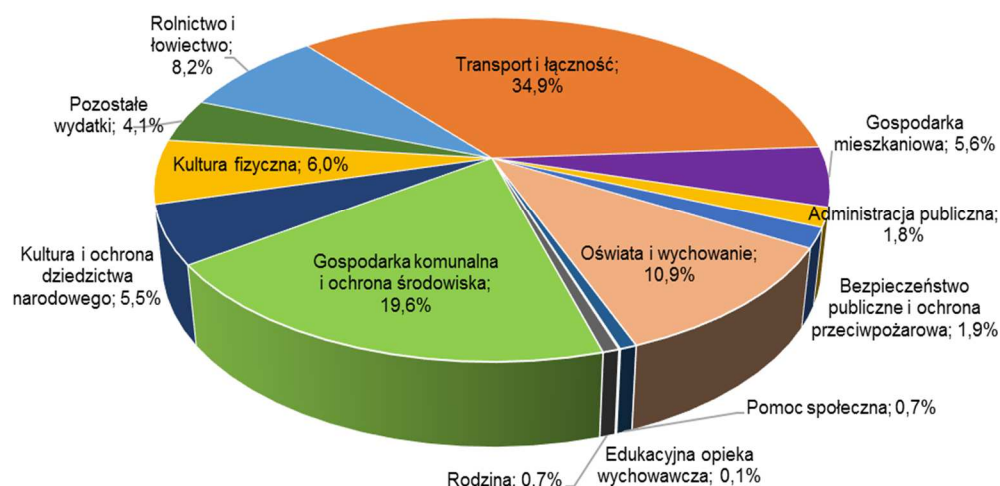
Szczegółowe dane dotyczące wydatków na wynagrodzenia w poszczególnych działach zamieszczono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.2. Wydatki majątkowe według działów

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych w gminach na wydatki majątkowe dotyczyła działów Transport i łączność (34,9%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (19,6%), Oświata i wychowanie (10,9%), Rolnictwo i łowiectwo (8,2%), Kultura fizyczna (6,0%), Gospodarka mieszkaniowa (5,6%).

Wydatki majątkowe w tych działach stanowiły 85,2% wydatków majątkowych ogółem gmin.

STRUKTURA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH W GMINACH W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

Wykonanie i dynamika wydatków majątkowych gmin według ważniejszych działów:

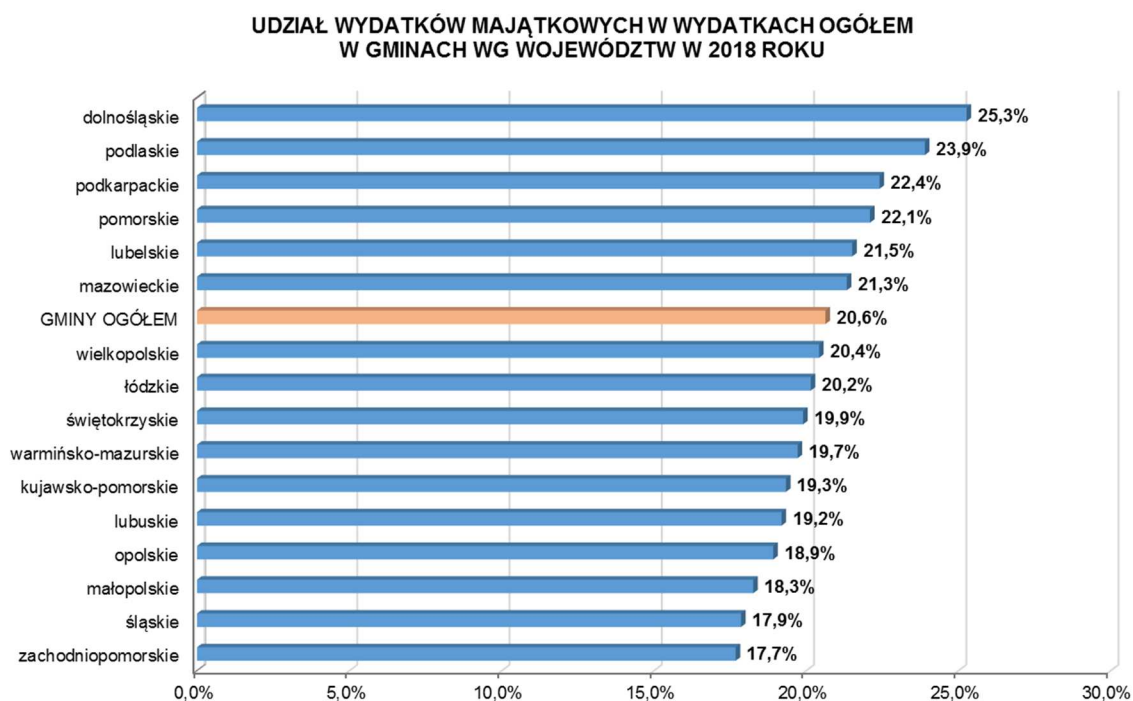
Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	16 395 922	30 818 091	26 241 929	85,2	160,1
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	1 077 007	2 618 189	2 149 733	82,1	199,6
Transport i łączność	6 541 420	10 184 891	9 152 302	89,9	139,9
Gospodarka mieszkaniowa	1 113 094	1 800 373	1 480 780	82,2	133,0
Administracja publiczna	383 170	605 644	485 194	80,1	126,6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	539 588	546 121	488 626	89,5	90,6
Oświata i wychowanie	2 183 907	3 180 262	2 862 514	90,0	131,1
Pomoc społeczna	112 793	213 870	179 786	84,1	159,4
Edukacyjna opieka wychowawcza	6 053	18 147	15 518	85,5	256,4
Rodzina	95 657	197 080	175 166	88,9	183,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 152 591	6 523 307	5 145 236	78,9	239,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	644 904	1 741 212	1 451 527	83,4	225,1
Kultura fizyczna	1 030 084	1 812 090	1 583 037	87,4	153,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. gminy zrealizowały wydatki majątkowe w wysokości 26.241.929 tys. zł.

Realizacja planu wydatków majątkowych w ważniejszych działach kształtowała się na poziomie od 78,9% w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska do 90,0% w dziale Oświata i wychowanie.

Najwyższa dynamika wydatków majątkowych była w dziale Edukacyjna opieka wychowawcza (256,4%) oraz w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (239,0%).

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

Najniższy udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem był w gminach województwa zachodniopomorskiego (17,7%), a najwyższy w gminach województwa dolnośląskiego (25,3%).

Zestawienie wydatków majątkowych i inwestycyjnych gmin według województw przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach, według głównych kierunków ich rozdysponowania prezentuje tabela poniżej

Wyszczególnienie	Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)			
	2017		2018	
	Gminy ogółem	w tym: gminy wiejskie	Gminy ogółem	w tym: gminy wiejskie
1	2	3	4	5
Wydatki ogółem	4 335,96	4 476,39	4 921,44	5 067,56
z tego:				
Wydatki majątkowe	634,84	685,99	1 015,85	1 101,83
Wydatki bieżące	3 701,12	3 790,39	3 905,58	3 965,73

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2017 r.

Wydatki ogółem, w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach w 2018 r. wyniosły 4.921,44 zł i były o 13,5% wyższe niż w 2017 r.

W 2018 r. wydatki majątkowe gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca były, w porównaniu z rokiem poprzednim, wyższe o 60,0%, zaś wydatki bieżące wyższe o 5,5%.

W 2018 r. najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie wyniosły 50.889,54 zł, a najniższe 3.086,54 zł.

Zestawienie wydatków na 1 mieszkańca w 2018 r. w gminach, w układzie wojewódzkim, zaprezentowano w tablicach załączonych do sprawozdania.

3. Wynik budżetów gmin

W 2018 r. budżety gmin zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 5.707.177 tys. zł, przy planowanym deficycie w kwocie 12.570.071 tys. zł.

Wynik gmin w latach 2017-2018

Wyszczególnienie	Wynik gmin		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018
	tys. zł		
1	2	3	4
Gminy ogółem,	-795 162	-12 570 071	-5 707 177
w tym: Gminy wiejskie	-291 176	-5 871 518	-2 639 611

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Nadwyżkę budżetową wypracowało 683 gmin, tj. 28,3% ogólnej liczby gmin.

W gminach wiejskich nadwyżkę budżetową wypracowały 455 jednostki, tj. 29,4% gmin wiejskich.

Liczbę gmin, z uwzględnieniem zrealizowanego przez nie wyniku w 2018 r., przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Gminy	
	Ogółem	w tym: wiejskie
	w zł	
1	2	3
Gminy ogółem	2 412	1 547
Gminy z nadwyżką budżetową	683	455
Gminy z deficytem budżetowym	1 729	1 092
Udział gmin deficytowych w ogólnej liczbie gmin dla danej kategorii gmin (w %)	71,7	70,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

Deficyt wystąpił w 1.729 gminach, tj. 71,7% ogólnej liczby gmin. W gminach wiejskich deficyt wystąpił w 1.092 jednostkach, tj. 70,6% gmin wiejskich.

Liczbę gmin, według relacji wyniku do ich dochodów w 2018 r., przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów gmin					
	Razem	poniżej 5%	5%-10%	10%-15%	15%-20%	powyżej 20%
Gminy z nadwyżką budżetową	683	521	128	25	7	2
Gminy z deficytem budżetowym	1 729	713	522	274	125	95

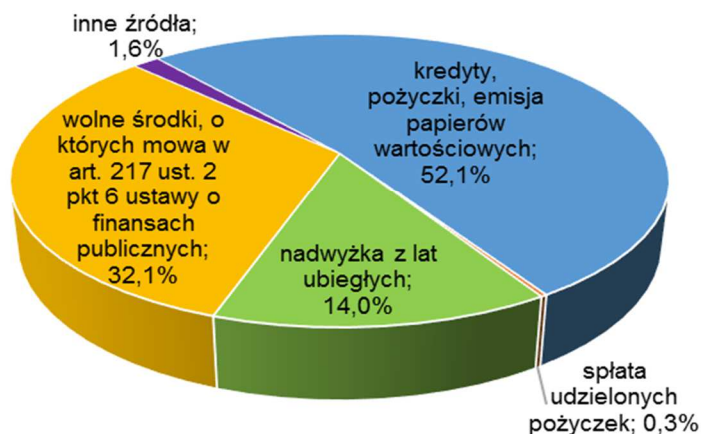
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

Wśród gmin, które wypracowały nadwyżkę w 2018 r., najliczniejszą grupę stanowiły gminy o relacji wyniku do dochodów poniżej 10%. Również wśród gmin, których budżety zamknęły się deficytem, najliczniejszą grupę stanowiły gminy o relacji wyniku do dochodów do 10%.

4. Przychody i rozchody gmin

W 2018 r. gminy ogółem osiągnęły przychody w łącznej kwocie 17.807.275 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 4.883.519 tys. zł.

STRUKTURA PRZYCHODÓW GMIN W 2018 ROKU

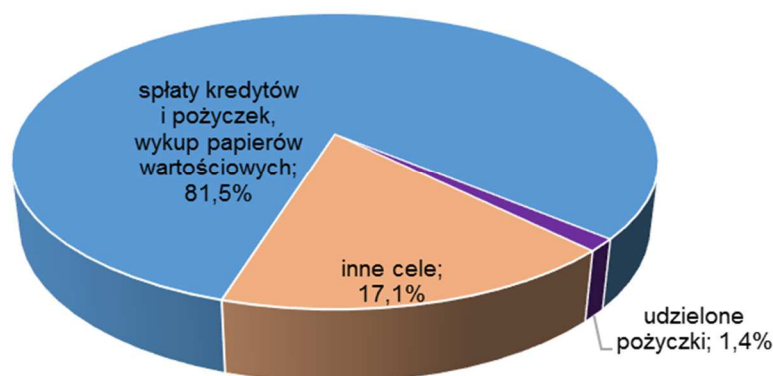
Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. gminy wykazały największe przychody z tytułu kredytów, pożyczek oraz emisji papierów wartościowych, tj. 52,1% przychodów ogółem.

Przychody gmin z tytułu wolnych środków w 2018 r. stanowiły 32,1% przychodów ogółem.

Zgodnie z art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych przez wolne środki należy rozumieć nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikające z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych oraz kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

STRUKTURA ROZCHODÓW GMIN W 2018 ROKU

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

W rozchodach gmin największy udział miały spłaty kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych, które stanowiły 81,5% rozchodów ogółem.

W 2018 r. przychody gmin z tytułu kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych wyniosły 9.275.260 tys. zł, natomiast rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek oraz wykupu papierów wartościowych wyniosły 3.981.761 tys. zł.

W 2018 r. gminy wiejskie osiągnęły przychody w łącznej kwocie 8.434.052 tys. zł. Przychody z tytułu kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych stanowiły 49,6%.

Gminy wiejskie wykonały rozchody w łącznej kwocie 2.380.094 tys. zł. W strukturze rozchodów gmin wiejskich, spłaty kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych stanowiły 75,8% rozchodów.

W gminach wiejskich przychody z tytułu kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych były wyższe niż rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek oraz wykupu papierów wartościowych.

5. Zobowiązania według tytułów dłużnych gmin

W 2018 r. zadłużenie ogółem gmin wyniosło 30.095.513 tys. zł.

Zobowiązania gmin ogółem, w tym gmin wiejskich przedstawia poniższe zestawienie:

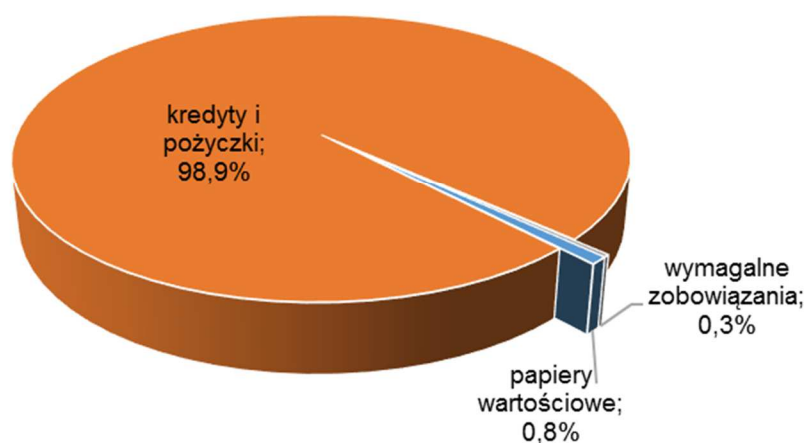
Wyszczególnienie	2017	2018	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
GMINY OGÓŁEM,	24 838 221	30 095 513	121,2
w tym: GMINY WIEJSKIE	9 647 792	11 943 702	123,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., zadłużenie ogółem gmin było wyższe o 21,2%, a gmin wiejskich było wyższe o 23,8%.

W 2018 r., w strukturze zadłużenia gmin, 98,9% stanowiły zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek.

STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ GMIN W 2018 ROKU

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2018 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania gmin według tytułów dłużnych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2017	2018	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Zobowiązania według tytułów dłużnych, z tego:	24 838 221	30 095 513	121,2
Papiery wartościowe	162 830	252 257	154,9
w tym: długoterminowe	162 830	252 257	154,9
Kredyty i pożyczki	24 619 114	29 754 340	120,9
w tym: długoterminowe	24 434 030	29 480 695	120,7
Wymagalne zobowiązania	56 276	88 916	158,0
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	27 822	46 293	166,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Wysokość kredytów i pożyczek, które stanowią najistotniejszą pozycję w strukturze zadłużenia, wzrosła o 20,9% w stosunku do roku 2017.

W 2018 r. zadłużenie wystąpiło w 2.342 gminach, a udział zadłużenia gmin w dochodach ogółem gmin wynosił 24,8%.

Udział zobowiązań ogółem bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem gmin w 2018 r. wynosił 23,3%.

Zadłużenie bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych wystąpiło w 2.310 gminach, tj. 95,8% gmin.

Liczbę gmin wg poziomu zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek prezentuje poniższa tabela:

Lata	Liczba jednostek								
	ogółem	zadłużonych	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	powyżej 60%
2017	2 412	2 307	574	677	557	307	125	40	27
2018	2 412	2 310	464	641	564	395	156	63	27

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów gmin za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Liczba gmin o zadłużeniu do 40% dochodów ogółem stanowiła 89,4% gmin zadłużonych.

W 2018 r., według danych zawartych w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych (stan bazy na 19 listopada 2018 r.), indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia, określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych, nie spełniało 20 gmin (0,8% gmin), w tym: 14 gmin wiejskich, 5 gmin miejsko-wiejskich i 1 gmina miejska.

Z informacji uzyskanych z regionalnych izb obrachunkowych wynika, że na dzień 31 grudnia 2018 r., w pozabankowych instytucjach finansowych, które nie będąc bankami, wykonują czynności podobne do czynności bankowych zadłużonych było 39 gmin na kwotę 266.297 tys. zł.

6. Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych

Zgodnie z art. 9 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych samorządowe zakłady budżetowe są zaliczane do sektora finansów publicznych.

Samorządowe zakłady budżetowe mogą realizować zadania własne jednostek samorządu terytorialnego w zakresie określonym w art.14 ww. ustawy.

W 2018 r. działalność w formie samorządowego zakładu budżetowego prowadziło 685 gmin, tj. 28,4% ogółu gmin.

W formie zakładów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego mogły realizować zadania własne w zakresie:

- gospodarki mieszkaniowej i gospodarowania lokalami użytkowymi,
- dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- lokalnego transportu zbiorowego,
- targowisk i hal targowych,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- kultury fizycznej i sportu, w tym utrzymywania terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- utrzymywania różnych gatunków egzotycznych i krajowych zwierząt, w tym w szczególności prowadzenia hodowli zwierząt zagrożonych wyginięciem, w celu ich ochrony poza miejscem naturalnego występowania,
- cmentarzy.

Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	2 553 881	2 450 957	2 588 303	105,6	101,3
w tym: dotacje z budżetu	293 434	303 094	293 634	96,9	100,0
Koszty	2 552 711	2 438 301	2 566 321	105,3	100,5
Podatek dochodowy od osób prawnych	10 955	4 976	10 105	203,1	92,2
Wpłaty do budżetu gmin	14 421	2 188	14 199	648,9	98,5

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Przychody gminnych samorządowych zakładów budżetowych w 2018 r. wyniosły 2.588.303 tys. zł, w tym dotacje z budżetu wyniosły 293.634 tys. zł.

Plan przychodów został zrealizowany w 105,6%, a dotacji w 96,9%.

Koszty gminnych zakładów budżetowych wyniosły 2.566.321 tys. zł, a wpłaty do budżetu gmin wyniosły 14.199 tys. zł przy zaplanowanej kwocie wpłat 2.188 tys. zł.

W 2018 r., koszty gminnych zakładów budżetowych w porównaniu do 2017 r. były wyższe o 0,5%. W stosunku do 2017 r. koszty z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych zmniejszyły się o 7,8%, natomiast wpłaty gminnych zakładów budżetowych do budżetów gmin zmniejszyły się o 1,5%.

Dane ze sprawozdań rocznych gmin za 2018 r. z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych wskazują, że w gminach, w formie samorządowego zakładu budżetowego realizowano głównie zadania z zakresu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (45,2% przychodów ogółem), gospodarki mieszkaniowej (20,9% przychodów ogółem), wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę (18,2% przychodów ogółem), kultury fizycznej (9,2% przychodów ogółem) oraz rolnictwa i łowiectwa (2,2% przychodów ogółem).

Pozostałe rodzaje działalności jak m.in. transport i łączność, pomoc społeczna, pozostałe działania w zakresie polityki społecznej, działalność usługowa, prowadzenie ogrodów zoologicznych i botanicznych, administracja publiczna oraz handel stanowiły 4,3% przychodów ogółem.

Przychody gminnych samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	2 553 881	2 450 957	2 588 303	105,6	101,3
w tym:					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 128 582	1 070 209	1 170 646	109,4	103,7
Gospodarka mieszkaniowa	550 763	545 943	540 709	99,0	98,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	471 983	425 732	471 781	110,8	100,0
Kultura fizyczna	233 735	238 478	237 570	99,6	101,6
Rolnictwo i łowiectwo	52 181	51 391	56 976	110,9	109,2

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze kosztów ogółem samorządowych zakładów budżetowych największy udział zanotowano w działach: gospodarka komunalna i ochrona środowiska (45,3% kosztów ogółem), gospodarka mieszkaniowa (20,9% kosztów ogółem), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę (18,0% kosztów ogółem), kultura fizyczna (9,3% kosztów ogółem) oraz rolnictwo i łowiectwo (2,2%). Koszty pozostałych rodzajów działalności jak

m.in. transport i łączność, pomoc społeczna, pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, działalność usługowa, ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody, administracja publiczna oraz handel stanowiły 4,3% przychodów ogółem.

Koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	2 552 711	2 438 301	2 566 321	105,3	100,5
w tym:					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 130 183	1 065 379	1 161 318	109,0	102,8
Gospodarka mieszkaniowa	550 975	542 646	537 381	99,0	97,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	469 502	422 890	462 065	109,3	98,4
Kultura fizyczna	234 669	237 930	239 537	100,7	102,1
Rolnictwo i łowiectwo	52 181	51 138	55 138	107,8	105,7

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych gminnych samorządowych zakładów budżetowych zwiększył się z 57.594 tys. zł na początku roku do 60.742 tys. zł na koniec roku, tj. o 5,5%.

7. Wydzielony rachunek dochodów gminnych jednostek budżetowych

Zgodnie z art. 223 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych samorządowe jednostki budżetowe prowadzące działalność określoną w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.) gromadzą nadzielonym rachunku dochody określone w uchwale przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, pochodzące w szczególności:

- ze spadków i darowizn w postaci pieniężnej na rzecz jednostki budżetowej;
- z odszkodowań i wpłat za utracone lub uszkodzone mienie będące w zarządzie albo użytkowaniu jednostki budżetowej.

W świetle przepisu art. 229 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998, z późn. zm.) art. 223 ustawy o finansach publicznych ma również zastosowanie do całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa w szczególności:

- jednostki budżetowe, które gromadzą dochody;
- źródła, z których dochody są gromadzone na rachunku;
- przeznaczenie dochodów, z tym, że dochody wraz z odsetkami nie mogą być przeznaczone na finansowanie wynagrodzeń osobowych;
- sposób i tryb sporządzania planu finansowego dochodów i wydatków nimi finansowanych, dokonywania zmian w tym planie oraz ich zatwierdzania.

Wydatki z rachunku mogą być dokonywane do wysokości kwot zgromadzonych dochodów, w ramach planu finansowego. Środki finansowe pozostające na rachunku na dzień 31 grudnia roku budżetowego podlegają odprowadzeniu na rachunek budżetu jednostki samorządu terytorialnego w terminie do dnia 5 stycznia następnego roku.

W 2018 r. wydzielone rachunki dochodów utworzyło 757 gmin, tj. 31,4% ogółu gmin.

W ramach ww. rachunków gminy zrealizowały w 2018 r. dochody w wysokości 351.250 tys. zł. W stosunku do planu dochody gmin zostały wykonane w 80,8% i były wyższe o 3,3% od dochodów zrealizowanych w 2017 r.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	339 900	434 803	351 250	80,8	103,3
Wydatki	339 860	435 521	351 354	80,7	103,4
w tym: wpłaty do budżetu	4 617	3 069	4 192	136,6	90,8

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. zrealizowane wydatki z rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych wyniosły 351.354 tys. zł i były niższe o 19,3% w stosunku do wydatków planowanych. W porównaniu do roku 2017 wydatki zwiększyły się o 3,4%.

W 2018 r. stan środków pieniężnych na wydzielonych rachunkach dochodów na koniec roku zmniejszył się o 6,0%, w stosunku do stanu środków pieniężnych na początek roku.

III. Wykonanie budżetów powiatów

W 2018 r. powiaty zrealizowały dochody ogółem w wysokości 27.959.347 tys. zł, a wydatki w wysokości 28.656.571 tys. zł.

Budżety powiatów zamknęły się deficytem w wysokości 697.224 tys. zł, przy planowanym deficycie 2.282.966 tys. zł.

Zbiorcze dane dotyczące wykonania budżetów powiatów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	25 388 531	28 453 484	27 959 347	98,3	110,1
Wydatki	25 360 416	30 736 450	28 656 571	93,2	113,0
Wynik	28 115	-2 282 966	-697 224		

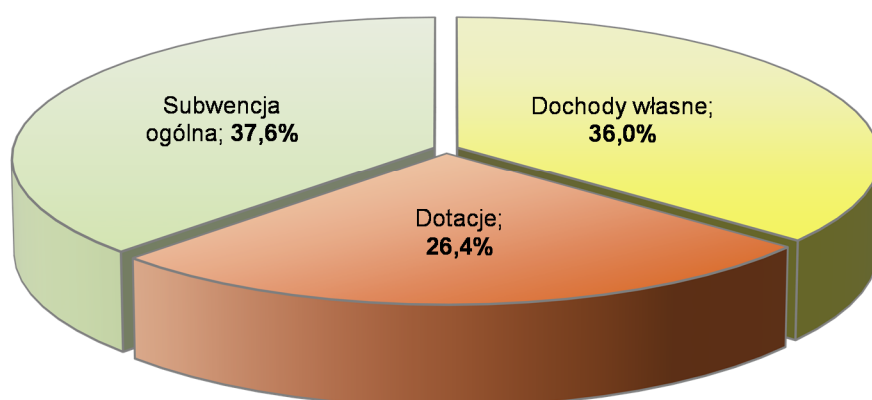
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

1. Dochody powiatów

1.1. Struktura dochodów

W 2018 roku, w strukturze dochodów ogółem powiatów subwencja ogólna stanowiła 37,6%, dochody własne 36,0%, a dotacje 26,4%.

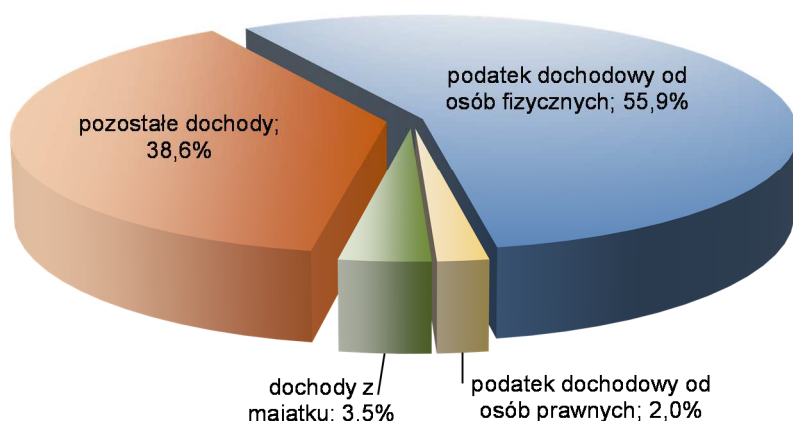
STRUKTURA DOCHODÓW POWIATÓW W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 roku, w stosunku do roku 2017, w dochodach ogółem zwiększył się udział dochodów własnych o 0,2 punktu procentowego i udział dotacji o 2,6 punktu procentowego, natomiast udział subwencji ogólnej zmniejszył się o 2,8 punktu procentowego.

STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH POWIATÓW W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

W powiatach najistotniejszym źródłem dochodów własnych był podatek dochodowy od osób fizycznych stanowiący 55,9% dochodów własnych.

Udział dochodu z tego tytułu w dochodach własnych zwiększył się, w porównaniu do 2017 r., o 1,4 punktu procentowego.

1.2. Dochody według źródeł pochodzenia

W 2018 r. powiaty wykonały dochody ogółem w wysokości 27.959.347 tys. zł i w porównaniu do 2017 r. były one wyższe o 10,1%.

Dochody własne zostały wykonane w 102,9% planu, dotacje w 90,3% planu, a subwencja ogólna w wysokości planu.

W porównaniu do 2017 r., dotacje ogółem powiatów wzrosły o 22,0%, dochody własne o 11,0% i subwencja ogólna o 2,4%.

W 2018 roku powiaty otrzymały głównie wyższe dotacje:

- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej o 112,5%,

- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich o 93,5%,
- na zadania własne o 25,4%.

Dochody powiatów według źródeł ich pochodzenia przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	w tys. zł			w %%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM	25 388 531	28 453 484	27 959 347	98,3	100,0	110,1
Razem dochody własne z tego:	9 079 007	9 789 517	10 076 314	102,9	36,0	111,0
podatek dochodowy od osób fizycznych	4 949 966	5 327 495	5 633 655	105,7	20,1	113,8
podatek dochodowy od osób prawnych	180 411	188 685	199 467	105,7	0,7	110,6
dochody z majątku	315 058	422 041	356 195	84,4	1,3	113,1
pozostałe dochody	3 633 571	3 851 296	3 886 998	100,9	13,9	107,0
Dotacje ogółem z tego:	6 047 247	8 167 429	7 377 385	90,3	26,4	122,0
Dotacje celowe	5 199 780	5 919 572	5 737 718	96,9	20,5	110,3
Dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	847 467	2 247 857	1 639 667	72,9	5,9	193,5
Subwencja ogólna	10 262 277	10 496 538	10 505 647	100,0	37,6	102,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. na rachunki powiatów przekazane zostały udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 5.633.655 tys. zł. W porównaniu do 2017 r., dochody powiatów z tego tytułu wzrosły o 13,8%.

W 2018 r. powiaty otrzymały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych w wysokości 199.467 tys. zł, tj. 105,7% planu. W porównaniu do 2017 r., dochody powiatów z omawianego tytułu były wyższe o 10,6%.

W 2018 r. pozostałe dochody w strukturze dochodów własnych stanowiły 38,6% i były wyższe o 7,0% w porównaniu do 2017 r.

W strukturze pozostałych dochodów dominujący udział miały: wpływy z usług (43,8%), wpływy z opłaty komunikacyjnej (14,8%) oraz wpływy z różnych opłat (8,6%).

1.2.1. Subwencja ogólna

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wszystkie powiaty otrzymują z budżetu państwa subwencję ogólną. Subwencja ogólna dla powiatu składa się z części: oświatowej, wyrównawczej i równoważącej.

W 2018 r. - według danych Ministerstwa Finansów - na rachunki powiatów przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 10.275.918 tys. zł, z tego z tytułu:

- części oświatowej subwencji ogólnej - 7.640.717 tys. zł,
- części wyrównawczej subwencji ogólnej - 2.005.673 tys. zł,
- części równoważącej subwencji ogólnej - 629.528 tys. zł.

Oznacza to, że na rachunki powiatów przekazano 100,0% środków zaplanowanych na ten cel dla tych jednostek.

Stosownie do art. 22 ww. ustawy, część wyrównawcza subwencji ogólnej dla powiatów składa się z kwoty podstawowej i kwoty uzupełniającej.

Kwotę podstawową części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały powiaty, w których dochód podatkowy na jednego mieszkańca w powiecie był niższy od średniego dochodu podatkowego na 1 mieszkańca wszystkich powiatów (232,60 zł).

Kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały powiaty, w których wskaźnik bezrobocia w powiecie, obliczony jako iloraz stopy bezrobocia w powiecie i stopy bezrobocia w kraju, był wyższy od 1,10. Im wyższy był ten wskaźnik, tym wyższa była kwota uzupełniająca w przeliczeniu na jednego mieszkańca danego powiatu.

W 2018 r. część wyrównawczą otrzymało 287 powiatów.

Część równoważącą subwencji ogólnej, zgodnie z art. 23a wyżej wymienionej ustawy, została rozdzielona między 312 powiatów:

- 1) z uwzględnieniem wydatków na rodziny zastępcze wykonanych w 2016 r., które w roku tym nie były objęte obowiązkiem dokonywania wpłat do budżetu państwa, lub dla których taka wpłata ustalona była w kwocie niższej od 1.000.000 zł,
- 2) w których nie działał powiatowy urząd pracy, a zadania tej jednostki realizowane były przez inny powiat,
- 3) w których długość dróg powiatowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu była wyższa od średniej długości dróg powiatowych w kraju w przeliczeniu na jednego mieszkańca w kraju,
- 4) w których kwota planowanych dochodów powiatu na 2018 r., ustalona jako suma części wyrównawczej subwencji ogólnej i poszczególnych kwot części równoważącej subwencji

ogólnej, pomniejszona o planowaną kwotę wpłaty do budżetu państwa, była niższa od kwoty planowanych dochodów powiatu na 2017 r., obliczonych w analogiczny sposób.

W 2018 r. środki z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w łącznej wysokości 40.191 tys. zł, zostały rozdysponowane pomiędzy 260 powiatów. Środki te otrzymały powiaty, które w 2017 r. otrzymały z budżetu państwa dotacje celowe na realizację bieżących zadań własnych z zakresu domów pomocy społecznej.

Sposób podziału omawianej rezerwy został uzgodniony z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego.

Ponadto, na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, z rezerwy subwencji ogólnej na rachunki budżetów powiatów została przekazana kwota 189.538 tys. zł z przeznaczeniem na dofinansowanie inwestycji na drogach publicznych powiatowych, obejmujących budowę lub przebudowę obiektów inżynierskich, a także zadań inwestycyjnych obejmujących budowę lub przebudowę ciągów drogowych, przebiegających przez obszar co najmniej dwóch jednostek samorządowych (powiatów, województw).

Powyższa rezerwa została rozdysponowana między 103 powiaty, w sposób uzgodniony z ministrem właściwym do spraw transportu oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

1.2.2. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe

Zgodnie z algorytmem podziału części oświatowej subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych, prowadzonych przez powiaty w 2018 r., przekazana została kwota 7.625.887 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z „Kryteriami podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2018”, przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek Ministra Edukacji Narodowej – rozdysponował dla poszczególnych powiatów środki w wysokości 14.830 tys. zł (8,1% łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w stosunku do danych przyjętych

do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2018 r. – w kwocie 5.218 tys. zł,

- 2) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach szkół (placówek) publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego – w kwocie 197 tys. zł,
- 3) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy - Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy - Karta Nauczyciela w związku z art. 225 ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe lub z art. 20 ustawy - Karta Nauczyciela – w kwocie 2.272 tys. zł,
- 4) dofinansowanie przekształcania gimnazjów w szkoły podstawowe – w kwocie 64 tys. zł,
- 5) dofinansowanie doposażenia szkół i placówek w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach, nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji oraz pomieszczeń dla szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach - w kwocie 5.230 tys. zł,
- 6) dofinansowanie wyposażenia w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych w szkołach podstawowych - w kwocie 582 tys. zł,
- 7) korekta części oświatowej subwencji ogólnej z tytułu błędów statystycznych - w kwocie 1.266 tys. zł.

Na rachunki powiatów, według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 7.640.717 tys. zł.

Należy zauważyć, iż zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2018, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jedną z form uzupełniania dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

1.2.3. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

Dochody z tytułu dotacji, w tym dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich zostały zrealizowane przez powiaty w wysokości 7.377.385 tys. zł, z tego:

- 1) dotacje z budżetu państwa na zadania bieżące:
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - własne,
 - przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej; zrealizowano w kwocie 4.271.328 tys. zł,
- 2) dotacje z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:
 - własne,
 - przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, zrealizowano w kwocie 1.833.052 tys. zł,
- 3) dotacje celowe na zadania inwestycyjne wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 75.041 tys. zł,
- 4) dotacje celowe realizowane w ramach pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania bieżące wyniosły 87.534 tys. zł,
- 5) dotacje celowe realizowane w ramach pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania inwestycyjne wyniosły 720.651 tys. zł,
- 6) dotacje z funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 11.809 tys. zł,
- 7) dotacje z funduszy celowych na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 63.227 tys. zł.

W łącznej kwocie zrealizowanych dotacji, na dotacje na zadania bieżące przypadła kwota 4.685.415 tys. zł, co stanowiło 63,5% otrzymanych przez powiaty dotacji. Dotacje na zadania inwestycyjne wyniosły 2.691.970 tys. zł i stanowiły 36,5% łącznej kwoty dotacji.

W zrealizowanych przez powiaty w 2018 r. dochodach ogółem, dotacje stanowiły 26,4%, z tego:

- dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich – 5,9%,
- dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań powiatów (własne, z zakresu administracji rządowej oraz realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej) – 16,0%,
- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego – 1,4%,
- dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego – 2,9%,
- dotacje z funduszy celowych – 0,3%.

Wyższa realizacja dochodów z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w 2018 r., w porównaniu z 2017 r., wynika przede wszystkim z faktu, że jednostki samorządu terytorialnego po okresie przygotowań projektów, realizują obecnie główne projekty zaplanowane przez powiaty do realizacji w ramach Perspektywy Finansowej 2014 – 2020, co spowodowało uruchomienie środków finansowych na ten cel.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich za 2018 r. przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017		Wykonanie 2018		(4:2)	(5:3)
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące		
	tys. zł		tys. zł		%%	%%
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem dotacje z tego:	6 047 247	4 423 505	7 377 385	4 685 415	122,0	105,9
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich*	847 467	489 965	1 639 667	635 594	193,5	129,7

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017		Wykonanie 2018		(4:2)	(5:3)
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące		
	tys. zł		tys. zł		%%	%%
1	2	3	4	5	6	7
- na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami	2 742 544	2 700 223	2 794 322	2 726 904	101,9	101,0
- na zadania własne	1 313 820	815 017	1 647 423	886 276	125,4	108,7
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	10 809	9 627	22 968	22 554	212,5	234,3
- na zadania realizowane na podstawie porozumień między jedn. samorządu terytorialnego	363 747	309 537	389 784	314 743	107,2	101,7
- na zadania realizowane w ramach pomocy finansowej między jedn. samorządu terytorialnego	708 967	87 304	808 185	87 534	114,0	100,3
- z funduszy celowych	59 894	11 831	75 036	11 809	125,3	99,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W roku 2018 zwiększeniu uległy dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich o 93,5%, oraz na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej o 112,5%. Zwiększeniu uległy także dotacje na zadania własne o 25,4% oraz na zadania realizowane w ramach pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego o 14,0%. Zwiększeniu uległy także dotacje na zadania realizowane z udziałem środków z funduszy celowych o 25,3%.

1.2.4. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

Dochody powiatów z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich zrealizowane zostały w wysokości 1.639.667 tys. zł, z czego na zadania bieżące przeznaczono 635.594 tys. zł tj. 38,8%, a na zadania inwestycyjne 1.004.073 tys. zł, tj. 61,2% otrzymanych środków.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według ważniejszych działów przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	(8:7)
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	847 467	2 247 857	1 639 667	72,9	193,5	801 012	635 594	79,3
Rolnictwo i łowiectwo	47 393	72 007	67 704	94,0	142,9	52 055	50 795	97,6
Przetwórstwo przemysłowe	10 330	21 000	19 581	93,2	189,6	21 000	19 581	93,2
Transport i łączność	159 489	565 232	438 833	77,6	275,1	3 995	335	8,4
Turystyka	1 200	11 124	4 679	42,1	390,0	1 641	991	60,4
Gospodarka mieszkaniowa	6 863	34 749	22 893	65,9	333,6	32	0	0,0
Działalność usługowa	33 149	195 211	108 657	55,7	327,8	80 855	47 844	59,2
Administracja publiczna	17 274	68 496	41 937	61,2	242,8	11 451	5 712	49,9
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 899	14 196	11 766	82,9	619,6	1 147	233	20,3
Oświata i wychowanie	341 205	737 941	560 632	76,0	164,3	377 921	317 167	83,9
Ochrona zdrowia	16 882	36 773	19 506	53,0	115,5	2 996	2 945	98,3
Pomoc społeczna	54 965	88 003	71 211	80,9	129,6	56 370	43 361	85,8
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	114 546	145 347	152 500	104,9	133,1	170 736	127 338	74,6
Edukacyjna opieka wychowawcza	12 572	25 559	32 961	129,0	262,2	3 216	3 884	120,8
Rodzina	4 736	11 819	13 872	117,7	292,9	5 877	4 932	83,9
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	15 136	41 079	46 600	113,4	307,9	2 442	1 451	59,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Z ogólnej kwoty otrzymanych w 2018 r. dotacji, przeznaczono środki m.in. na realizację zadań w działach:

- Oświata i wychowanie – 560.632 tys. zł, tj. 34,2% dotacji ogółem, które wykorzystano na zadania realizowane przez szkoły zawodowe, technika oraz licea ogólnokształcące;
- Transport i łączność – 438.833 tys. zł, tj. 26,8% dotacji ogółem, które zostały wykorzystane głównie na finansowanie dróg publicznych powiatowych;
- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 152.500 tys. zł, tj. 9,3% dotacji ogółem, które zostały wykorzystane głównie na zadania bieżące w ramach rozdziału - Pozostała działalność, na wydatki inwestycyjne i bieżące w rozdziale - Rehabilitacja

zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych oraz na zadania bieżące realizowane przez powiatowe urzędy pracy;

- Działalność usługowa – 108.657 tys. zł, tj. 6,6% dotacji ogółem, które przeznaczono na zadania inwestycyjne i bieżące w rozdziale – Zadania z zakresu geodezji i kartografii oraz w rozdziale – Pozostała działalność;
- Pomoc społeczna – 71.211 tys. zł, tj. 4,3% dotacji ogółem, które przeznaczono m. in. na zadania bieżące i inwestycyjne realizowane w ramach rozdziału - Pozostała działalność, rozdziału – Domy pomocy społecznej oraz rozdziału Powiatowe centra pomocy rodzinie;
- Rolnictwo i łowiectwo – 67.704 tys. zł, tj. 4,1% dotacji ogółem, które przeznaczone zostały na zadania bieżące i inwestycyjne w rozdziale - Prace geodezyjno-urzędzeniowe na potrzeby rolnictwa oraz w rozdziale – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Na realizację zadań w tych działach powiaty przeznaczyły 1.399.537 tys. zł, tj. 85,4% otrzymanych w 2018 r. dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi i płatności z budżetu środków europejskich.

1.2.5. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami zostały zrealizowane przez powiaty w wysokości 2.794.322 tys. zł.

W ogólnej kwocie dochodów wykonanych przez powiaty, dotacje te stanowiły 10,0%, z tego dotacje na zadania bieżące – 9,8%, a na zadania inwestycyjne – 0,2%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w 2018 r., według ważniejszych działów klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	4:2	4:3	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	2 742 544	2 828 261	2 794 322	101,9	98,8	2 753 490	2 726 904	99,0
Rolnictwo i łowiectwo	5 560	7 049	6 547	117,7	92,9	5 329	4 892	91,8
Gospodarka mieszkaniowa	81 605	79 939	74 041	90,7	92,6	79 361	73 463	92,6
Działalność usługowa	215 402	219 270	217 903	101,2	99,4	217 712	216 419	99,4

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	4:2	4:3	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Administracja publiczna	30 950	24 602	24 374	78,8	99,1	24 602	24 374	99,1
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 325 056	1 415 366	1 407 965	106,3	99,5	1 365 103	1 363 350	99,9
Wymiar sprawiedliwości	65 365	65 733	65 308	99,9	99,4	65 733	65 308	99,4
Ochrona zdrowia	610 749	524 257	517 190	84,7	98,7	510 954	504 279	98,7
Pomoc społeczna	129 755	161 710	159 051	122,6	98,4	155 624	154 141	99,0
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	76 676	87 363	85 664	111,7	98,1	87 272	85 573	98,1
Rodzina	191 883	203 942	200 911	104,7	98,5	203 942	200 911	98,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Wyższe niż w roku 2017 r. wykonanie dotacji ogółem nastąpiło w działach:

- Pomoc społeczna (o 22,6%) z przeznaczeniem na Ośrodki wsparcia;
- Rolnictwo i łowiectwo (o 17,7%) głównie na realizację zadań bieżących i inwestycyjnych związanych z pracami geodezyjno-urzędniowymi na potrzeby rolnictwa oraz w zakresie pozostałej działalności na zaspokajanie roszczeń majątkowych wobec Skarbu Państwa;
- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (o 11,7%) z przeznaczeniem na wydatki bieżące dotyczące Zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności oraz wydatki bieżące w rozdziale – Pomoc dla repatriantów;
- Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (o 6,3%) w przeważającej części na wydatki bieżące i inwestycyjne w Komendach Powiatowych Państwowej Straży Pożarnej oraz wydatki bieżące i inwestycyjne związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych.

W strukturze wykonania dominowały dotacje na zadania bieżące, których udział wyniósł 97,6% ogólnej kwoty zrealizowanych dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej.

W strukturze dotacji na zadania bieżące, największy udział miały dotacje w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (50,0%), w dziale Ochrona zdrowia (22,0%), w dziale Działalność usługowa (7,9%) oraz w dziale Rodzina (7,4%). Łącznie na zadania bieżące realizowane w tych działach przekazano dotacje w kwocie 2.284.959 tys. zł, co stanowiło 83,8% zrealizowanych dotacji na zadania bieżące.

Dotacje na zadania bieżące w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa przekazano w łącznej kwocie 1.363.350 tys. zł.

Dotacje na zadania bieżące w dziale Ochrona zdrowia przekazane zostały w wysokości 504.279 tys. zł. Dotacje w tym dziale zostały przekazane przede wszystkim na opłacenie składek na ubezpieczenia zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego w tym uczniów szkół ponadgimnazjalnych, dzieci przebywających w placówkach pełniących funkcje resocjalizacyjne, wychowawcze, opiekuńcze lub lecznicze.

Dotacje na zadania bieżące w dziale Działalność usługowa zostały przekazane w łącznej wysokości 216.419 tys. zł i były przeznaczone głównie na funkcjonowanie Powiatowych Inspektoratów Nadzoru Budowlanego oraz na zadania z zakresu geodezji i kartografii w tym na utrzymanie Ośrodków dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej.

W ramach dotacji na realizację zadań inwestycyjnych z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, przekazano powiatom ogółem 67.418 tys. zł. Z kwoty tej 44.615 tys. zł, tj. 66,2% przekazano na zadania w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa z przeznaczeniem na zadania inwestycyjne w komendach powiatowych Państwowej Straży Pożarnej oraz na działania związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych.

W dziale Ochrona zdrowia kwota dotacji wyniosła 12.911 tys. zł i stanowiła 19,2% dotacji przekazanych na realizację zadań inwestycyjnych i została przekazana na zadania inwestycyjne w ratownictwie medycznym.

W dziale Pomoc społeczna kwota dotacji na inwestycje wyniosła 4.910 tys. zł i stanowiła 7,3% dotacji przekazanych na realizację zadań inwestycyjnych i została przeznaczona na zadania inwestycyjne w Ośrodkach wsparcia.

Udział dotacji celowych na realizowane przez powiaty zadania z zakresu administracji rządowej w poszczególnych działach w 2018 r., w podziale na zadania bieżące i inwestycyjne oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	97,6	2,4
Rolnictwo i łowiectwo	0,2	0,2	2,5	100,0	74,7	25,3
Gospodarka mieszkaniowa	2,6	2,7	0,9	100,0	99,2	0,8
Działalność usługowa	7,8	7,9	2,2	100,0	99,3	0,7

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Administracja publiczna	0,9	0,9	0,0	100,0	100,0	0,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	50,4	50,0	66,2	100,0	96,8	3,2
Wymiar sprawiedliwości	2,3	2,4	0,0	100,0	100,0	0,0
Ochrona zdrowia	18,5	18,5	19,2	100,0	97,5	2,5
Pomoc społeczna	5,7	5,7	7,3	100,0	96,9	3,1
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	3,1	3,1	0,1	100,0	99,9	0,1
Rodzina	7,2	7,4	0,0	100,0	100,0	0,0
Pozostałe działy	1,3	1,3	1,7	100,0	96,7	3,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych powiatów zrealizowano ogółem w wysokości 1.647.423 tys. zł.

W ogólnej kwocie dotacji otrzymanych na zadania własne, dotacje na zadania bieżące wyniosły 886.276 tys. zł, i stanowiły 53,8% tych dotacji, a dotacje na zadania inwestycyjne zostały zrealizowane w kwocie 761.147 tys. zł, co stanowiło 46,2% tych dotacji.

Dotacje na zadania własne stanowiły 5,9% zrealizowanych dochodów ogółem powiatów, z tego dotacje na zadania bieżące stanowiły 3,2%, a na zadania inwestycyjne 2,7%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizowane zadania własne powiatów, według ważniejszych działów klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	4:2	4:3	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem, w tym:	1 313 820	1 685 992	1 647 423	125,4	97,7	889 713	886 276	99,6
Transport i łączność	517 652	852 436	830 167	160,4	97,4	135 290	133 894	99,0
Oświata i wychowanie	21 021	16 556	13 608	64,7	82,2	6 102	5 924	97,1
Ochrona zdrowia	34 328	55 470	48 356	140,9	87,2	57	57	100,0
Pomoc społeczna	716 888	734 919	732 988	102,2	99,7	730 566	728 848	99,8
Rodzina	17 748	17 565	17 433	98,2	99,2	17 265	17 133	99,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Dotacje na zadania własne bieżące zrealizowano w kwocie 886.276 tys. zł. Największy udział w tych dotacjach miały dotacje dla działu - Pomoc społeczna, stanowiące 82,2% dotacji na zadania bieżące ogółem. Dotacje na zadania własne bieżące w tym dziale wynosiły 728.848 tys. zł i przeznaczone zostały głównie na utrzymanie domów pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz na zadania bieżące realizowane w ramach rozdziału – Ośrodki wsparcia. Powiaty otrzymują dotacje celowe z budżetu państwa na utrzymanie pensjonariuszy, którzy zostali przyjęci do domów pomocy społecznej przed dniem 1 stycznia 2004 r. lub na podstawie skierowań wystawionych przed tym dniem.

Dotacje celowe na realizację inwestycji własnych powiatów przekazano w kwocie 761.147 tys. zł.

Największa część tych dotacji została przekazana w działach:

- Transport i łączność - na inwestycje na drogach powiatowych i inwestycje związane z usuwaniem klęsk żywiołowych przeznaczono kwotę 696.273 tys. zł,
- Ochrona zdrowia – na inwestycje w ramach tego działu przekazano dotacje w kwocie 48.299 tys. zł, które zostały przeznaczone na finansowanie inwestycji w szpitalach ogólnych oraz w zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych,
- Oświata i wychowanie – na inwestycje w tym dziale przekazano dotacje w wysokości 7.684 tys. zł, które zostały przeznaczone głównie na inwestycje w technikach, liceach ogólnokształcących oraz w szkołach zawodowych specjalnych.

Udział dotacji celowych na realizowane przez powiaty zadania własne w poszczególnych działach w 2018 r., w podziale na zadania bieżące i inwestycyjne oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	53,8	46,2
Transport i łączność	50,4	15,1	91,5	100,0	16,1	83,9
Oświata i wychowanie	0,8	0,7	1,0	100,0	43,5	56,5
Ochrona zdrowia	2,9	0,0	6,3	100,0	0,1	99,0
Pomoc społeczna	44,5	82,2	0,5	100,0	99,4	0,6
Rodzina	1,1	2,9	0,0	100,0	98,3	1,7
Pozostałe działy	0,3	0,0	0,6	100,0	8,6	91,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

1.2.7. Pozostałe dotacje celowe

Poza omówionymi wyżej dotacjami celowymi z budżetu państwa, dochodami powiatów były również dotacje na zadania realizowane przez powiaty na podstawie porozumień z organami administracji rządowej i z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, dotacje przekazane w ramach pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego oraz dotacje otrzymane z funduszy celowych. Udział tych dotacji w zrealizowanych przez powiaty dochodach ogółem wynosił 15,3%.

Kwota otrzymanych przez powiaty w 2018 r. dotacji, o których mowa wyżej, wyniosła 1.295.973 tys. zł, z tego:

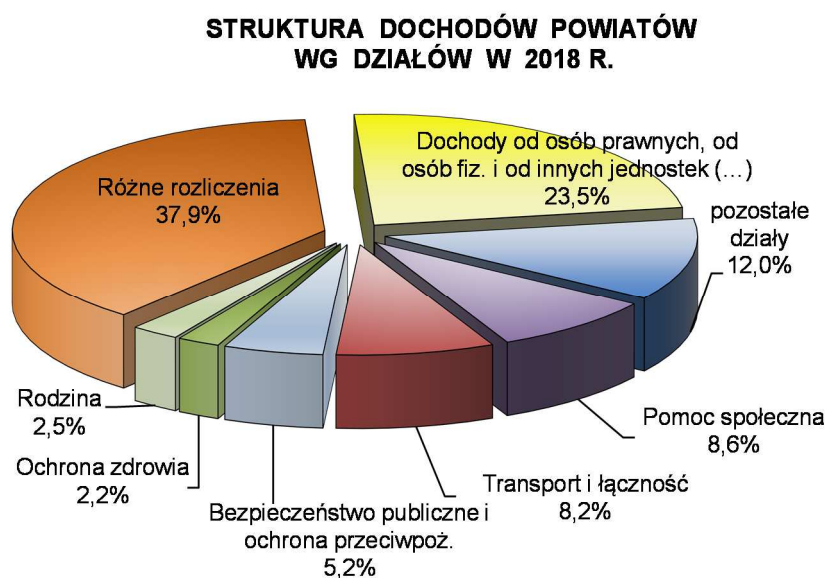
- na zadania własne, na które powiaty otrzymały dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego - 808.185 tys. zł. Dotacje przekazane w ramach pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego dotyczyły przede wszystkim zadań w działach: Transport i łączność – 703.454 tys. zł (87,0%) z przeznaczeniem na drogi publiczne powiatowe, usuwanie skutków klęsk żywiołowych oraz lokalny transport zbiorowy, Ochrona zdrowia – 18.871 tys. zł (2,3%) z przeznaczeniem na szpitale ogólne, pozostałą działalność, izby wytrzeźwień oraz na programy polityki zdrowotnej, Różne rozliczenia -10.999 (1,3%) rozliczenia między jednostkami samorządu terytorialnego, Oświata i wychowanie – 6.760 tys. zł (0,9%) z przeznaczeniem dla techników, liceów ogólnokształcących oraz dla szkół zawodowych,
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego powiaty otrzymały 389.784 tys. zł. Zawierane porozumienia między jednostkami samorządu terytorialnego dotyczyły przede wszystkim zadań realizowanych w działach: Rodzina – 165.992 tys. zł (42,6% tych dotacji) głównie w zakresie Działalności placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz Rodzin zastępczych. W dziale Transport i łączność – 103.150 tys. zł (26,5%) porozumienia zawierano głównie w zakresie dróg publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz w zakresie usuwania skutków klęsk żywiołowych, Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 76.187 tys. zł (19,5%) szczególnie na realizację zadań przez powiatowe urzędy pracy, pozostałą działalność oraz na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, Oświata i wychowanie – 21.784 tys. zł (5,6%) z przeznaczeniem dla gimnazjów, szkół zawodowych oraz placówek kształcenia ustawicznego, placówek kształcenia praktycznego i ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego,
- z funduszy celowych powiaty otrzymały dotacje w wysokości 75.036 tys. zł. W kwocie tej największy udział miały dotacje w działach: Kultura fizyczna – 23.558 tys. zł (31,4%) głównie na zadania w zakresie: pozostała działalność, obiekty sportowe oraz zadania w zakresie kultury fizycznej. W zakresie działu – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona

- przeciwpożarowa 13.847 tys. zł (18,5%) na zadania Komend Powiatowych Państwowej Straży Pożarnej oraz w zakresie pozostałej działalności, działu - Oświata i wychowanie – 11.117 tys. zł (14,8%) na realizację zadań w zakresie szkół zawodowych, liceów ogólnokształcących oraz techników. W zakresie działu - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 7.795 tys. zł (10,7%) powiaty otrzymały środki głównie na realizację zadań finansowanych z Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych oraz z Funduszu Pracy na wydatki związane z pokryciem wynagrodzeń i składek pracowników powiatowych urzędów pracy. W dziale Pomoc społeczna – 6.455 tys. zł (8,6%) powiaty otrzymały środki głównie na zadania realizowane w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia,
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej powiaty otrzymały 22.968 tys. zł głównie na zadania realizowane w dziale Oświata i wychowanie – 18.782 tys. zł (81,8%) w zakresie pozostałej działalności oraz w dziale - Administracja publiczna – 1.262 tys. zł (5,5%) na zadania dotyczące kwalifikacji wojskowej.

1.3. Dochody według działów

W 2018 r. w strukturze dochodów ogółem zrealizowanych przez powiaty, najwyższy udział miały dochody w następujących działach: Różne rozliczenia (37,9%), Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (23,5%), Pomoc społeczna (8,6%).

Dochody zrealizowane w tych działach stanowiły 70,0% łącznej kwoty dochodów ogółem zrealizowanych przez powiaty.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

Dochody powiatów według ważniejszych działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
DOCHODY OGÓŁEM	25 388 531	28 453 484	27 959 347	98,3	110,1
w tym:					
Transport i łączność	1 545 288	2 507 325	2 287 278	91,2	148,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 342 194	1 452 859	1 442 180	99,3	107,4
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej (...)	5 817 088	6 240 187	6 558 054	105,1	112,7
Różne rozliczenia	10 330 166	10 584 391	10 588 089	100,0	102,5
Ochrona zdrowia	701 433	651 573	616 478	94,6	87,9
Pomoc społeczna	2 206 167	2 420 399	2 399 899	99,2	108,8
Rodzina	640 507	700 726	704 403	100,5	110,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w dziale Transport i łączność, powiaty odnotowały dochody wyższe o 48,0%, niż w 2017 r. W dziale tym 30,4% stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych własnych powiatu i 29,7% stanowiły dotacje celowe otrzymane z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych.

Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem, w porównaniu do 2017 r., wzrosły o 12,7%, a plan został zrealizowany w 105,1%. W tym dziale ujmowane są dochody z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz podatku dochodowym od osób prawnych, które stanowiły 88,9% dochodów tego działu oraz wpływy z opłaty komunikacyjnej stanowiące 7,5% dochodów tego działu.

Plan dochodów w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa został zrealizowany w 99,3% i dochody te były wyższe o 7,4% niż wykonane w 2017 r.

W dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa ujmowane są przede wszystkim kwoty dotacji celowej otrzymanej z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat, stanowiące największy udział w tym dziale (94,5%).

Dochody w dziale Pomoc społeczna w 2018 r., zostały zrealizowane w 99,2% planu i były to w 56,7% wpływy z usług i w 30,4% dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację bieżących zadań własnych powiatu.

W dziale Rodzina dochody zostały zrealizowane w 100,5% planu i głównie były to:

- dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone powiatom, związane z realizacją dodatku wychowawczego oraz dodatku do zryczałtowanej kwoty stanowiących pomoc państwa w wychowaniu dzieci (26,8%),
- dotacje celowe otrzymane z powiatu na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego (21,2%),
- wpływy z wpłat gmin i powiatów na rzecz innych jednostek samorządu terytorialnego oraz związków gmin, związków powiatowo-gminnych, związków powiatów, związków metropolitalnych na dofinansowanie zadań bieżących (21,9%),
- wpływy z usług (15,1%).

W dziale Różne rozliczenia plan dochodów został zrealizowany w 100,0%. Dochody te były wyższe o 2,5%, w stosunku do roku 2017. W dziale Różne rozliczenia 97,1% dochodów stanowiły subwencje ogólne z budżetu państwa.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem powiatów według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca

Dochody powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych źródeł dochodów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Dochody wykonane powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2017	2018
DOCHODY OGÓŁEM	983,03	1 082,33
DOCHODY WŁASNE	351,53	390,06
DOTACJE	234,15	285,59
SUBWENCJA OGÓLNA	397,35	406,68

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2017 r.

W 2018 r. dochody powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 1.082,33 zł i w stosunku do 2017 r. wzrosły o 10,1%.

Najwyższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosił 2.073,05 zł, tj. 191,5% średnich dochodów w powiatach, zaś najniższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosił 615,80 zł, tj. 56,9% średnich dochodów w powiatach.

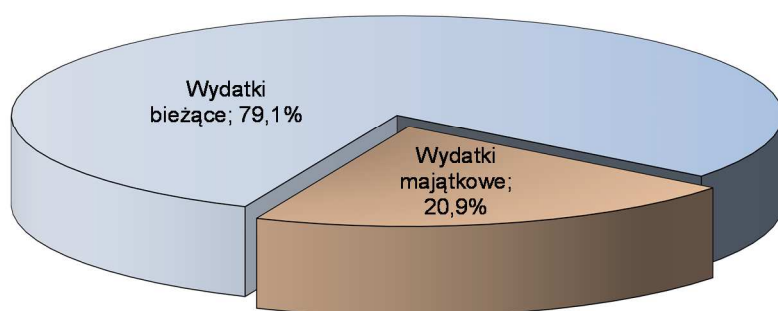
Dochody powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

2. Wydatki powiatów

2.1. Struktura wydatków

W 2018 r. udział wydatków majątkowych i wydatków bieżących w wydatkach powiatów ogółem wynosił odpowiednio 20,9% i 79,1%.

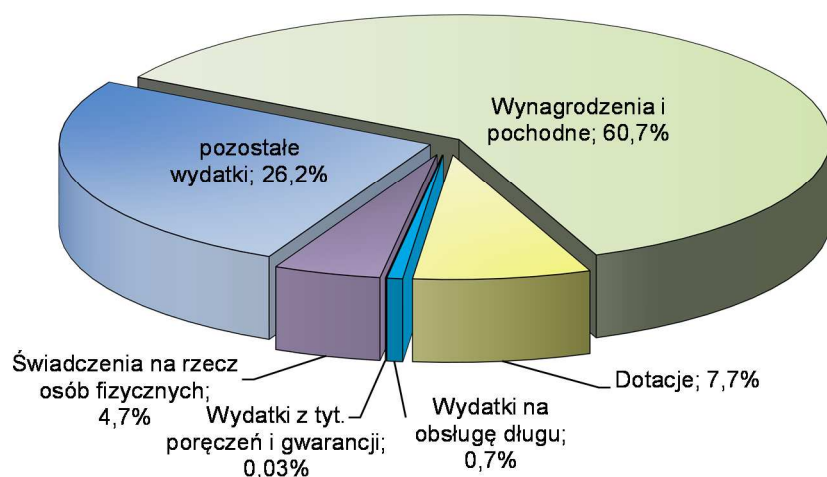
**STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM
POWIATÓW W 2018 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

Najniższy udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem był w powiatach województwa lubuskiego (13,3%), a najwyższy w powiatach województwa podlaskiego (33,6%).

**STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH
POWIATÓW W 2018 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków bieżących powiatów, wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń stanowiły 60,7% i pozostałe wydatki 26,2%.

2.2 Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków

Wydatki powiatów według głównych kierunków ich rozdysponowania

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	w tys. zł			w %%		
1	2	3	4	5	6	7
WYDATKI OGÓŁEM	25 360 416	30 736 450	28 656 571	93,2	100,0	113,0
z tego:						
wydatki majątkowe	4 083 369	6 973 032	5 982 784	85,8	20,9	146,5
w tym: wydatki na inwestycje	4 021 201	6 913 625	5 933 700	85,8	20,7	147,6
wydatki bieżące	21 277 047	23 763 418	22 673 787	95,4	79,1	106,6
z tego:						
wydatki na wynagrodzenia	11 183 027	11 976 477	11 805 052	98,6	41,2	105,6
w tym: wynagrodzenia osobowe	10 069 115	10 767 002	10 629 714	98,7	37,1	105,6
pochodne od wynagrodzeń	1 851 612	1 999 210	1 947 858	97,4	6,8	105,2
dotacje	1 621 547	1 851 435	1 755 820	94,8	6,1	108,3
wydatki na obsługę długu	150 543	178 173	155 062	87,0	0,5	103,0
wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	5 845	23 082	6 798	29,5	0,0	116,3
świadczenia na rzecz osób fizycznych	1 025 497	1 122 318	1 062 826	94,7	3,7	103,6
pozostałe wydatki	5 438 975	6 612 723	5 940 371	89,8	20,7	109,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., wydatki ogółem powiatów były wyższe o 13,0%.

Realizacja wydatków majątkowych w 2018 r., w stosunku do 2017 r., była wyższa o 46,5%, natomiast wydatków bieżących o 6,6%.

Wydatki majątkowe zrealizowano w 85,8% kwoty zaplanowanej na 2018 r., przy czym wydatki inwestycyjne stanowiły 99,2% wydatków majątkowych oraz 20,7% wydatków ogółem.

W wydatkach majątkowych 87,0% stanowiły wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych.

W powiatach w strukturze wydatków ogółem największy udział miały wydatki na wynagrodzenia, które stanowiły 41,2% wydatków ogółem oraz 52,1% wydatków bieżących. Wydatki na wynagrodzenia, w porównaniu do 2017 r., wzrosły o 5,6%.

2.3. Wydatki według działów

W strukturze wydatków ogółem powiatów przeważały wydatki w dziale Oświata i wychowanie (28,0%), Transport i łączność (19,1%), Administracja publiczna (10,7%), Pomoc społeczna (9,7%), Edukacyjna opieka wychowawcza (6,9%), Rodzina (5,6%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (5,2%). Łącznie wydatki w tych działach stanowiły 85,2% wydatków ogółem.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

Wydatki powiatów według ważniejszych działów zawiera poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
WYDATKI OGÓŁEM	25 360 416	30 736 450	28 656 571	93,2	113,0
w tym:					
Transport i łączność	4 132 969	5 980 634	5 482 264	91,7	132,6
Administracja publiczna	2 858 473	3 276 988	3 079 260	94,0	107,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 379 390	1 499 392	1 478 644	98,6	107,2
Różne rozliczenia	235 711	354 327	242 474	68,4	102,9
Oświata i wychowanie	7 409 910	8 441 626	8 022 334	95,0	108,3
Pomoc społeczna	2 554 753	2 860 896	2 786 030	97,4	109,1
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 834 135	2 028 447	1 968 461	97,0	107,3
Rodzina	1 519 569	1 701 343	1 606 513	94,4	105,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Wydatki w dziale Oświata i wychowanie wykonano w 95,0% planu. W dziale tym 53,8% wydatków stanowiły wynagrodzenia osobowe pracowników i 9,6% składki na ubezpieczenia społeczne.

Wydatki zrealizowane w dziale Transport i łączność były wyższe o 32,6% w stosunku do roku 2017, a plan został wykonany w 91,7%, przy czym 68,8% tych wydatków stanowiły wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych, 9,9% zakup usług remontowych i 6,2% zakup usług pozostałych.

Wydatki ujmowane w dziale Administracja publiczna w 2018 r., w stosunku do 2017 r., wzrosły o 7,7 %, przy czym 52,3% wydatków stanowiły wynagrodzenia osobowe pracowników, 11,0% zakup usług pozostałych, 9,0% składki na ubezpieczenia społeczne i 7,7% zakup materiałów i wyposażenia.

W dziale Rodzina wydatki zostały zrealizowane w 94,4% planu i były to w 42,6% świadczenia społeczne i w 17,5% wynagrodzenia osobowe pracowników.

W 2018 roku, w stosunku do wydatków poniesionych w roku 2017, wydatki w dziale Różne rozliczenia wzrosły o 2,9%, a plan został wykonany w 68,4%.

W strukturze wydatków dział ten stanowi 0,8%.

W dziale tym 83,0% stanowiły wpłaty powiatów do budżetu państwa oraz 15,0% zwroty do budżetu państwa nienależnie pobranej subwencji ogólnej za lata poprzednie.

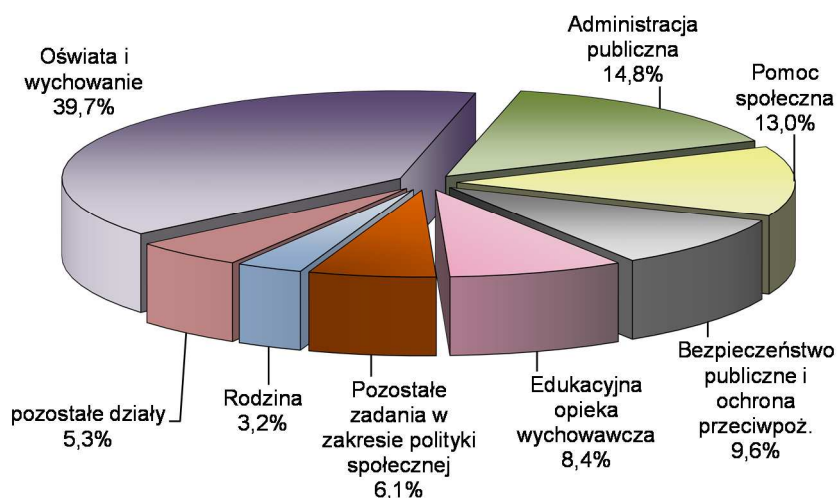
W 2018 r. wpłat do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dokonało 20 powiatów w kwocie 201.207 tys. zł, tj. 100% planowanej kwoty.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków ogółem powiatów według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów

W 2018 r. wydatki powiatów na wynagrodzenia wyniosły 11.805.052 tys. zł i były wyższe o 5,6% od wydatków poniesionych na wynagrodzenia w 2017 r.

**STRUKTURA WYDATKÓW NA WYNAGRODZENIA
WG DZIAŁÓW W 2018 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków na wynagrodzenia istotne były wydatki w działach Oświata i wychowanie (39,7%), Administracja publiczna (14,8%), Pomoc społeczna (13,0%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (9,6%), Edukacyjna opieka wychowawcza (8,4%). Łącznie w tych działach powiaty zrealizowały 85,5% ogółu wydatków na wynagrodzenia.

Wydatki na wynagrodzenia w powiatach według ważniejszych działów, prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM	11 183 027	11 976 477	11 805 052	98,6	105,6
w tym:					
Administracja publiczna	1 612 582	1 792 328	1 744 493	97,3	108,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 109 797	1 134 507	1 134 135	100,0	102,2
Oświata i wychowanie	4 499 296	4 741 850	4 684 327	98,8	104,1
Pomoc społeczna	1 407 387	1 544 408	1 532 668	99,2	108,9
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	689 552	732 455	718 558	98,1	104,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	931 225	998 957	989 741	99,1	106,3
Rodzina	349 559	391 606	375 136	95,8	107,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

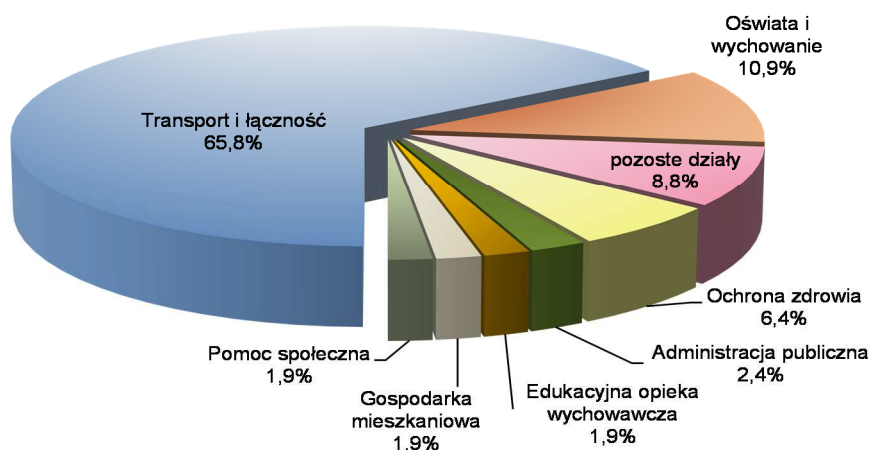
Wydatki na wynagrodzenia wykonane w 2018 r. były wyższe niż w 2017 r., we wszystkich ważniejszych działach.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków powiatów na wynagrodzenia według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.2. Wydatki majątkowe według działów

W 2018 r. zrealizowano wydatki majątkowe w kwocie 5.982.784 tys. zł, w porównaniu do roku 2017, były one wyższe o 46,5%.

STRUKTURA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH POWIATÓW WG DZIAŁÓW W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków majątkowych powiatów przeważały wydatki w działach: Transport i łączność (65,8%), Oświata i wychowanie (10,9%) oraz Ochrona zdrowia (6,4%). Wydatki w tych działach stanowiły łącznie 83,1% wydatków majątkowych powiatów.

Wydatki majątkowe w powiatach według ważniejszych działów prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM	4 083 369	6 973 032	5 982 784	85,8	146,5
w tym:					
Transport i łączność	2 808 488	4 362 432	3 938 071	90,3	140,2
Gospodarka mieszkaniowa	96 016	133 152	114 199	85,8	118,9
Administracja publiczna	129 516	182 833	142 141	77,7	109,7
Oświata i wychowanie	374 722	794 454	651 211	82,0	173,8
Ochrona zdrowia	266 650	498 290	383 595	77,0	143,9
Edukacyjna opieka wychowawcza	80 137	139 760	116 395	83,3	145,2
Pomoc społeczna	76 076	138 514	111 879	80,8	147,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Wydatki majątkowe w istotnych działach zrealizowano w kwotach znacznie wyższych niż w roku 2017: w dziale Oświata i wychowanie wydatki wzrosły o 73,8%, w dziale Ochrona zdrowia o 43,9%, w dziale Transport i łączność o 40,2%.

Wydatki majątkowe powiatów w dziale Transport i łączność przeznaczone zostały na dofinansowanie dróg publicznych powiatowych, w dziale Oświata i wychowanie na dofinansowanie szkół zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników, natomiast w dziale Ochrona zdrowia na dofinansowanie szpitali ogólnych.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków majątkowych powiatów według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiatach, według kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2017	2018
1	2	3
Wydatki ogółem		
z tego:	981,94	1 109,32
Wydatki majątkowe	158,11	231,60
Wydatki bieżące	823,83	877,72

Zródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2017 r.

W 2018 r. wydatki powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 1.109,32 zł i były wyższe, w stosunku do 2017 r., o 13,0%, przy czym wydatki majątkowe na mieszkańca były wyższe o 46,5%, a wydatki bieżące na 1 mieszkańca były wyższe o 6,5%.

W 2018 r. najwyższe wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie wyniosły 2.412,94 zł, tj. 217,5% średnich wydatków w powiatach, a najniższe wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 517,93 zł, co stanowiło 46,7% średnich wydatków w powiatach.

Wydatki powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

3. Wynik budżetów powiatów

Na 2018 r. powiaty planowały deficyt w wysokości 2.282.966 tys. zł i zamknęły budżety deficytem w kwocie 697.224 tys. zł.

Liczbę powiatów, według relacji wyniku do dochodów w 2018 r., przedstawia tablica:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów powiatów					
	Razem	poniżej 5%	5-10%	10-15%	15-20%	powyżej 20%
1	2	3	4	5	6	7
Powiaty z nadwyżką budżetową	109	93	15	0	1	0
Powiaty z deficytem budżetowym	205	130	53	15	6	1

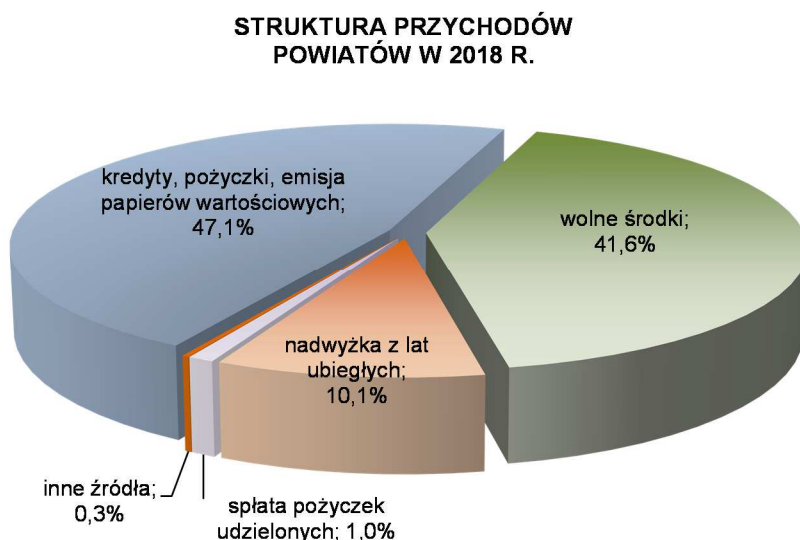
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

Wśród powiatów, które osiągnęły nadwyżkę budżetową, 99,1% stanowią powiaty, w których wynik w relacji do dochodów jest poniżej 10%.

Natomiast, wśród powiatów z deficytem budżetowym, 63,4% stanowią powiaty, w których wynik w relacji do dochodów wynosi poniżej 5%.

4. Przychody i rozchody powiatów

Powiaty w 2018 r. zrealizowały przychody w łącznej wysokości 3.388.325 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 803.924 tys. zł.

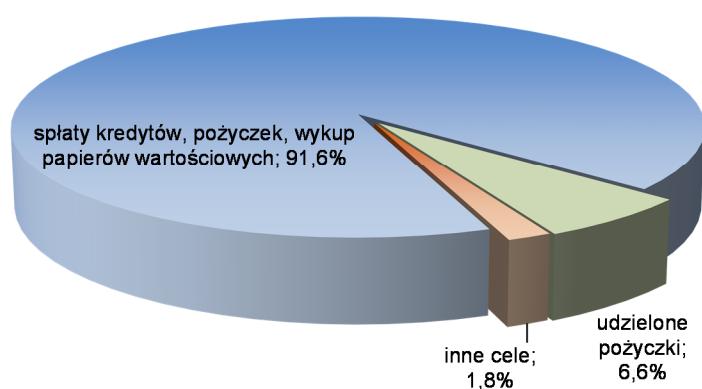
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. w strukturze przychodów ogółem największy udział stanowiły kredyty, pożyczki, emisja papierów wartościowych (47,1%), przychody z tytułu wolnych środków (41,6%), nadwyżka z lat ubiegłych (10,1%).

Przychody z kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych w 2018 roku, w porównaniu do roku 2017, wzrosły o 110,3%.

Przychody z tytułu wolnych środków, które zgodnie z art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych, należy rozumieć jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych, wzrosły o 3,2%.

STRUKTURA ROZCHODÓW POWIATÓW W 2018 R.

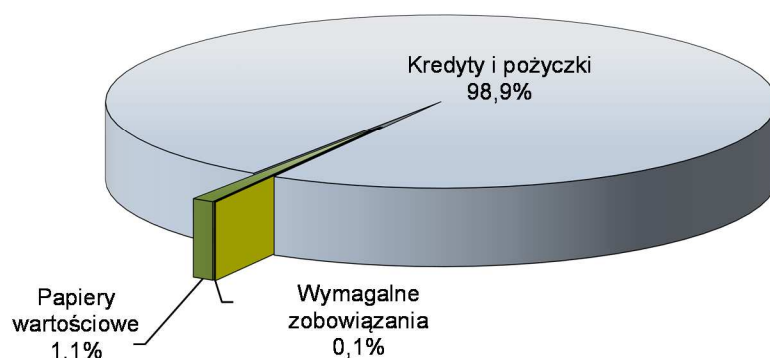
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

W rozchodach powiatów największy udział miały spłaty kredytów i pożyczek, wykup papierów wartościowych, które stanowiły 91,6% rozchodów ogółem i były niższe niż przychody z kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych o 53,8%.

5. Zobowiązania według tytułów dłużnych powiatów

W 2018 roku zobowiązania powiatów wyniosły 6.467.456 tys. zł. W strukturze zobowiązań powiatów największy udział miały kredyty i pożyczki (98,9%).

STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ POWIATÓW W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2018 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania powiatów według tytułów dłużnych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2017	2018	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Zobowiązania według tytułów dłużnych	5 628 367	6 467 456	114,9
papiery wartościowe	73 240	69 865	95,4
w tym: długoterminowe	73 145	69 865	95,5
kredyty i pożyczki	5 549 592	6 394 078	115,2
w tym: długoterminowe	5 520 006	6 361 921	115,3
wymagalne zobowiązania	5 534	3 513	63,5
w tym: z tytułu dostaw towarów i usług	905	734	81,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., zadłużenie ogółem powiatów było wyższe o 14,9%, w tym z tytułu kredytów i pożyczek o 15,2%.

Zadłużenie z tytułu papierów wartościowych było niższe o 4,6% od zadłużenia w 2017 roku, natomiast z tytułu zobowiązań wymagalnych niższe o 36,5%.

W 2018 r. udział zadłużenia powiatów w dochodach ogółem powiatów wynosił 23,1%.

Zadłużenie bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych wystąpiło w 306 powiatach.

Udział zobowiązań ogółem bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem powiatów wynosił 22,5%.

Liczba powiatów wg poziomu zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek.

Lata	Liczba jednostek								
	ogółem	zadłużonych	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	powyżej 60%
2017	314	305	58	94	64	57	21	8	3
2018	314	306	47	87	85	58	21	5	3

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Liczba powiatów w przedziale o zadłużeniu do 30% dochodów ogółem stanowiła 71,6% powiatów zadłużonych.

W 2018 r., według danych zawartych w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych (stan bazy na 19 listopada 2018 r.), indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia, określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych, nie spełniało 5 powiatów (1,6% powiatów).

Z informacji uzyskanych z regionalnych izb obrachunkowych wynika, że na dzień 31 grudnia 2018 r., w pozabankowych instytucjach finansowych, które nie będąc bankami wykonują czynności podobne do czynności bankowych, zadłużenie wykazało 5 powiatów na kwotę 6.486 tys. zł.

6. Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych

W 2018 r. działalność w formie samorządowego zakładu budżetowego prowadziło 26 powiatów tj. 8,3% ogółu powiatów.

Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	66 383	67 913	66 555	98,0	100,3
w tym: dotacje z budżetu	15 737	17 722	17 123	96,6	108,8
Koszty	66 517	67 535	66 863	99,0	100,5
Podatek dochodowy od osób prawnych	175	67	91	135,8	52,0
Wpłaty do budżetu powiatów	45	0	7	-	15,6

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Przychody powiatowych samorządowych zakładów budżetowych w 2018 r. wyniosły 66.555 tys. zł, w tym dotacje z budżetu wynosiły 17.123 tys. zł.

W stosunku do planu, przychody zrealizowano w 98,0%, a dotacje w 96,6%.

W 2018 r., w porównaniu z danymi za 2017 r., przychody powiatowych samorządowych zakładów budżetowych zwiększyły się o 0,3%, a dotacje z budżetu powiatów zwiększyły się o 8,8%.

Koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych w 2018 r., w relacji do kosztów wykazanych w 2017 r., zwiększyły się o 0,5%.

Koszty powiatowych zakładów budżetowych wyniosły 66.863 tys. zł i były niższe o 1% od kwot planowanych. W 2018 r. powiatowe samorządowe zakłady budżetowe dokonały wpłat nadwyżki środków obrotowych do budżetu w wysokości 7 tys. zł.

W 2018 r. powiaty, w formie samorządowego zakładu budżetowego, realizowały zadania w działach: Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (52,5% przychodów ogółem), Transport i łączność (24,4% przychodów ogółem), Pomoc społeczna (10,8% przychodów ogółem), Kultura fizyczna (6,8% przychodów ogółem) oraz Gospodarka mieszkaniowa (5,4% przychodów ogółem).

Przychody powiatowych samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	66 383	67 913	66 555	98,0	100,3
z tego:					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	35 255	35 613	34 938	98,1	99,1
Transport i łączność	14 368	16 434	16 271	99,0	113,2
Pomoc społeczna	8 685	7 793	7 200	92,4	82,9
Kultura fizyczna	4 155	4 451	4 529	101,8	109,0
Gospodarka mieszkaniowa	3 919	3 622	3 617	99,9	92,3

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze kosztów dział Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej stanowił 52,1%, Transport i łączność – 25,3%, Pomoc społeczna - 10,6% Kultura fizyczna - 6,8% oraz Gospodarka mieszkaniowa - 5,2%.

Koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	66 516	67 535	66 863	99,0	100,5
z tego:					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	35 147	35 506	34 814	98,1	99,1
Transport i łączność	14 439	16 480	16 887	102,5	117,0
Pomoc społeczna	8 653	7 793	7 106	91,2	82,1

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Kultura fizyczna	4 325	4 236	4 579	108,1	105,9
Gospodarka mieszkaniowa	3 951	3 520	3 477	98,8	88,0

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych powiatowych samorządowych zakładów budżetowych zmniejszył się z 1.092 tys. zł na początku roku do wysokości 261 tys. zł na koniec roku tj. o 76,1%.

7. Wydzielony rachunek dochodów powiatowych jednostek budżetowych

Wydzielone rachunki dochodów, o których mowa w art. 223 ustawy o finansach publicznych w 2018 r. prowadziło 127 powiatów (40,4% ogółu powiatów).

W ramach ww. rachunku powiaty zrealizowały w 2018 r. dochody w wysokości 61.435 tys. zł, co stanowiło 79,9% dochodów planowanych. Dochody wykonane w 2018 r. były niższe o 5,6% od dochodów wykonanych w 2017 r.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	65 077	76 924	61 435	79,9	94,4
Wydatki	64 680	77 208	62 517	81,0	96,7
w tym: wpłaty do budżetu	3 125	1 909	3 591	188,1	114,9

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania dochodów i wydatków na rachunku z art. 223 ust.1 za 2017 r. i 2018 rok. (Min. Fin)

Zrealizowane wydatki wyniosły 62.517 tys. zł i były niższe o 19,0% niż planowano, a dokonane wpłaty do budżetu powiatów były wyższe o 88,1% niż zakładano to w planie na 2018 r. W porównaniu do 2017 r., wydatki powiatów na wydzielonych rachunkach zmniejszyły się o 3,3%, a wpłaty do budżetów powiatów zwiększyły się o 14,9%.

Stan środków obrotowych na wydzielonych rachunkach dochodów zmniejszył się z 2.741 tys. zł na początku roku do wysokości 1.659 tys. zł tj. o 60,5% na koniec 2018 r.

IV. Wykonanie budżetów miast na prawach powiatu

Zbiornicze dane dotyczące wykonania budżetów miast na prawach powiatu przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	78 529 540	85 792 186	85 507 790	99,7	108,9
Wydatki	78 504 052	92 779 171	87 014 612	93,8	110,8
Wynik	25 488	-6 986 985	-1 506 821		

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., miasta na prawach powiatu osiągnęły dochody w kwocie 85.507.790 tys. zł. Jednostki te zrealizowały w tym okresie wydatki w wysokości 87.014.612 tys. zł.

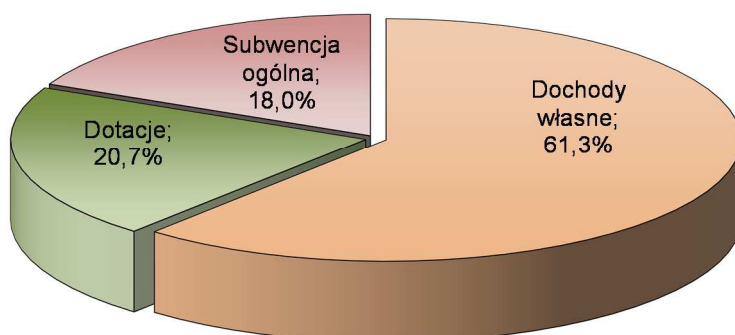
Miasta na prawach powiatu zamknęły swoje budżety deficytem w wysokości 1.506.821 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 6.986.985 tys. zł.

1. Dochody miast na prawach powiatu

1.1. Struktura dochodów

W strukturze dochodów ogółem miast na prawach powiatu, dochody własne stanowiły 61,3%, dotacje 20,7%, a subwencja ogólna 18,0%.

STRUKTURA DOCHODÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w stosunku do roku 2017, zwiększył się udział dotacji o 1,1 punktu procentowego.

1.2. Dochody według źródeł pochodzenia

Dochody ogółem miast na prawach powiatu w 2018 r., w porównaniu do 2017 r., wzrosły o 8,9%. Dynamika dochodów własnych wynosiła 108,5%, dotacji 115,0%, a subwencji ogólnej 103,8%.

Dochody własne miast na prawach powiatu zrealizowane zostały w 102,2% planu rocznego, dochody z tytułu dotacji w 92,6% planu, a z tytułu przekazanej z budżetu państwa łącznej kwoty subwencji ogólnej zostały zrealizowane w 100,0% rocznych kwot zaplanowanych przez te jednostki.

Dochody miast na prawach powiatu, według źródeł ich pochodzenia

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM	78 529 540	85 792 186	85 507 790	99,7	100,0	108,9
z tego:						
Dochody własne	48 312 610	51 278 133	52 411 259	102,2	61,3	108,5
z tego:						
podatek dochodowy od osób prawnych	1 928 823	2 023 929	2 284 400	112,9	2,7	118,4
podatek dochodowy od osób fizycznych	20 195 573	21 799 205	22 767 033	104,4	26,6	112,7
podatek rolny	21 473	21 456	21 506	100,2	0,0	100,2
podatek od nieruchomości	8 456 482	8 730 164	8 816 999	101,0	10,3	104,3
podatek leśny	4 585	4 437	4 731	106,6	0,0	103,2
podatek od środków transportowych	339 916	353 788	348 994	98,6	0,4	102,7
podatek od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą opłacaną w formie karty podatkowej	30 962	32 007	30 355	94,8	0,0	98,0
podatek od spadków i darowizn	159 911	156 692	166 475	106,2	0,2	104,1
podatek od czynności cywilnoprawnych	1 526 348	1 362 529	1 568 971	115,2	1,8	102,8
opłata skarbową	292 713	284 110	306 063	107,7	0,4	104,6
opłata eksploatacyjna	10 324	10 551	10 079	95,5	0,0	97,6
opłata targowa	23 672	23 200	22 407	96,6	0,0	94,7
dochody z majątku	3 793 478	4 273 695	3 930 704	92,0	4,6	103,6
pozostałe dochody	11 528 350	12 202 371	12 132 541	99,4	14,2	105,2

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Dotacje ogółem z tego:	15 396 467	19 132 343	17 712 991	92,6	20,7	115,0
Dotacje celowe ogółem	13 126 765	13 723 349	13 510 699	98,5	15,8	102,9
Przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	2 269 702	5 408 995	4 202 292	77,7	4,9	185,1
Subwencja ogólna	14 820 462	15 381 710	15 383 540	100,0	18,0	103,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Najistotniejszymi źródłami dochodów własnych w 2018 r. były: dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiące w strukturze tych dochodów 43,4%, pozostałe dochody stanowiące 23,1% oraz dochody z podatku od nieruchomości stanowiące 16,8%.

W 2018 r. udział miast na prawach powiatu we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych wynosił: w części gminnej 37,98%, w części powiatowej 10,25%.

W 2018 r. na rachunki miast na prawach powiatu przekazano w części gminnej i w części powiatowej udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w łącznej kwocie 22.767.033 tys. zł tj. o 12,7% wyższe niż w 2017 r.

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., miasta na prawach powiatu zrealizowały wyższe dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych o 18,4%, podatku od nieruchomości o 4,3%, a pozostałe dochody były wyższe o 5,2%.

W strukturze pozostałych dochodów dominujący udział miały: wpływy z usług (32,6%), wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw (21,9%), wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości (8,8%), wpływy z różnych dochodów (8,7%), wpływy z różnych opłat (4,3%).

1.2.1. Skutki obniżenia górnych stawek podatków, udzielonych ulg i zwolnień oraz decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy - Ordynacja podatkowa, obliczone za okres sprawozdawczy

W wyniku obniżenia górnych stawek podatków, udzielenia ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) oraz podjęcia decyzji o umorzeniu, rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności, w 2018 r. do budżetów miast na prawach powiatu nie wpłynęła kwota 698.449 tys. zł, co stanowiło 0,8% dochodów ogółem. Natomiast w odniesieniu do wykonanych dochodów własnych kwota ta stanowiła 1,3%.

Skutki udzielonych przez miasta na prawach powiatu w 2018 r. ulg i zwolnień prezentuje poniższe zestawienie:

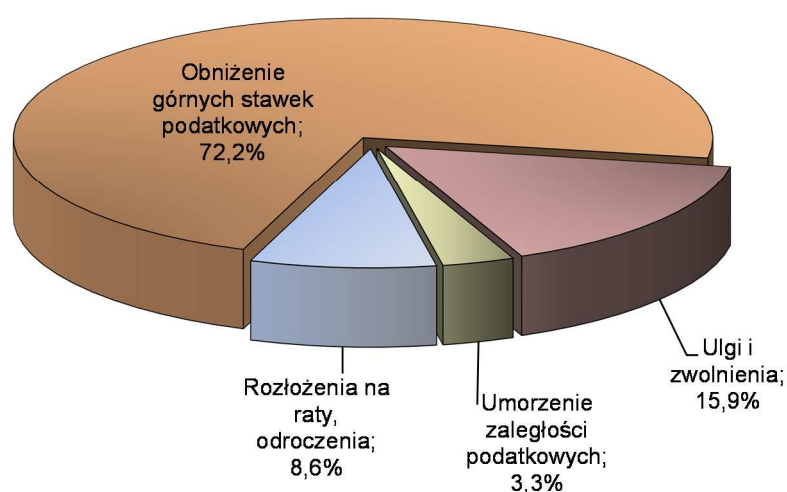
Wyszczególnienie	Wykonanie	z tego:					Wskaźnik (3:2)
		RAZEM ULGI (4+5+6+7)	Obniżenie górnych stawek podatków	Ulg i zwolnienia (bez ulg i zwolnień ustawowych)	Umorzenie zaległości podatkowych	Rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności	
1	2	3	4	5	6	7	8
DOCHODY OGÓŁEM	85 507 790	698 449	504 042	111 234	23 267	59 905	0,8
DOCHODY WŁASNE, w tym:	52 144 259	698 449	504 042	111 234	23 267	59 905	1,3
podatek rolny	21 506	854	720	6	29	98	4,0
podatek od nieruchomości	8 816 999	425 979	255 120	110 120	17 163	43 576	4,8
podatek leśny	4 731	27	0	23	4	0	0,6
podatek od środków transportowych	348 994	249 058	247 212	40	400	1 406	71,4
podatek od dział. gosp. osób fiz., opłacany w formie karty podatkowej	30 355	400	0	0	24	376	1,3
podatek od spadków i darowizn	166 475	7 492	0	0	1 565	5 927	4,5
podatek od czynności cywilnoprawnych	1 568 971	201	0	0	32	168	0,0
wpływy z opłaty skarbowej	306 063	85	0	0	84	1	0,0
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	10 079	0	0	0	0	0	0,0
wpływy z opłaty targowej	22 407	22	0	0	13	9	0,1
dochody z majątku	3 930 704	0	0	0	0	0	0,0
pozostałe dochody	12 132 541	14 332	991	1 045	3 953	8 343	0,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

Na łączną kwotę udzielonych przez miasta na prawach powiatu w 2018 r. ulg i zwolnień złożyły się następujące skutki:

- obniżenia górnych stawek podatków stanowiące 72,2%,
- ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) stanowiące 15,9%,
- umorzeń zaległości podatkowych stanowiące 3,3%,
- rozłożenia na raty i odroczenia terminu płatności stanowiące 8,6%.

STRUKTURA ULG W MIASTACH NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

W łącznej kwocie obniżenia górnych stawek podatkowych 50,6% stanowiły skutki obniżenia stawek w podatku od nieruchomości, a 49,0% obniżenie stawek w podatku od środków transportowych.

W łącznej kwocie ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) 99,0% stanowiły skutki ulg i zwolnień w podatku od nieruchomości.

Najwięcej umorzeń zaległości podatkowych miasta na prawach powiatu dokonały w podatku od nieruchomości (73,8%).

W łącznej kwocie rozłożeń na raty, odroczeń terminu płatności największy udział miały podatek od nieruchomości (72,7%) i podatek od spadków i darowizn (9,9%).

Skutki udzielonych, przez właściwe organy miast, ulg i zwolnień uwzględnione zostały przy obliczaniu dochodów podatkowych, stanowiących podstawę ustalenia części wyrównawczej subwencji ogólnej dla miast na prawach powiatu. W przeciwnym, bowiem razie budżet państwa refundowałby skutki finansowe decyzji jego organów.

1.2.2. Subwencja ogólna

W 2018 r. z tytułu subwencji ogólnej na rachunki miast na prawach powiatu przekazane zostały środki w łącznej wysokości 15.209.347 tys. zł, co stanowiło 100,0% planu i 104,0% kwot przekazanych w 2017 r.

Na powyższą kwotę subwencji składały się środki z tytułu:

- części oświatowej w wysokości	-	14.225.134 tys. zł,
- części wyrównawczej w wysokości	-	217.184 tys. zł,
- części równoważącej w wysokości	-	766.817 tys. zł,
- części rekompensującej w wysokości	-	212 tys. zł.

Należy mieć na uwadze, że miasta na prawach powiatu realizują zadania zarówno gminy, jak i powiatu. Miasta na prawach powiatu uzyskują dochody z analogicznych źródeł jak wszystkie gminy, ale również ze źródeł właściwych dla powiatów. Także poszczególne części subwencji ogólnej są ustalane i przekazywane tym miastom odrębnie jako gminie i jako powiatowi.

W 2018 r. część wyrównawczą subwencji otrzymało 26 miast na prawach powiatu, z tego 17 miast zarówno w części gminnej, jak i powiatowej na kwotę 204.257 tys. zł, 1 miasto wyłącznie w części gminnej na kwotę 1.513 tys. zł i 8 miast wyłącznie w części powiatowej na kwotę 11.414 tys. zł.

Część równoważącą subwencji ogólnej otrzymały wszystkie miasta na prawach powiatu. Wszystkie miasta otrzymały tę część subwencji ogólnej w części powiatowej na łączną kwotę 642.620 tys. zł, a 50 miast dodatkowo w części gminnej na łączną kwotę 124.197 tys. zł.

Miasta na prawach powiatu, na obszarze których znajdują się specjalne strefy ekonomiczne - na mocy ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw - otrzymały część rekompensującą subwencji ogólnej z przeznaczeniem na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na prowadzenie przez przedsiębiorcę, na podstawie zmienionego zezwolenia, działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych. Według danych Ministerstwa Finansów w 2018 r. z tego tytułu na rachunki 3 miast na prawach powiatu została przekazana kwota 212 tys. zł.

W 2018 r. miasta na prawach powiatu otrzymały także środki:

- 1) z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, kwotę 67.959 tys. zł - 57 miast na prawach powiatu.

Środki te zostały przeznaczone dla miast na prawach powiatu:

- w których dochody podatkowe za rok 2017 (ustalone z uwzględnieniem art. 32 ust. 3 ww. ustawy), powiększone o część wyrównawczą i część równoważącą subwencji ogólnej ustalone na 2018 r. i pomniejszone o wpłaty ustalone na 2018 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca, były niższe od 80% wyliczonych w analogiczny sposób średnich dochodów wszystkich gmin, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju,
 - dokonujących wpłat do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin,
 - które w 2017 r. otrzymały z budżetu państwa dotacje celowe na realizację bieżących zadań własnych z zakresu domów pomocy społecznej.
- 2) z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 26 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego:
- na dofinansowanie inwestycji na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu, kwotę 61.386 tys. zł – 15 miast na prawach powiatu,
 - na dofinansowanie remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu, kwotę 21.848 tys. zł – 15 miast na prawach powiatu,
 - na utrzymanie rzecznej przeprawy promowej w Świnoujściu, kwotę 23.000 tys. zł.

Środki z powyższej rezerwy zostały rozdysponowane przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych w sposób uzgodniony z ministrem właściwym do spraw transportu oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

1.2.3. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe

Zgodnie z algorytmem podziału części oświatowej subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych, prowadzonych przez miasta na prawach powiatu w 2018 r., przekazana została kwota 14.173.776 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z "Kryteriami podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2018", przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek Ministra Edukacji Narodowej – rozdysponował dla poszczególnych miast na prawach powiatu środki w wysokości 51.358 tys. zł (27,9% łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w stosunku do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2018 r. – w kwocie 25.683 tys. zł,
- 2) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach szkół (placówek) publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego – w kwocie 7 tys. zł,
- 3) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy - Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy - Karta Nauczyciela w związku z art. 225 ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę Prawo Oświatowe lub z art. 20 ustawy - Karta Nauczyciela – w kwocie 5.545 tys. zł,
- 4) dofinansowanie przekształcania gimnazjów w szkoły podstawowe – w kwocie 5.119 tys. zł,
- 5) dofinansowanie doposażenia szkół i placówek w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach, nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji oraz pomieszczeń dla szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach - w kwocie 5.188 tys. zł,
- 6) dofinansowanie wyposażenia w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych w szkołach podstawowych - w kwocie 9.816 tys. zł.

Na rachunki miast na prawach powiatu, według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 14.225.134 tys. zł.

Należy zauważyć, iż zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2018, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jedną z form uzupełniania dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

1.2.4 Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

Dochody z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, w 2018 r. zostały zrealizowane przez miasta na prawach powiatu w kwocie 17.712.991 tys. zł, z tego:

1) dotacje z budżetu państwa na zadania bieżące:

- własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
- pozostałe własne,
- z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
- realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej

zrealizowano w kwocie 13.388.489 tys. zł,

2) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:

- własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
- pozostałe własne,
- z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
- realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej

zrealizowano w kwocie 3.739.921 tys. zł,

3) dotacje celowe na zadania bieżące wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 369.194 tys. zł,

4) dotacje celowe na zadania inwestycyjne wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 9.229 tys. zł,

5) dotacje na pomoc finansową między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 9.787 tys. zł,

6) dotacje na pomoc finansową między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 94.038 tys. zł,

7) dotacje z funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 12.107 tys. zł,

8) dotacje z funduszy celowych na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 90.226 tys. zł.

Wyższa realizacja dochodów z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w roku 2018 r. w porównaniu z 2017 r., wynika przede wszystkim z faktu, że jednostki samorządu terytorialnego po okresie przygotowań projektów realizują obecnie główne projekty w ramach Perspektywy Finansowej 2014 – 2020, co spowodowało uruchomienie środków finansowych na ten cel.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich za rok 2018 przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017		Wykonanie 2018		4:2	5:3
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące		
	tys. zł		tys. zł		%%	%%
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem dotacje z tego:	15 396 467	13 329 698	17 712 991	13 779 578	115,0	103,4
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	2 269 702	424 335	4 202 292	619 450	185,1	146,0
- na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami	10 895 582	10 873 153	11 210 820	11 163 532	102,9	102,7
- na zadania własne, w tym:	1 727 389	1 657 376	1 689 257	1 581 239	97,8	95,4
- dotacje na zadania bieżące gmin z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej finansowane z budżetu państwa w ramach programów rządowych	3 177	3 177	3 110	3 110	97,9	97,9
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	17 822	14 851	26 040	24 268	146,1	163,4
- na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	345 400	342 651	378 423	369 194	109,6	107,7
- na pomoc finansową udzieloną między jedn. samorządu terytorialnego	15 131	4 638	103 825	9 787	686,2	211,0
- z funduszy celowych	125 441	12 694	102 333	12 107	81,6	95,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Dochody miast na prawach powiatu z tytułu dotacji ogółem zwiększyły się w 2018 r., w porównaniu do 2017 r. o 15,0%.

Szczególnie wysoki wzrost - o 586,2 % - nastąpił w dotacjach celowych przekazywanych miastom na prawach powiatu z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego. Wyższe wykonanie dotacji o 85,1% wystąpiło w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz z tytułu płatności z budżetu środków europejskich. Także wyższe wykonanie dotacji nastąpiło na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej o 46,1%.

Wzrost dotacji nastąpił również na wykonywanie zadań realizowanych na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego o 9,6%.

1.2.5. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

Dochody miast na prawach powiatu z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w roku 2018 zostały zrealizowane w wysokości 4.202.292 tys. zł, z czego dotacje na zadania bieżące zrealizowane zostały w wysokości 619.450 tys. zł, a na zadania inwestycyjne 3.582.842 tys. zł.

Dotacje na zadania bieżące stanowiły 14,7%, a na zadania inwestycyjne 85,3% otrzymanych dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w 2018 roku.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według ważniejszych działów przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	4:3	4:2	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	2 269 702	5 408 995	4 202 292	77,7	185,1	773 988	619 450	80,0
Rolnictwo i łowiectwo	13 958	26 955	13 723	50,9	98,3	0	0	0,0
Transport i łączność	1 529 332	3 162 516	2 632 197	83,2	172,1	8 992	4 575	50,9

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	4:3	4:2	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gospodarka mieszkaniowa	20 616	90 974	43 294	47,6	210,0	5 000	2 789	55,8
Różne rozliczenia	11 480	10 518	18 060	171,7	157,3	2 690	2 066	76,8
Oświata i wychowanie	285 513	686 077	482 572	70,3	169,0	362 893	300 950	82,9
Pomoc społeczna	54 645	110 548	84 527	76,5	154,7	74 421	58 132	78,1
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	110 363	212 562	169 075	79,5	153,2	177 100	151 135	85,3
Rodzina	13 295	42 664	34 680	81,3	260,9	31 680	26 485	83,6
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	83 950	560 473	368 557	65,8	439,0	9 888	5 787	58,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	53 215	200 355	145 614	72,7	273,6	17 421	14 167	81,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. najwięcej tych środków przekazano w działach:

- Transport i łączność – 2.632.197 tys. zł (62,6% dotacji) z przeznaczeniem głównie na inwestycje na drogach publicznych w miastach na prawach powiatu oraz na organizację lokalnego transportu zbiorowego;
- Oświata i wychowanie – 482.572 tys. zł (11,5% dotacji) w tym na wydatki bieżące przeznaczono kwotę 300.950 tys. zł a na wydatki inwestycyjne kwotę 181.622 tys. zł. Powyższe wydatki zostały zrealizowane głównie w zakresie pozostałej działalności, szkół zawodowych, szkół podstawowych oraz placówek kształcenia ustawicznego, placówek kształcenia praktycznego i ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego;
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 368.557 tys. zł (8,8% dotacji) wydatkowano głównie na inwestycje w zakresie gospodarki ściekowej i ochrony wód, ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu, utrzymania zieleni w miastach i gminach oraz oświetlenia ulic, placów i dróg;
- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 169.075 tys. zł (4,0% dotacji) głównie w zakresie Pozostałej działalności, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz Powiatowych urzędów pracy.

Przekazane dotacje w ww. działach wynosiły 3.652.401 tys. zł i stanowiły 87,0% dotacji.

1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, według ważniejszych działów oraz w podziale na zadania gminne i powiatowe w 2018 r., przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	4:3	4:2	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem	10 895 582	11 329 824	11 210 820	98,9	102,9	11 279 197	11 163 532	99,0
z tego:								
Zadania gminne, w tym:	9 328 423	9 727 890	9 623 028	98,9	103,2	9 725 298	9 620 672	98,9
Rolnictwo i łowiectwo	3 285	3 347	3 339	99,7	101,6	3 347	3 339	99,7
Administracja publiczna	144 143	143 083	139 718	97,6	96,9	143 083	139 718	97,6
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2 769	65 498	61 488	93,9	2 220	65 498	61 488	93,9
Oświata i wychowanie	137 926	113 479	109 754	96,7	79,6	113 469	109 744	96,7
Ochrona zdrowia	4 465	4 328	4 183	96,6	93,7	4 088	3 960	96,9
Pomoc społeczna	157 529	184 624	181 682	98,4	115,3	182 718	179 993	98,5
Rodzina	8 878 112	9 212 673	9 122 373	99,0	0,0	9 212 236	9 121 939	99,0
Zadania powiatowe, w tym:	1 567 159	1 601 934	1 587 792	99,1	101,3	1 553 899	1 542 860	99,3
Gospodarka mieszkaniowa	126 789	83 141	79 730	95,9	62,9	82 272	78 891	95,9
Działalność usługowa	63 540	66 298	66 093	99,7	104,0	65 520	65 335	99,7
Administracja publiczna	12 083	11 591	11 466	98,9	94,9	8 891	8 766	98,6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	958 227	1 035 972	1 032 449	99,7	107,7	992 996	992 493	99,9
Wymiar sprawiedliwości	29 421	29 645	29 385	99,1	99,9	29 645	29 385	99,1
Ochrona zdrowia	179 377	147 169	144 882	98,4	80,8	147 169	144 882	98,4
Pomoc społeczna	38 906	45 810	45 454	99,2	116,8	45 600	45 273	99,3
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	57 729	62 695	61 751	98,5	107,0	62 638	61 694	98,5
Rodzina	95 214	101 791	100 372	98,6	0,0	101 791	100 372	98,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Z powyższego zestawienia wynika, iż w 2018 r. uzyskane dochody z tytułu dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami w części dotyczącej zadań gminnych wynosiły 9.623.028 tys. zł, przy czym:

- dotacje na zadania bieżące przekazano w wysokości 9.620.672 tys. zł,
- dotacje na zadania inwestycyjne przekazano w wysokości 2.356 tys. zł.

Dotacje celowe z budżetu państwa w roku 2018 na zadania z zakresu administracji rządowej w miastach na prawach powiatu, w porównaniu do roku 2017, wzrosły o 2,9%.

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami zostały zrealizowane przez miasta na prawach powiatu w 98,9% planu.

W dotacjach na realizację zadań z zakresu administracji rządowej w części gminnej, najwięcej środków przeznaczono na zadania z zakresu działu Rodzina (94,8%).

W 2018 r. dotacje te przekazano w kwocie 9.122.373 tys. zł.

Dotacje te przeznaczone zostały głównie na wypłatę świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowaniu dzieci oraz na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego.

Na zadania realizowane w dziale Pomoc społeczna przekazano z budżetu państwa kwotę 181.682 tys. zł głównie z przeznaczeniem na wydatki bieżące i inwestycyjne w rozdziale ośrodki wsparcia, a także na wydatki bieżące w zakresie usług opiekuńczych i specjalistycznych usługi opiekuńczych oraz na składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej.

W dziale Administracja publiczna przekazano z budżetu państwa kwotę 139.718 tys. zł, głównie na realizację zadań bieżących w zakresie rozdziału Urzędy wojewódzkie.

Dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej w części powiatowej zrealizowano w kwocie 1.587.792 tys. zł, przy czym dotacje na zadania bieżące wyniosły 1.542.860 tys. zł, a na zadania inwestycyjne 44.932 tys. zł.

W dotacjach na zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami w części powiatowej, największe kwoty przekazano w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (65,0% dotacji ogółem). Miasta na prawach powiatu w tym dziale otrzymały dotacje w kwocie 1.032.449 tys. zł. Były one przeznaczone głównie na wydatki bieżące realizowane w rozdziale Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej.

W dziale Ochrona zdrowia, dotacje przekazano w kwocie 144.882 tys. zł (9,1%), z przeznaczeniem na składki na ubezpieczenia zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego.

W dziale Rodzina przekazano dotacje w wysokości 100.372 tys. zł (6,3%) które przeznaczone zostały na wydatki bieżące w rozdziale Rodziny zastępcze z przeznaczeniem na rodzinne domy dziecka i rodziny pomocowe oraz na rodziny zastępcze.

W dziale Gospodarka mieszkaniowa przekazano dotacje w wysokości 79.730 tys. zł (5,0%), które przeznaczone zostały głównie na realizację zadań związanych z gospodarką gruntami i nieruchomościami.

Udział dotacji celowych na zadania inwestycyjne i bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami w kwocie dotacji ogółem z zakresu administracji rządowej w poszczególnych działach gospodarki narodowej, w miastach na prawach powiatu w 2018 r., w podziale na zadania gminne i powiatowe przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Zadania gminne	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
Rolnictwo i łowiectwo	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Administracja publiczna	1,5	1,5	0,0	100,0	100,0	0,0
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,6	0,6	0,0	100,0	100,0	0,0
Oświata i wychowanie	1,1	1,1	0,4	100,0	100,0	0,0
Ochrona zdrowia	0,0	0,0	9,5	100,0	94,7	5,3
Pomoc społeczna	1,9	1,9	71,7	100,0	99,1	0,9
Rodzina	94,8	94,8	18,4	100,0	100,0	0,0
Zadania powiatowe	100,0	100,0	100,0	100,0	97,2	2,8
Gospodarka mieszkaniowa	5,0	5,1	1,9	100,0	98,9	1,1
Działalność usługowa	4,2	4,2	1,7	100,0	98,9	1,1
Administracja publiczna	0,7	0,6	6,0	100,0	76,5	23,5
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	65,0	64,3	88,9	100,0	96,1	3,9
Wymiar sprawiedliwości	1,9	1,9	0,0	100,0	100,0	0,0
Ochrona zdrowia	9,1	9,4	0,0	100,0	100,0	0,0
Pomoc społeczna	2,9	2,9	0,4	100,0	99,6	0,4
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	3,9	4,0	0,1	100,0	99,9	0,1
Rodzina	6,3	6,5	0,0	100,0	100,0	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

1.2.7. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań własnych miast na prawach powiatu w 2018 r., według działów oraz w podziale na zadania gminy i powiatu, przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	4:3	4:2	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	8:7
	tys. zł			%%	%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem z tego:	1 727 389	1 740 505	1 689 257	97,1	97,8	1 606 287	1 581 239	98,4
Zadania gminne w tym:	1 493 361	1 509 181	1 467 616	97,2	98,3	1 417 084	1 392 955	98,3
Transport i łączność	14 958	26 494	24 731	93,3	165,3	508	508	100,0
Różne rozliczenia	8 971	10 277	10 277	100,0	114,6	10 180	10 179	100,0
Oświata i wychowanie	489 003	503 224	501 950	99,7	102,6	497 213	496 451	99,8
Pomoc społeczna	877 157	831 366	818 322	98,4	93,3	826 436	813 679	98,5
Edukacyjna opieka wychowawcza	57 245	60 616	50 460	83,2	88,1	60 616	50 460	83,2
Rodzina	25 534	50 136	47 346	94,4	185,4	22 014	21 580	98,0
Kultura fizyczna	612	14 292	8 354	58,5	1365,0	0	0	0
Zadania powiatowe w tym:	234 028	231 325	221 641	95,8	94,7	189 203	188 284	99,5
Transport i łączność	39 985	40 767	31 777	77,9	79,5	1408	1 038	73,7
Oświata i wychowanie	8 607	4 849	4 580	94,5	53,2	4277	4 094	95,7
Pomoc społeczna	174 521	173 848	173 559	99,8	99,4	173 739	173 449	99,8
Rodzina	10 661	9 774	9 698	99,2	91,0	9 774	9 698	99,2
Kultura fizyczna	612	1800	1750	97,2	285,9	0	0	0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Otrzymane przez miasta na prawach powiatu w 2018 r. dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne w części dotyczącej zadań gminnych wyniosły 1.467.616 tys. zł.

Z kwoty tej 1.392.955 tys. zł, tj. 94,9 % stanowiły dotacje na zadania bieżące, a dotacje na zadania inwestycyjne stanowiły – 74.661 tys. zł, tj. 5,1%.

Biorąc pod uwagę strukturę otrzymanych przez miasta na prawach powiatu dotacji pod względem podziału na zadania gminne i powiatowe, 86,9% dotacji dotyczyło zadań gminnych, a 13,1% zadań powiatowych.

W łącznej kwocie dotacji na bieżące zadania własne miast na prawach powiatu, dotacje na zadania gminne stanowiły 88,1%, a na zadania powiatowe 11,9%.

Otrzymane przez miasta na prawach powiatu w części gminnej dotacje na bieżące zadania własne, przeznaczone były przede wszystkim na pomoc społeczną – 813.679 tys. zł (58,4%) kwoty dotacji na bieżące zadania własne w części gminnej. Dotacje te stanowiły 51,5% łącznej kwoty tych dotacji na zadania własne bieżące dla miast na prawach powiatu. Dotacje na zadania gminne w dziale Pomoc społeczna przeznaczone zostały przede wszystkim na wypłatę zasiłków stałych z pomocy społecznej, zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby, które rezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny.

W dziale Oświata i wychowanie dotacje na zadania gminne zostały wykonane w wysokości 496.451 tys. zł (35,6% dotacji) i przeznaczone na zadania realizowane przez przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych.

W dziale Edukacyjna opieka wychowawcza dotacje na zadania gminne zostały wykonane w wysokości 50.460 tys. zł (3,6% dotacji) i przeznaczone na pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym.

W części powiatowej dotacje w dziale Pomoc społeczna na bieżące zadania własne miast na prawach powiatu przekazane zostały w wysokości 173.449 tys. zł i stanowiły 92,1% kwoty wykonanych dotacji w części powiatowej. Przeznaczone zostały głównie na utrzymanie ponadgminnych domów pomocy społecznej, ośrodki wsparcia oraz na jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej.

Dotacje na własne zadania inwestycyjne przekazano miastom na prawach powiatu w kwocie 108.018 tys. zł, z tego:

- na zadania gminne – 74.661 tys. zł, największe środki przeznaczone zostały na dofinansowanie inwestycji, w dziale Rodzina na zadania w zakresie Tworzenia i funkcjonowania żłobków – 25.766 tys. zł (34,5%) Transport i łączność w zakresie dróg publicznych gminnych 24.223 tys. zł (32,4%), a także w dziale Oświata i wychowanie przekazano na inwestycje kwotę 5.499 tys. zł (7,4%) z przeznaczeniem na szkoły podstawowe i przedszkola,
- na zadania powiatowe – 33.357 tys. zł, największą pozycję stanowiły dotacje w dziale Transport i łączność – 30.740 tys. zł (92,2% dotacji), z przeznaczeniem na realizację inwestycji na drogach publicznych w miastach na prawach powiatu.

Strukturę dotacji celowych na dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu oraz udział dotacji celowych na zadania inwestycyjne i bieżące przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
%%						
1	2	3	4	5	6	7
Zadania gminne z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	94,9	5,1
Transport i łączność	1,7	0,0	32,4	100,0	2,1	97,9
Różne rozliczenia	0,7	0,7	0,1	100,0	99,1	0,9
Oświata i wychowanie	34,2	35,6	7,4	100,0	98,9	1,1
Pomoc społeczna	55,8	58,4	6,2	100,0	99,4	0,6
Edukacyjna opieka wychowawcza	3,4	3,6	0,0	100,0	100,0	0,0
Rodzina	3,2	1,5	34,5	100,0	45,6	54,4
Kultura fizyczna	0,6	0,0	11,2	100,0	0,0	100,0
Pozostałe działy	0,4	0,0	8,1	100,0	1,6	98,4
Zadania powiatowe z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	84,9	15,1
Transport i łączność	14,3	0,6	92,2	100,0	3,3	96,7
Oświata i wychowanie	2,1	2,2	1,5	100,0	89,4	10,6
Pomoc społeczna	78,3	92,1	0,3	100,0	99,9	0,1
Rodzina	4,4	5,2	0,0	100,0	100,0	0,0
Kultura fizyczna	0,8	0,0	5,2	100,0	0,0	100,0
Pozostałe działy	0,1	0,0	0,8	100,0	2,0	98,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

1.2.8. Pozostałe dotacje celowe

Dochodami miast na prawach powiatu są również dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, dotacje celowe na pomoc finansową udzieloną między jednostkami samorządu terytorialnego oraz dotacje otrzymane z funduszy celowych.

W 2018 r. łączny udział tych dotacji w dochodach zrealizowanych przez miasta na prawach powiatu wyniósł 0,7%.

Ogólna kwota otrzymanych przez miasta na prawach powiatu dotacji, o których mowa wyżej, wyniosła 610.620 tys. zł. Dotacje te przeznaczono w szczególności na:

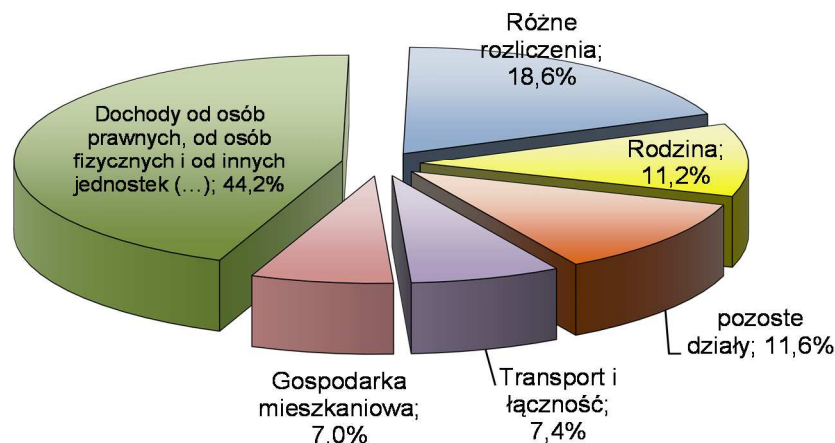
- zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego zostały przekazane dotacje w wysokości 378.423 tys. zł. Zawierane między

jednostkami samorządu terytorialnego porozumienia dotyczyły w szczególności realizacji zadań z zakresu działań:

- Transport i łączność 254.560 tys. zł (67,3% tych dotacji), zawierane w tym dziale porozumienia dotyczyły przede wszystkim zadań związanych z organizowaniem lokalnego transportu zbiorowego oraz dróg publicznych w miastach na prawach powiatu,
 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 34.684 tys. zł (9,2%) przekazane w szczególności na działalność powiatowych urzędów pracy, rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, oraz na zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności,
 - Oświata i wychowanie (6,0%) przekazane na przedszkola, gimnazja oraz inne formy wychowania przedszkolnego;
- pomoc finansową między jednostkami samorządu terytorialnego przeznaczono dotacje w wysokości 103.825 tys. zł i dotyczyły realizacji zadań przede wszystkim w działach:
- Transport i łączność 72.396 tys. zł (69,7% tych dotacji), w ramach którego środki wydatkowane przede wszystkim na drogi publiczne w miastach na prawach powiatu oraz na drogi gminne,
 - Ochrona zdrowia 12.593 tys. zł (12,1%) dotacje wydatkowane na inwestycje realizowane w Szpitalach ogólnych
 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego 8.267 tys. zł (8,0%) dotacje wydatkowane zostały na realizację zadań inwestycyjnych i bieżących realizowanych w teatrach i filharmoniach oraz na pozostałe zadania w zakresie kultury.
- z funduszy celowych zostały przekazane dotacje w wysokości 102.333 tys. zł. W kwocie tych dotacji, największy udział miały dotacje w działach:
- Kultura fizyczna 41.259 tys. zł (40,3% tych dotacji), które przeznaczone zostały w szczególności na inwestycje w zakresie obiektów sportowych oraz w rozdziale pozostała działalność,
 - Gospodarka mieszkaniowa 21.338 tys. zł (20,7%) przeznaczone w szczególności na zadania inwestycyjne w zakresie Towarzystw budownictwa społecznego oraz pozostałej działalności,
 - Oświata i wychowanie 13.527 tys. zł (13,2%) na zadania w zakresie liceów ogólnokształcących i szkół podstawowych;
- zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej w kwocie 11.879 tys. zł. Dotacje te przekazano przede wszystkim w działach:
- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 3.742 tys. zł (31,5%) na zadania w zakresie pomocy dla repatriantów
 - Działalność usługowa 3.731 tys. zł (31,4%) na zadania bieżące realizowane w rozdziale cmentarze.

1.3. Dochody według działów

STRUKTURA DOCHODÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WG DZIAŁÓW W 2018 R.

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów zrealizowanych w 2018 roku przez miasta na prawach powiatu najwyższy udział miały następujące działy: Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (44,2%), Różne rozliczenia (18,6%), Rodzina (11,2%), Transport i łączność (7,4%) oraz Gospodarka mieszkaniowa (7,0%). Dochody zrealizowane w tych działach stanowiły 88,4% łącznej kwoty zrealizowanych dochodów przez miasta na prawach powiatu.

Dochody miast na prawach powiatu, według ważniejszych działów przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	78 529 540	85 792 186	85 507 790	99,7	108,9
w tym:					
Transport i łączność	5 198 161	7 042 656	6 333 492	89,9	121,8
Gospodarka mieszkaniowa	5 950 346	6 319 430	5 990 572	94,8	100,7
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej (...)	34 180 173	36 261 494	37 827 051	104,3	110,7
Różne rozliczenia	15 211 039	15 886 018	15 884 065	100,0	104,4
Rodzina	9 233 046	9 657 406	9 547 666	98,9	103,4

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W dziale Rodzina, miasta na prawach powiatu zrealizowały dochody w 98,9% planu.

W dziale tym:

- 60,5% stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym), związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci,
- 35,0% stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami.

W dziale Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej w 2018 r. miasta na prawach powiatu zrealizowały dochody wyższe o 10,7% niż w 2017 r. W dochodach tego działu 60,2% stanowił podatek dochodowy od osób fizycznych oraz 23,3% podatek od nieruchomości.

Dochody zrealizowane w dziale Różne rozliczenia w 2018 r., w stosunku do 2017 r., wzrosły o 4,4%. W tym dziale 95,8% dochodów stanowiła subwencja ogólna z budżetu państwa.

Dochody miast na prawach powiatu w dziale Transport i łączność w 40,6% stanowiły dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności w ramach budżetu środków europejskich. 35,9% dochodów w dziale Transport i łączność stanowiły wpływy z usług.

W 2018 r. źródłami dochodów w dziale Gospodarka mieszkaniowa były:

- wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze, które stanowiły 28,5% dochodów ogółem w tym dziale,
- wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz użytkowania wieczystego nieruchomości, które stanowiły 25,0% dochodów ogółem w tym dziale,
- wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości, które stanowiły 17,8% dochodów ogółem w tym dziale,
- wpływy z usług, które stanowiły 11,2% dochodów ogółem w tym dziale.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w załączniku do sprawozdania.

1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca

Dochody miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych źródeł dochodów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Dochody wykonane miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2017	2018
OGÓŁEM	6 229,51	6 785,74
z tego:		
DOCHODY WŁASNE	3 832,49	4 159,26
DOTACJE	1 221,35	1 405,67
SUBWENCJA OGÓLNA	1 175,66	1 220,81

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2017 r.

W 2018 r. w miastach na prawach powiatu dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 6.785,74 zł i w stosunku do roku 2017 wzrosły o 8,9%.

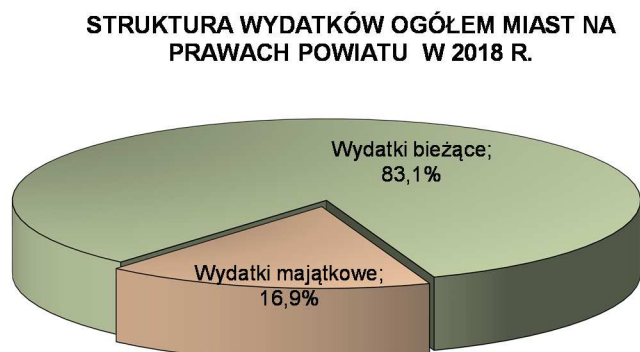
Zrealizowane dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w mieście na prawach powiatu o najwyższym wskaźniku wynosiły 9.636,43 zł, tj. 142,0% średnich dochodów, zaś o najniższym wskaźniku wynosiły 4.830,85 zł, tj. 71,2% średnich dochodów.

Dochody miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

2. Wydatki miast na prawach powiatu

2.1. Struktura wydatków

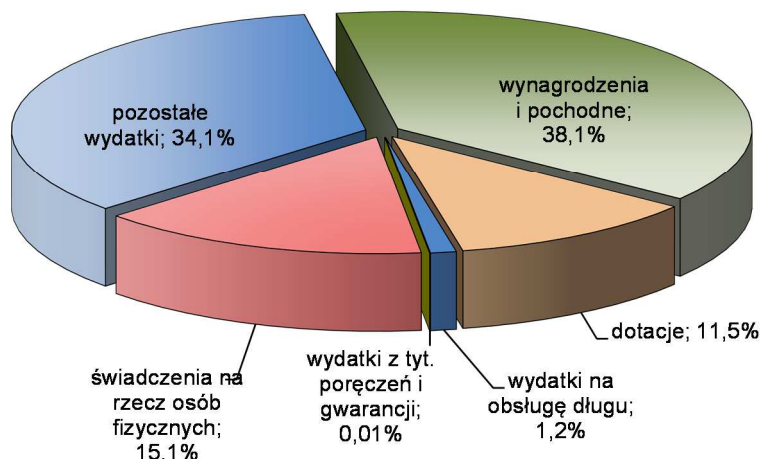
W 2018 r. w strukturze wydatków ogółem miast na prawach powiatu, wydatki bieżące stanowiły 83,1%, a wydatki majątkowe 16,9%.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

Najniższy udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem był w miastach na prawach powiatu województwa łódzkiego (13,2%), a najwyższy w miastach na prawach powiatu województwa podlaskiego (26,2%).

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

W wydatkach bieżących miast na prawach powiatu, wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń stanowiły 38,1%, a pozostałe wydatki 34,1%.

2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków

Łączne wydatki miast na prawach powiatu w 2018 r. zostały zrealizowane w wysokości 87.014.612 tys. zł.

Wydatki miast na prawach powiatu według głównych kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Wydatki ogółem	78 504 052	92 779 171	87 014 612	93,8	100,0	110,8
z tego:						
Wydatki majątkowe	10 408 313	17 991 133	14 703 552	81,7	16,9	141,3
w tym: inwestycyjne	9 410 226	16 894 841	13 657 465	80,8	15,7	145,1
Wydatki bieżące	68 095 739	74 788 039	72 311 060	96,7	83,1	106,2
z tego:						
wynagrodzenia	21 693 388	23 674 343	23 401 895	98,8	26,9	107,9
w tym: wynagrodzenia osobowe	19 856 429	21 687 850	21 468 653	99,0	24,7	108,1
pochodne od wynagrodzeń	3 874 889	4 269 419	4 166 325	97,6	4,8	107,5

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
dotacje	7 090 385	8 404 494	8 282 064	98,5	9,5	116,8
wydatki na obsługę długu	874 864	923 404	852 056	92,3	1,0	97,4
wydatki z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji	4 613	62 202	5 084	8,2	0,0	110,2
świadczenia na rzecz osób fizycznych	10 755 025	11 131 393	10 942 154	98,3	12,6	101,7
pozostałe wydatki	23 802 575	26 322 783	24 661 483	93,7	28,3	103,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Miasta na prawach powiatu zrealizowały wydatki majątkowe w 2018 r. w kwocie 14.703.552 tys. zł, tj. o 41,3% wyższej w stosunku do kwoty wydatków majątkowych zrealizowanych w 2017 r. Wydatki majątkowe zrealizowano w 81,7% kwoty zaplanowanej na 2018 r., przy czym wydatki inwestycyjne stanowiły 92,9% wydatków majątkowych oraz 15,7% wydatków ogółem.

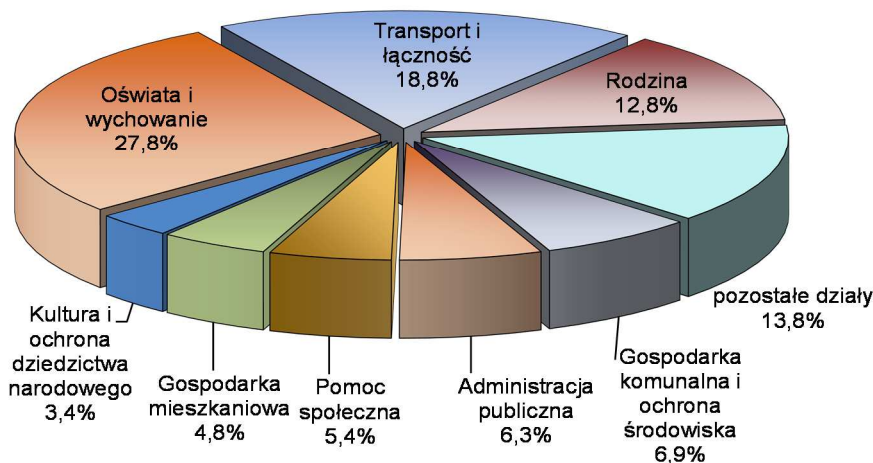
Wydatki bieżące w odniesieniu do kwoty planowanej na 2018 r. zostały zrealizowane w 96,7% i w porównaniu z 2017 r., były wyższe o 6,2%. W strukturze wydatków bieżących wydatki na wynagrodzenia stanowiły 32,4% i były wyższe o 7,9%, w porównaniu do wydatków z tytułu wynagrodzeń poniesionych w 2017 r.

W 2018 r. wydatki na obsługę długu miast na prawach powiatu były niższe o 2,6%, niż w 2017 r.

2.3. Wydatki według działów

W 2018 r. w strukturze działowej wydatków ogółem miast na prawach powiatu przeważały wydatki w następujących działach: Oświata i wychowanie (27,8%), Transport i łączność (18,8%), Rodzina (12,8%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (6,9%), Administracja publiczna (6,3%), Pomoc społeczna (5,4%) oraz Gospodarka mieszkaniowa (4,8%). Wydatki miast na prawach powiatu w tych działach stanowiły 82,8% wydatków ogółem.

**STRUKTURA WYDATKÓW MIAST NA PRAWACH
POWIATU WG DZIAŁÓW W 2018 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

Wydatki miast na prawach powiatu według ważniejszych działów zawiera poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	78 504 052	92 779 171	87 014 612	93,8	110,8
w tym:					
Transport i łączność	13 260 889	18 174 810	16 342 375	89,9	123,2
Gospodarka mieszkaniowa	3 963 146	4 629 316	4 140 828	89,4	104,5
Administracja publiczna	5 109 929	5 851 268	5 498 691	94,0	107,6
Różne rozliczenia	1 351 395	1 815 772	1 464 581	80,7	108,4
Oświata i wychowanie	22 271 008	24 896 064	24 173 390	97,1	108,5
Pomoc społeczna	4 508 456	4 834 651	4 704 389	97,3	104,3
Rodzina	10 656 985	11 309 826	11 109 187	98,2	104,2
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5 134 549	6 658 864	5 970 004	89,7	116,3
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 507 299	3 178 703	2 976 582	93,6	118,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. w dziale Oświata i wychowanie wydatki wzrosły o 8,5%, w stosunku do 2017 r., i zostały zrealizowane w 97,1% planu. W 50,7% przeznaczony zostały na wynagrodzenia osobowe.

Wydatki w dziale Transport i łączność zostały zrealizowane w 89,9% planu. Wydatki tego działu przeznaczone zostały głównie na zakup usług pozostałych (46,2%) i na wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych (38,4%).

W dziale Rodzina wydatki zostały zrealizowane w 98,2% i były to głównie wydatki na świadczenia społeczne (82,7%).

W dziale tym znalazły się m.in. wydatki na świadczenia związane z realizacją rządowego programu „Rodzina 500+”, wydatki związane z Kartą Dużej Rodziny oraz wydatki ponoszone na tworzenie i funkcjonowanie żłobków.

Wydatki w dziale Pomoc społeczna w 2018 r., zostały zrealizowane w 97,3% planu i były to w 26,8% świadczenia społeczne na rzecz osób fizycznych.

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., dynamika wydatków w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska wyniosła 116,3%. W dziale tym 56,6% wydatków dotyczyło zakupu usług pozostałych i 21,5% wydatków inwestycyjnych jednostek budżetowych.

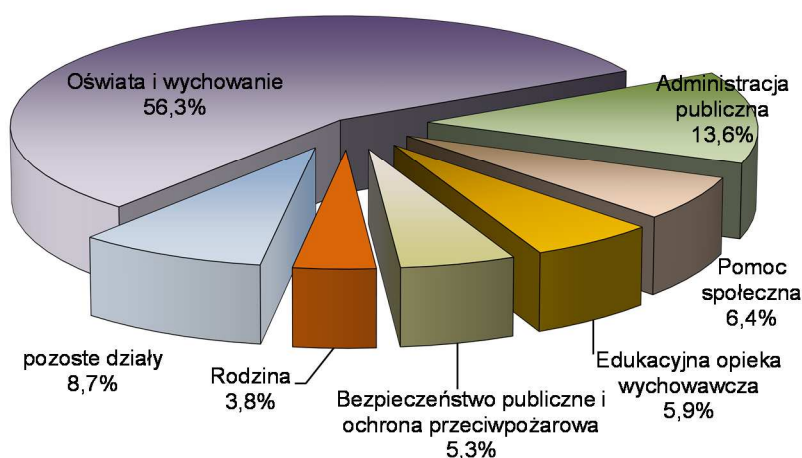
W 2018 r. obowiązkiem dokonywania wpłat do budżetu państwa były objęte 34 miasta na prawach powiatu. Jednostki te dokonały wpłat w kwocie 1.409.190 tys. zł, tj. 100% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej na 2018 r. Wydatki te stanowiły 96,2% wydatków w dziale Różne rozliczenia.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków ogółem miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów

W 2018 r. wydatki na wynagrodzenia zostały wykonane w wysokości 23.401.895 tys. zł i były wyższe o 7,9% od wykonanych tych wydatków w 2017 r.

**STRUKTURA WYDATKÓW NA WYNAGRODZENIA MIAST
NA PRAWACH POWIATU WG DZIAŁÓW W 2018 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze działowej wydatków na wynagrodzenia miast na prawach powiatu przeważają wydatki w działach: Oświata i wychowanie (56,3%), Administracja publiczna (13,6%), Pomoc społeczna (6,4%), Edukacyjna opieka wychowawcza (5,9%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (5,3%) oraz Rodzina (3,8%). Łącznie w tych działach miasta na prawach powiatu zrealizowały 91,3% wszystkich wydatków na wynagrodzenia.

Wydatki na wynagrodzenia miast na prawach powiatu w ważniejszych działach prezentuje poniższe zestawienie:

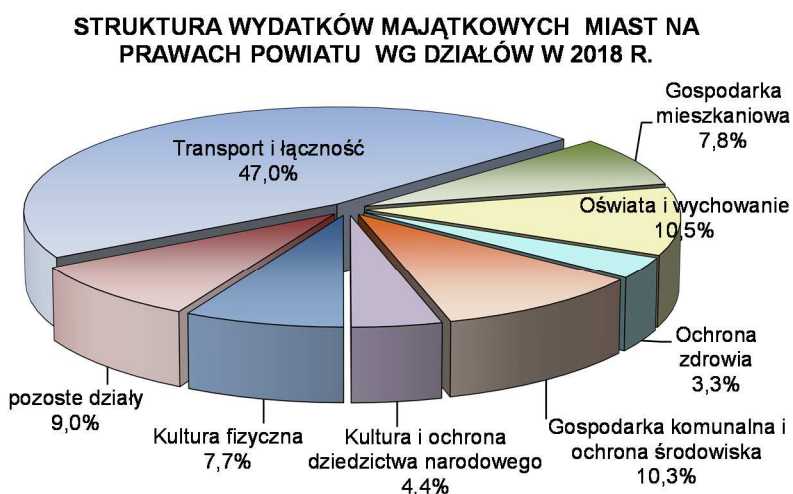
Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	21 693 388	23 674 343	23 401 895	98,8	107,9
w tym:					
Administracja publiczna	2 965 299	3 261 836	3 188 516	97,8	107,5
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 176 484	1 247 269	1 245 056	99,8	105,8
Oświata i wychowanie	12 272 757	13 275 120	13 177 436	99,3	107,4
Pomoc społeczna	1 362 370	1 511 606	1 495 755	99,0	109,8
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 287 242	1 380 491	1 370 238	99,3	106,4
Rodzina	791 466	908 484	889 477	97,9	112,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. najwyższy wzrost wydatków na wynagrodzenia był w działach: Rodzina (o 12,4%), oraz Pomoc społeczna (o 9,8%).

Szczegółowe dane dotyczące wydatków na wynagrodzenia miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.2. Wydatki majątkowe według działów

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych przez miasta na prawach powiatu na wydatki majątkowe dotyczyła działań: Transport i łączność (47,0%), Oświata i wychowanie (10,5%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (10,3%), Gospodarka mieszkaniowa (7,8%), Kultura fizyczna (7,7%), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (4,4%) oraz Ochrona zdrowia (3,3%).

Łącznie, wydatki majątkowe w tych działach stanowiły 91,0% wszystkich wydatków majątkowych tych jednostek.

Wykonanie wydatków majątkowych w ważniejszych działach prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem w tym:	10 408 313	17 991 133	14 703 552	81,7	141,3
Transport i łączność	4 415 335	8 481 979	6 907 448	81,4	156,4
Gospodarka mieszkaniowa	966 179	1 437 657	1 151 082	80,1	119,1
Oświata i wychowanie	1 213 475	1 838 874	1 544 891	84,0	127,3
Ochrona zdrowia	366 771	500 111	486 761	97,3	132,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	945 603	1 937 166	1 516 717	78,3	160,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	370 588	822 901	641 465	78,0	173,1
Kultura fizyczna	1 074 219	1 315 357	1 133 184	86,2	105,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Miasta na prawach powiatu w 2018 r. wykonały wydatki majątkowe w wysokości 14.703.552 tys. zł, tj. więcej o 41,3% niż wykonanie wydatków majątkowych w 2017 r.

Realizacja wydatków majątkowych w 2018 r. w dziale Transport i łączność była wyższa o 56,4% od zrealizowanych wydatków majątkowych w tym dziale w 2017 r. Poniesione wydatki dotyczyły głównie wydatków na drogi publiczne w miastach na prawach powiatu (44,1%), na lokalny transport zbiorowy (25,8%) oraz na drogi publiczne gminne (18,3%).

W dziale Gospodarka mieszkaniowa wydatki majątkowe zrealizowano w 80,1% planu i dotyczyły w 59,8% gospodarki gruntami i nieruchomościami.

Wydatki majątkowe w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska zrealizowano w kwocie wyższej o 60,4% od kwoty wydatków majątkowych 2017 r.; dotyczyły one głównie pozostałej działalności (39,0%), ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu (20,9%) oraz utrzymania zieleni w miastach i gminach (10,4%).

Największy wzrost wydatków majątkowych, w stosunku do wydatków majątkowych poniesionych w 2017 r., nastąpił w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (73,1%). Przy czym 23,8% wydatków ogółem tego działu związane było pozostałą działalnością, 19,3% z ochroną zabytków i opieka nad zabytkami oraz 13,3% z muzeami.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków majątkowych miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w załączniku do sprawozdania.

2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu, według kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wydatki wykonane miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2017	2018
1	2	3
Wydatki ogółem z tego:	6 227,49	6 905,32
Wydatki majątkowe	825,66	1 166,85
Wydatki bieżące	5 401,83	5 738,47

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na dzień 31 grudnia 2017 r.

W 2018 r. wydatki miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 6.905,32 zł i w stosunku do 2017 r. wzrosły o 10,9%, przy czym wydatki majątkowe wzrosły o 41,3%, a wydatki bieżące wzrosły o 6,2%.

Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w mieście na prawach powiatu w 2018 r. o najwyższym wskaźniku ukształtowały się na poziomie 9.419,77 zł, tj. 136,4% średnich wydatków, a w mieście na prawach powiatu o najniższym wskaźniku 4.748,27 zł, tj. 68,8% średnich wydatków.

Wydatki miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

3. Wynik budżetów miast na prawach powiatu

W 2018 r. budżety miast na prawach powiatu zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 1.506.821 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 6.986.985 tys. zł.

Nadwyżkę budżetową wypracowało 18 miast na prawach powiatu, zaś deficyt wystąpił w 48 miastach na prawach powiatu.

Liczbę miast na prawach powiatu, według relacji wyniku do ich dochodów, przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów miast na prawach powiatu					
	Razem	poniżej 5%	5 - 10%	10 - 15%	15 – 20%	powyżej 20%
1	2	3	4	5	6	7
Miasta na prawach powiatu z nadwyżką budżetową	18	18	0	0	0	0
Miasta na prawach powiatu z deficytem budżetowym	48	29	14	3	2	0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

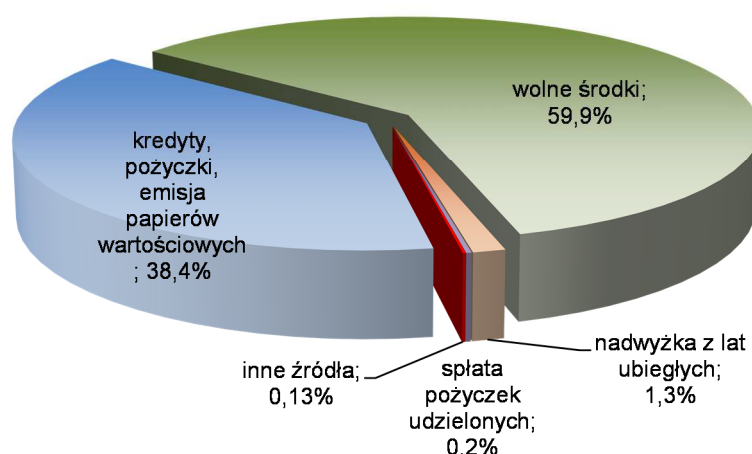
W 2018 r. budżety 48 miast na prawach powiatu zamknęło się deficytem budżetowym, tj. 72,7% wszystkich miast na prawach powiatu.

Wśród miast na prawach powiatu, których budżety zamknęły się deficytem, 60,4% stanowiły miasta, w których deficyt w relacji do dochodów ogółem wynosił poniżej 5,0%.

4. Przychody i rozchody miast na prawach powiatu

Miasta na prawach powiatu w 2018 r. zrealizowały przychody w łącznej wysokości 11.776.440 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 4.628.876 tys. zł.

**STRUKTURA PRZYCHODÓW
MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.**

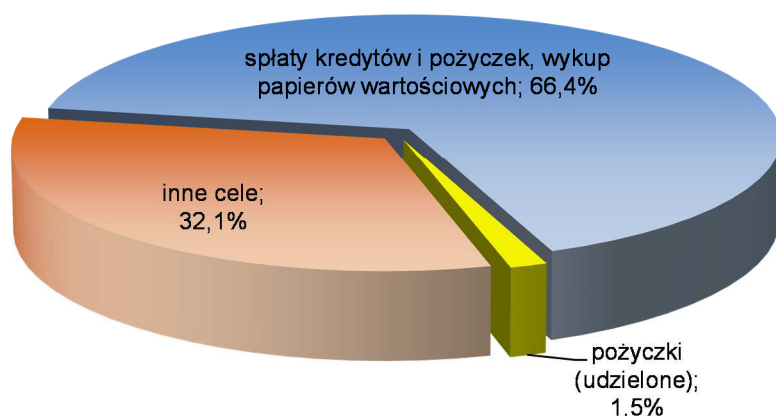

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. w miastach na prawach powiatu 59,9% przychodów ogółem stanowiły przychody z tytułu wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych, a 38,4% przychodów ogółem stanowiły przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych.

Zgodnie z ww. art. ustawy o finansach publicznych, deficyt budżetu jednostka samorządu terytorialnego może sfinansować przychodami pochodzącymi z wolnych środków rozumianych jako nadwyżka środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

STRUKTURA ROZCHODÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

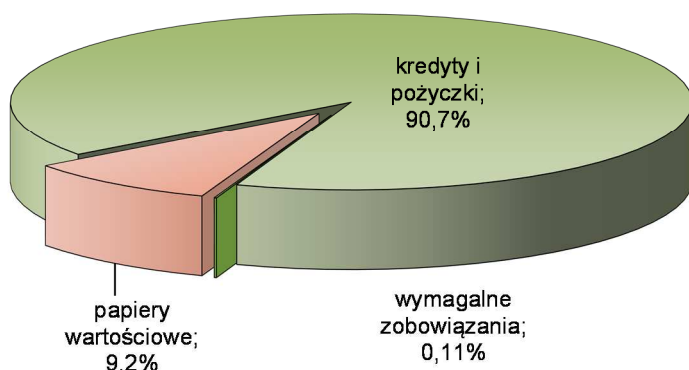
W rozchodach miast na prawach powiatu udział spłat kredytów, pożyczek, wykupu papierów wartościowych wyniósł 66,4%.

5. Zobowiązania według tytułów dłużnych miast na prawach powiatu

W 2018 roku zadłużenie ogółem miast na prawach powiatu wyniosło 33.569.268 tys. zł, w porównaniu do roku 2017, było wyższe o 3,7%. Zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek było wyższe o 5,2%.

Największy udział w strukturze zobowiązań miast na prawach powiatu w 2018 r. miały kredyty i pożyczki (90,7%).

**STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ MIAST NA PRAWACH
POWIATU W 2018 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2018 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania miast na prawach powiatu według tytułów dłużnych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2017	2018	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Zobowiązania według tytułów dłużnych z tego:	32 367 274	33 569 268	103,7
papiery wartościowe	3 419 831	3 092 831	90,4
w tym: długoterminowe	3 419 831	3 092 831	90,4
kredyty i pożyczki	28 934 407	30 439 403	105,2
w tym: długoterminowe	28 794 375	30 270 473	105,1
wymagalne zobowiązania	13 036	37 034	284,1
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	10 231	28 701	280,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. zobowiązania ogółem wystąpiły we wszystkich miastach na prawach powiatu, a udział zadłużenia w dochodach ogółem wynosił 39,3%.

Zobowiązania wymagalne wyniosły 37.034 tys. zł, tj. 0,1% kwoty zobowiązań ogółem; w 77,5% dotyczyły one zobowiązań z tytułu dostaw towarów i usług.

Udział zobowiązań ogółem bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem miast na prawach powiatu w 2018 r. wynosił 36,8%.

Liczba miast na prawach powiatu wg poziomu zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek

Lata	Liczba jednostek								
	ogółem	zadłużonych	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	powyżej 60%
2017	66	66	3	12	10	18	11	6	6
2018	66	66	5	4	17	17	10	8	5

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Według danych zawartych w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych (stan bazy na 8 listopada 2018 r.), w 2018 r., wszystkie miasta na prawach powiatu spełniały indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia, określony w art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Z informacji uzyskanych z regionalnych izb obrachunkowych wynika, że na dzień 31 grudnia 2018 r., miasta na prawach powiatu nie wykazały zadłużenia w pozabankowych instytucjach finansowych, które nie będąc bankami wykonują czynności podobne do czynności bankowych.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w załączniku do sprawozdania.

6. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu

W 2018 r. działalność w formie samorządowego zakładu budżetowego prowadziły 43 miasta na prawach powiatu tj. 65,2% ogółu miast.

Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	1 796 850	1 817 180	1 793 219	98,7	99,8
w tym: dotacje z budżetu	245 811	266 813	264 577	99,2	107,6
Koszty	1 778 056	1 819 221	1 778 318	97,8	100,0
Podatek dochodowy od osób prawnych	10 376	8 269	9 989	120,8	96,3
Wpłaty do budżetu miast na prawach powiatu	9 088	200	10 767	*	118,5

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

* wskaźnik powyżej 1000%

Przychody samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu w 2018 r. wyniosły 1.793.219 tys. zł, w tym dotacje z budżetu – 264.577 tys. zł.

W stosunku do planu, przychody zrealizowano w 98,7%, natomiast dotacje w 99,2%.

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., przychody samorządowych zakładów budżetowych w miastach na prawach powiatu zmniejszyły się o 0,2%, a dotacje z budżetów miast na prawach powiatu były wyższe o 7,6%.

Koszty zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wyniosły 1.778.318 tys. zł i stanowiły 97,8% planu.

W 2018 r. samorządowe zakłady budżetowe miast na prawach powiatu dokonały wpłat nadwyżki środków obrotowych w kwocie 10.767 tys. zł przy planowanej kwocie 200 tys. zł.

Dane ze sprawozdań miast na prawach powiatu za 2018 r. z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych wskazują, że utworzone w miastach na prawach powiatu samorządowe zakłady budżetowe realizowały głównie zadania z zakresu gospodarki mieszkaniowej (55,6% przychodów ogółem), kultury fizycznej (17,5% przychodów ogółem), transportu i łączności (16,5% przychodów ogółem), działalności usługowej (4,4% przychodów ogółem) i gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (3,7% przychodów ogółem). Pozostałe zadania – takie jak pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej handel, pomoc społeczna, ochrona zdrowia oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego stanowiły 2,3% ogółu przychodów.

Przychody samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wg działań:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem w tym:	1 796 850	1 817 180	1 793 219	98,7	99,8
Gospodarka mieszkaniowa	1 038 891	999 557	997 549	99,8	96,0
Kultura fizyczna	300 160	300 404	313 099	104,2	104,3
Transport i łączność	277 744	325 320	295 450	90,8	106,4
Działalność usługowa	77 018	74 162	78 488	105,8	101,9
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	63 515	70 031	66 923	95,6	105,4

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Najwyższy udział w kosztach ogółem zanotowano w działach: Gospodarka mieszkaniowa (55,7% kosztów), Kultura fizyczna (17,6% kosztów), Transport i łączność (16,3% kosztów), Działalność usługowa (4,3% kosztów) oraz Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (3,7% kosztów). Pozostałe zadania, takie jak pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, handel, pomoc społeczna, ochrona zdrowia oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego stanowiły 2,4% kosztów ogółem samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu.

Koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wg działań

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem w tym:	1 778 056	1 819 221	1 778 318	97,8	100,0
Gospodarka mieszkaniowa	1 023 858	1 005 326	990 543	98,5	96,7
Kultura fizyczna	301 443	301 486	313 012	103,8	103,8
Transport i łączność	277 119	321 717	290 143	90,2	104,7
Działalność usługowa	72 139	73 391	76 069	103,6	105,4
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	64 265	70 133	66 299	94,5	103,2

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu zmniejszył się z 42.009 tys. zł na początku roku do 36.269 tys. zł na koniec 2018 r., tj. o 13,7%.

7. Wydzielony rachunek dochodów jednostek budżetowych miast na prawach powiatu

Wydzielone rachunki dochodów, o których mowa w art. 223 ust.1 ustawy o finansach publicznych prowadziło w 2018 r. 46 miast na prawach powiatu, co stanowiło 69,7% ogółu miast na prawach powiatu.

W ramach ww. rachunku miasta na prawach powiatu zrealizowały w 2018 r. dochody w wysokości 628.388 tys. zł. W stosunku do planu zostały one wykonane w 75,8%.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	603 210	828 823	628 388	75,8	104,2
Wydatki	602 116	829 371	625 234	75,4	103,8
w tym: wpłaty do budżetu	11 101	2 332	9 440	404,8	85,0

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania dochodów i wydatków na rachunku z art. 223 ust.1 za 2017 r. i 2018 rok (Min. Fin.).

Zrealizowane wydatki wyniosły 625.234 tys. zł i były niższe o 24,6% niż planowano.

Natomiast ponad czterokrotnie wyższe od planowanych były wpłaty do budżetu.

Stan środków pieniężnych na wydzielonych rachunkach dochodów zwiększył się z 8.297 tys. zł na początek 2018 roku do 11.451 tys. zł na koniec roku (38,0%).

V. Wykonanie budżetów województw

W 2018 r. województwa zrealizowały dochody ogółem w wysokości 16.953.684 tys. zł, a wydatki w wysokości 16.582.312 tys. zł.

Budżety województw zamknęły się nadwyżką w wysokości 371.372 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 1.040.244 tys. zł.

Wykonanie budżetów województw w 2018 r.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	14 771 385	17 292 318	16 953 684	98,0	114,8
Wydatki	14 317 429	18 332 562	16 582 312	90,5	115,8
Wynik	453 956	-1 040 244	371 372	-	-

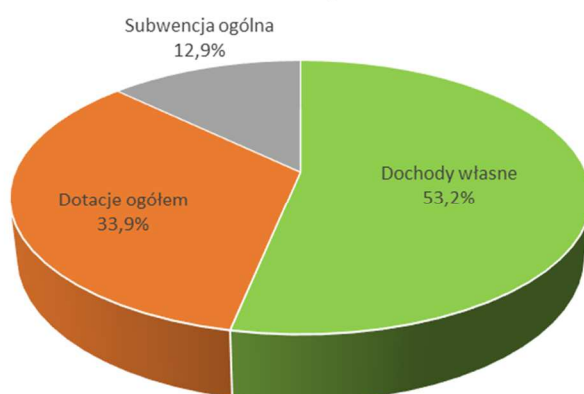
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

1. Dochody województw

1.1. Struktura dochodów

W 2018 r. w strukturze dochodów ogółem województw dochody własne stanowiły 53,2%, dotacje – 33,9%, a subwencja ogólna – 12,9%.

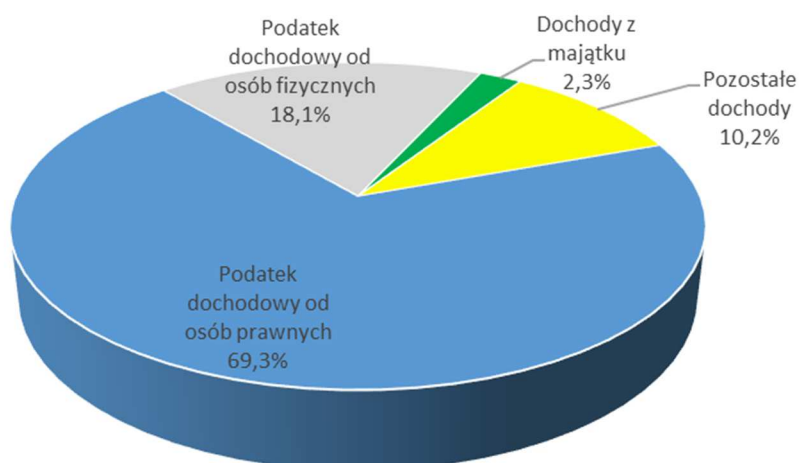
Struktura dochodów województw w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

W porównaniu do 2017 r., zwiększył się udział dochodów własnych o 0,5 pkt procentowego oraz dotacji o 1,0 pkt procentowy, natomiast udział subwencji zmniejszył się o 1,5 punktu procentowego.

Struktura dochodów własnych województw w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów własnych w 2018 r. dominującym źródłem dochodów był udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (69,3%). W porównaniu do 2017 r. udział pozostałych dochodów w dochodach własnych zwiększył się o 0,9 pkt procentowego.

1.2. Dochody według źródeł pochodzenia

Dochody własne zrealizowane zostały w wysokości 9.024.244 tys. zł, plan dochodów własnych zrealizowano w 105,9%.

Wykonanie, dynamikę oraz strukturę dochodów zrealizowanych przez województwa według źródeł ich pochodzenia prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM, z tego:	14 771 385	17 292 318	16 953 684	98,0	100,0	114,8
Dochody własne, z tego:	7 777 406	8 520 149	9 024 244	105,9	53,2	116,0
podatek dochodowy od osób prawnych	5 410 120	5 912 109	6 257 040	105,8	69,3	115,7
podatek dochodowy od osób fizycznych	1 443 181	1 558 873	1 633 849	104,8	18,1	113,2
dochody z majątku	202 229	218 433	211 580	96,9	2,3	104,6
pozostałe dochody	721 875	830 734	921 775	111,0	10,2	127,7

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Dotacje ogółem, z tego:	4 867 066	6 594 523	5 748 169	87,2	33,9	118,1
Dotacje celowe	1 808 099	1 388 622	1 311 199	94,4	22,8	72,5
Przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	3 058 967	5 205 901	4 436 970	85,2	77,2	145,0
Subwencja ogólna	2 126 913	2 177 646	2 181 271	100,2	12,9	102,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Istotnym źródłem dochodów własnych były udziały we wpływach z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (69,3% dochodów własnych), których plan został wykonany w 105,8%, a wykonanie było wyższe o 15,7%, w porównaniu do 2017 r.

Drugim istotnym źródłem dochodów własnych były udziały we wpływach z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (18,1%).

W 2018 r. na rachunki województw przekazane zostały udziały we wpływach z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w łącznej wysokości 1.633.849 tys. zł, tj. o 13,2% wyższej niż w 2017 r.

Znaczący wpływ wzrostu dochodów własnych w 2018 r. w stosunku do 2017 r. nastąpił w pozostałych dochodach (27,7%). Wynikał on głównie ze zwiększonych wpływów z tytułu opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz wpływów z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów.

1.2.1. Subwencja ogólna

W roku 2018, według danych Ministerstwa Finansów, na rachunki województw zostały przekazane środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 2.141.044 tys. zł, z tego:

- część oświatowa w wysokości - 586.890 tys. zł,
- część regionalna w wysokości - 376.353 tys. zł,
- część wyrównawcza w wysokości - 1.177.801 tys. zł.

Zgodnie z art. 24 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw składa się z kwoty podstawowej i z kwoty uzupełniającej.

Kwotę podstawową części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa, w których dochód podatkowy na jednego mieszkańca w województwie był niższy od średniego dochodu podatkowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca wszystkich województw (159,41 zł).

Kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa niedokonujące wpłat do budżetu państwa, w których liczba mieszkańców nie przekraczała 3 milionów.

W 2018 r. część wyrównawcza subwencji ogólnej dla danego województwa nie mogła być wyższa niż różnica pomiędzy kwotą ustaloną jako iloczyn 125% wskaźnika dochodów podatkowych wszystkich województw i liczby mieszkańców województwa a dochodami podatkowymi tego województwa za 2016 r.

Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw na 2018 r., w porównaniu do kwoty tej części subwencji ogólnej na 2017 r., była wyższa o 5,8%.

Średnie dochody podatkowe na jednego mieszkańca wszystkich województw na 2018 r., w wysokości 159,41 zł, zwiększyły się o 5,7%, w porównaniu do analogicznych dochodów na 2017 r., które wynosiły 150,75 zł.

W 2018 r. kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa, w których wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w województwie był niższy od 125% wskaźnika dochodów podatkowych wszystkich województw oraz liczba mieszkańców nie przekraczała 3 milionów.

W 2018 r. część wyrównawczą otrzymało 14 województw.

W 2018 r. podziału części regionalnej subwencji ogólnej między 14 województw dokonano według zasad określonych w art. 70b ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tj.:

- kwotę stanowiącą 52% części regionalnej - między województwa, w których stopa bezrobocia była wyższa niż 110% średniej stopy bezrobocia w kraju,
- kwotę stanowiącą 48% części regionalnej - między województwa, w których dochody podatkowe za 2016 r., powiększone o część wyrównawczą subwencji ogólnej i kwotę części regionalnej subwencji ogólnej, wyliczoną z zastosowaniem przeliczeniowej liczby bezrobotnych (w przeliczeniu na jednego mieszkańca), były niższe od 125% wskaźnika dochodów podatkowych dla wszystkich województw.

Wydatki przeznaczone w 2018 r. na część regionalną subwencji ogólnej stanowiły 99,3% analogicznych wydatków w 2017 r. Niższe wykonanie tych wydatków było wynikiem zmniejszenia, w porównaniu do 2017 r., kwoty wpłat do budżetu państwa dokonanych przez województwa o dochodach przekraczających 125% średnich dochodów podatkowych (w 2018 r. było to województwo mazowieckie) z przeznaczeniem na część regionalną subwencji dla województw.

Wydatki budżetu państwa z tytułu subwencji ogólnej dla województw zostały zrealizowane w pełnej wysokości środków zaplanowanych na 2018 r.

Ponadto, w 2018 r. dla 16 województw przyznano środki z rezerwy subwencji, o której mowa w art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, na dofinansowanie inwestycji na drogach publicznych wojewódzkich. Środki, w łącznej wysokości 40.227 tys. zł, zostały przekazane województwom przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych zgodnie z kryteriami podziału rezerwy ustalonymi z ministrem właściwym do spraw transportu oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Jednocześnie na podstawie art. 70c ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego utworzono w 2018 r. w budżecie państwa rezerwę celową przeznaczoną na dofinansowanie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony dróg wojewódzkich i zarządzania tymi drogami. Rezerwa ta na 2018 r. wyniosła 247.000 tys. zł. Wysokość dotacji dla poszczególnych województw była uzależniona od powierzchni dróg w danym województwie w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Dotacje te w 2018 r. otrzymało 12 województw.

Należy zaznaczyć, że dochody żadnego z województw uzyskane z tytułu subwencji ogólnej i uzupełnione środkami rezerwy celowej, o której mowa wyżej, nie były niższe od dochodów, jakie uzyskałyby województwa z tytułu części wyrównawczej i regionalnej subwencji ogólnej, ustalonych na podstawie przepisów przed wprowadzeniem zmian, tj. obowiązujących do końca 2014 r.

1.2.2. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe

Zgodnie z algorytmem podziału części oświatowej subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych, prowadzonych przez województwa w 2018 roku, przekazana została kwota 586.715 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z „Kryteriami podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2018”, przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych –

na wniosek Ministra Edukacji Narodowej – rozdysponował dla poszczególnych województw środki w wysokości 175 tys. zł (0,1% łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy - Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy - Karta Nauczyciela w związku z art. 225 ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe lub z art. 20 ustawy - Karta Nauczyciela – w kwocie 123 tys. zł,
- 2) dofinansowanie wyposażenia szkół i placówek w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach, nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji oraz pomieszczeń dla szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach - w kwocie 52 tys. zł.

Na rachunki województw, według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej kwocie 586.890 tys. zł.

Należy zauważyć, iż zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2018, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jedną z form uzupełniania dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

1.2.3. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

W 2018 r. samorzady województw zrealizowały dochody z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich - w wysokości 5.748.169 tys. zł, z tego:

1. dotacje z budżetu państwa na zadania bieżące:
 - własne, finansowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków

zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,

- pozostałe własne,
- z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
- realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej

zostały zrealizowane w wysokości 2.552.768 tys. zł,

2. dotacje z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:

- własne, finansowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
- pozostałe zadania własne,
- z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
- realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej

zostały zrealizowane w wysokości 2.903.181 tys. zł,

3. dotacje celowe na zadania bieżące, wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowane zostały w wysokości 46.443 tys. zł,

4. dotacje celowe na zadania inwestycyjne, wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowane zostały w wysokości 18.095 tys. zł,

5. dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania bieżące zrealizowane zostały w wysokości 47.849 tys. zł,

6. dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania inwestycyjne zrealizowane zostały w wysokości 88.171 tys. zł,

7. dotacje z funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowane zostały w wysokości 88.250 tys. zł,

8. dotacje z funduszy celowych na zadania inwestycyjne zrealizowane zostały w wysokości 3.412 tys. zł.

Z ogólnej kwoty zrealizowanych dotacji w wysokości 5.748.169 tys. zł, na dotacje na zadania bieżące przypadała kwota 2.735.310 tys. zł, a na zadania inwestycyjne 3.012.859 tys. zł.

W strukturze zrealizowanych przez województwa dochodów ogółem, dotacje ogółem stanowiły 33,9% z tego:

- dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich 26,2%,
- pozostałe dotacje celowe 7,7%.

Wyższa realizacja dochodów z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w 2018 r., w porównaniu z 2017 r., wynika przede wszystkim z faktu, że jednostki samorządu terytorialnego kontynuowały realizację projektów w ramach Perspektywy Finansowej 2014 – 2020, czego następstwem jest wyższe wykorzystanie środków finansowych.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017		Wykonanie 2018		4:2	5:3
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące		
	tys. zł		tys. zł			
1	2	3	4	5	6	7
Dotacje ogółem, z tego:	4 867 066	2 642 541	5 748 169	2 735 310	118,1	103,5
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich *	3 058 967	1 197 932	4 436 970	1 611 920	145,0	134,6
- na zadania z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	1 270 893	1 053 251	709 808	705 763	55,9	67,0
- na zadania własne	279 177	228 152	308 574	234 818	110,5	102,9
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	433	359	597	267	137,8	74,3
- na zadania realizowane na podstawie porozumień między jedn. samorządu terytorialnego	56 270	48 141	64 538	46 443	114,7	96,5
- na zadania własne, na które województwa otrzymały dotacje z tytułu pomocy finansowej	110 567	38 129	136 020	47 849	123,0	125,5
- z funduszy celowych	90 759	76 578	91 662	88 250	101,0	115,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że ogółem dotacje dla samorządów województw w 2018 r., w porównaniu do 2017 r., były wyższe o 18,1%.

1.2.4. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

W 2018 r. dochody samorządów województw z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, zostały wykonane w wysokości 4.436.970 tys. zł.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według wybranych działów przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	4:3	4:2	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dotacje ogółem, w tym:	3 058 967	5 205 901	4 436 970	85,2	145,0	1 869 917	1 611 920	86,2
Rolnictwo i łowiectwo	105 533	92 159	81 834	88,8	77,5	91 946	81 704	88,9
Rybołówstwo i rybactwo	10 247	11 900	9 999	84,0	97,6	11 873	9 976	84,0
Przetwórstwo przemysłowe	4 127	6 344	4 871	76,8	118,0	4 606	4 871	105,8
Transport i łączność	353 634	622 700	576 137	92,5	162,9	4 355	8 350	191,7
Administracja publiczna	47 155	59 657	50 327	84,4	106,7	59 169	49 905	84,3
Różne rozliczenia	2 438 472	4 258 790	3 580 751	84,1	146,8	1 555 084	1 335 437	85,9
Oświata i wychowanie	6 696	21 562	19 836	92,0	296,2	15 343	13 428	87,5
Ochrona zdrowia	6 613	40	34	85,7	0,5	40	34	85,7
Pomoc społeczna	4 004	12 368	9 910	80,1	247,5	12 368	9 910	80,1
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	58 360	89 606	78 535	87,6	134,6	89 401	78 374	87,7
Edukacyjna opieka wychowawcza	5 606	4 471	4 471	100,0	79,8	4 471	4 471	100,0
Rodzina	1 617	5 213	4 863	93,3	300,8	5 128	4 778	93,2
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	10 881	5 923	1 741	29,4	16,0	5 891	1 723	29,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. z ogólnej kwoty dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, 80,7% środków przekazano na realizację Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020, dla których samorząd województwa jest Instytucją Zarządzającą w zakresie wydatków finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i współfinansowania krajowego (2.211.393 tys. zł) oraz na Regionalne Programy Operacyjne 2014-2020 (1.259.182 tys. zł), dla których samorząd województwa jest Instytucją Zarządzającą w zakresie wydatków finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i współfinansowania krajowego.

Pozostała część tych dotacji została przekazana głównie na zadania z zakresu transportu i łączności (576.137 tys. zł, tj. 13,0%), rolnictwa i łowiectwa (81.834 tys. zł, tj. 1,8%), zadania z zakresu polityki społecznej (78.535 tys. zł, tj. 1,8%) oraz administracji publicznej (50.327 tys. zł, tj. 1,1%).

Dotacje na zadania z zakresu transportu i łączności zostały przeznaczone w 99,5% na drogi publiczne wojewódzkie, a w pozostałej części na krajowe pasażerskie przewozy kolejowe oraz na realizację zadań związanych z infrastrukturą telekomunikacyjną.

1.2.5. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

W 2018 r. samorzady województw wykonały dochody z tytułu dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, w wysokości 709.808 tys. zł.

Wysokość dotacji celowych przekazanych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, według ważniejszych działów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (8:7)
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	1 270 893	753 525	709 808	94,2	55,9	749 129	705 763	94,2
Rolnictwo i łowiectwo	548 541	19 232	19 128	99,5	3,5	19 211	19 107	99,5

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (8:7)
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Transport i łączność	613 603	645 590	610 388	94,5	99,5	645 590	610 388	94,5
Działalność usługowa	8 899	7 047	6 982	99,1	78,5	6 897	6 833	99,1
Administracja publiczna	20 068	15 473	15 185	98,1	75,7	15 473	15 185	98,1
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0	17 439	10 830	62,1	-	17 439	10 830	62,1
Ochrona zdrowia	10 237	5 229	4 695	89,8	45,9	1 036	851	82,1
Rodzina	67 085	36 239	35 820	98,8	53,4	36 207	35 788	98,8
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 174	2 967	2 747	92,6	233,9	2 967	2 747	92,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami były niższe o 24,3%. Największą dynamikę zmniejszenia tych dotacji, tj. o 96,5% odnotowano w dziale Rolnictwo i łowiectwo. Tak znaczne zmniejszenie dotacji wynikało ze zmian wprowadzonych ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Zgodnie z ustawą utworzono Państwowe Gospodarstwo Wodne zwane „Wodami Polskimi”, które z dniem 1 stycznia 2018 r. przejęło realizację zadań z zakresu gospodarki wodnej dotychczas wykonywanych w urzędach marszałkowskich. Znaczne zmniejszenie dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami nastąpiło również w dziale Rodzina (46,6%), ponieważ zgodnie z ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, z dniem 1 stycznia 2018 r. zadania koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w obszarze świadczenia wychowawczego oraz świadczeń rodzinnych przestały być zadaniami zleconymi marszałków województw, a stały się zadaniami wojewodów.

Znaczną dynamikę wzrostu odnotowano w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska o 133,9%. W dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska wyższe wykonanie dotacji wynika głównie z wyższego poziomu dotacji przeznaczonych na realizację zadań związanych ze zmniejszeniem hałasu i wibracji, ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu oraz pozostałą działalnością.

Udział dotacji celowych na zadania bieżące i inwestycyjne w dotacjach na zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez województwa w 2018 r. oraz strukturę tych dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	99,4	0,6
Rolnictwo i łowiectwo	2,7	2,7	0,5	100,0	99,9	0,1
Transport i łączność	86,0	86,5	0,0	100,0	100,0	0,0
Działalność usługowa	1,0	1,0	3,7	100,0	97,9	2,1
Administracja publiczna	2,1	2,2	0,0	100,0	100,0	0,0
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1,5	1,5	0,0	100,0	100,0	0,0
Ochrona zdrowia	0,7	0,1	95,0	100,0	18,1	81,9
Rodzina	5,0	5,1	0,8	100,0	99,9	0,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,4	0,4	0,0	100,0	100,0	0,0
Pozostałe działy	0,6	0,6	0,0	100,0	100,0	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. w strukturze dotacji na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, w porównaniu do 2017 r., udział dotacji przeznaczonych na wykonywanie zadań bieżących zwiększył się o 16,5 punktu procentowego.

W przekazanych w 2018 r. dotacjach celowych z budżetu państwa na realizację bieżących zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, dominującą pozycję stanowiły dotacje w dziale Transport i łączność – 86,5% i dziale Rodzina – 5,1%.

W dziale Transport i łączność - 99,6% kwoty dotacji przeznaczono na krajowe pasażerskie przewozy autobusowe. Środki przeznaczono dla przewoźników wykonujących krajowe autobusowe przewozy pasażerskie na finansowanie ustawowych uprawnień do przewozów ulgowych.

W dziale Rodzina – 98,4% dotacji przeznaczono na działalność ośrodków adopcyjnych, w tym m.in. wydatki związane z prowadzeniem ośrodków adopcyjnych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ponadto, samorządy województw realizowały zadania z zakresu administracji rządowej w działach:

- Rolnictwo i łowiectwo - gdzie zostały przeznaczone w 89,9% na pozostałą działalność i w 9,2% na prace geodezyjno-urzędzeniowe na potrzeby rolnictwa,
- Administracja publiczna – 82,3% dotacji w tym dziale przeznaczono głównie na zadania realizowane przez urzędy wojewódzkie i w 17,4% na funkcjonowanie wojewódzkich rad dialogu społecznego,
- Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa – 100% dotacji zostało przeznaczone na zadania związane z organizowaniem wyborów do sejmików wojewódzkich.

Łącznie, dla wyżej wymienionych działów przekazano dotacje w kwocie 691.351 tys. zł.

Pozostałe dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez województwa, tj. 18.458 tys. zł, przeznaczone były m. in. na finansowanie zadań z zakresu ochrona zdrowia. Były to głównie wydatki na realizację zadań związanych z leczeniem psychiatrycznym (3,3%), z płaceniem składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczeniem dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego (36,2%) i pozostałą działalnością (58,1%). Ponadto, dotacje celowe przeznaczone były na działalność usługową dotyczącą prowadzenia ośrodków dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej, nieinwestycyjnych prac geodezyjno-kartograficznych oraz zadań w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska związanych z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu, zmniejszeniem hałasu i wibracji, zarządzanie kryzysowe i wojewódzkie urzędy pracy.

Przekazane w 2018 r. samorządom województw dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami stanowiły 12,3% dotacji ogółem przekazanych tym jednostkom. W 2018 r., w porównaniu do roku 2017, udział dotacji na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w dotacjach ogółem był niższy o 13,8 punktu procentowego.

1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

W 2018 r. dochody samorządów województw z tytułu dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych zrealizowane zostały w wysokości 308.574 tys. zł. Dotacje te, w strukturze dochodów ogółem województw, stanowiły 1,9%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań własnych w 2017 r. i 2018 r., według ważniejszych działań przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (8:7)
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	279 177	314 479	308 574	98,1	110,5	235 260	234 818	99,8
Transport i łączność	230 446	247 061	247 061	100,0	107,2	211 167	211 167	100,0
Administracja publiczna	762	780	764	98,0	100,3	780	764	98,0
Ochrona zdrowia	24 882	43 235	37 773	87,4	151,8	50	50	100,0
Pomoc społeczna	2 926	3 485	3 336	95,7	114,0	3 485	3 336	95,7
Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	19 471	19 393	19 309	99,6	99,2	19 253	19 169	99,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Udział dotacji celowych bieżących i inwestycyjnych w dotacjach na zadania własne województw oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	76,1	23,9
Transport i łączność	80,1	89,9	48,7	100,0	85,5	14,5
Administracja publiczna	0,2	0,3	0,0	100,0	100,0	0,0
Ochrona zdrowia	12,2	0,0	51,1	100,0	0,1	99,9
Pomoc społeczna	1,1	1,4	0,0	100,0	100,0	0,0
Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	6,3	8,2	0,2	100,0	99,3	0,7
Pozostałe działy	0,1	0,1	0,0	100,0	100,0	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze zrealizowanych dotacji celowych na zadania własne samorządów województw dominowały dotacje w działach: Transport i łączność, Ochrona zdrowia i Ogrody botaniczne

i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody. Łącznie, na finansowanie zadań realizowanych w tych działach przekazano dotacje w kwocie 304.143 tys. zł.

W 2018 r. w strukturze dochodów z tytułu dotacji celowych na realizację zadań własnych, w porównaniu do 2017 r., zmniejszył się udział dotacji przeznaczonych na realizację bieżących zadań własnych o 5,6 punktu procentowego.

Dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie bieżących zadań własnych samorządów województw przeznaczone były między innymi na dofinansowanie zadań w działach:

- Transport i łączność – 247.061 tys. zł, które wykorzystano przy realizacji zadań na dofinansowanie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami wojewódzkimi,
- Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody - 19.309 tys. zł, na realizację zadań w parkach krajobrazowych,
- Pomoc społeczna – 3.336 tys. zł, które przeznaczono na domy pomocy społecznej (76,4%) i realizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (23,6%).

Łącznie, na wyżej omówione cele, z budżetu państwa przekazano dotacje w kwocie 233.673 tys. zł.

Wśród dotacji celowych z budżetu państwa na inwestycje własne samorządów województw w 2018 r., środki były przeznaczone na inwestycje realizowane w ramach działów:

- Transport i łączność (35.893 tys. zł), z tego głównie na realizację zadań na drogach wojewódzkich 99,8% i usuwanie skutków klęsk żywiołowych (0,2%),
- Ochrona zdrowia (37.723 tys. zł), głównie na inwestycje w szpitalach ogólnych, ratownictwie medycznym i leczeniu psychiatrycznym,
- Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody - 140 tys. zł, na realizację zadań w parkach krajobrazowych.

1.2.7. Pozostałe dotacje celowe

Przekazane w 2018 r. dotacje na realizację przez samorzady województw zadań na podstawie porozumień z organami administracji rządowej oraz z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, dotacje z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego, jak również dotacje z funduszy celowych, wyniosły łącznie 292.817 tys. zł.

W 2018 r. pozostałe dotacje na zadania własne w strukturze zrealizowanych dochodów ogółem województw, stanowiły 1,7%.

W grupie pozostałych dotacji celowych, największą pozycję (46,5%) stanowiły dotacje z tytułu pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego.

Wyniosły one 136.020 tys. zł, z tego na zadania bieżące – 47.849 tys. zł, a na zadania inwestycyjne – 88.171 tys. zł.

Najwięcej środków w ramach pomocy finansowej udzielonej między jednostkami samorządu terytorialnego – 88,3% przekazano na realizację zadań w dziale Transport i łączność, 5,3% w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego i 3,2% w dziale Ochrona zdrowia.

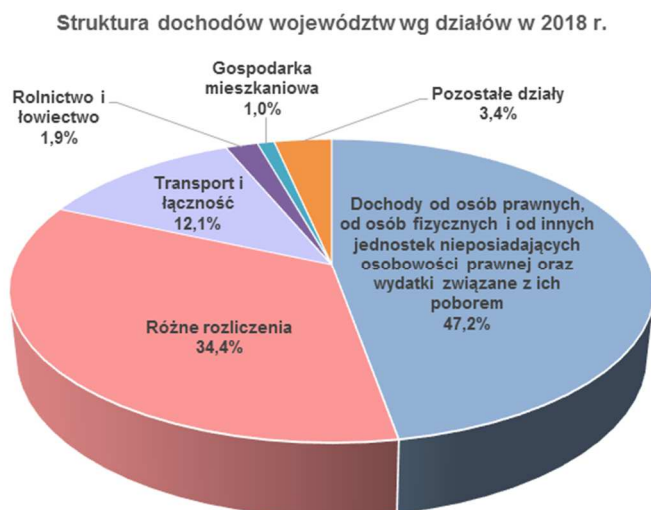
Dotacje celowe otrzymane z funduszy celowych wyniosły 91.662 tys. zł, z tego na zadania bieżące 96,3%, a na zadania inwestycyjne 3,7% tych dotacji. Dotacje na inwestycje w 100,0% były przeznaczone na krajowe pasażerskie przewozy kolejowe.

Dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego wyniosły 64.538 tys. zł. Porozumienia zawierane przez województwa z innymi jednostkami samorządu terytorialnego dotyczyły głównie zadań realizowanych na drogach publicznych oraz w zakresie krajowych pasażerskich przewozów kolejowych 26.549 tys. zł (41,1%), zadań z zakresu kultury i dziedzictwa narodowego 17.174 tys. zł (27,4%), w tym na biblioteki 12.980 tys. zł (20,1%) oraz zadań związanych z finansowaniem działalności ośrodków adopcyjnych i działalności placówek opiekuńczo-wychowawczych – 10.524 tys. zł (16,3%).

Dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej wyniosły 597 tys. zł. Dotacje udzielone na podstawie porozumień samorządów województw z organami administracji rządowej dotyczyły: w 53,7% zadań z zakresu działu Administracja publiczna, w 23,9% z zakresu działu Bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej, w 15,1% zadań z zakresu działu Pomoc społeczna oraz 7,3% zadań z zakresu działu Oświata i wychowanie.

1.3. Dochody według działów

Strukturę dochodów województw według działów w 2018 r. prezentuje poniższy wykres.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w strukturze dochodów województw najwyższy udział miały następujące działy: Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem – 47,2%, Różne rozliczenia – 34,4%, Transport i łączność – 12,1%, Rolnictwo i łowiectwo – 1,9% i Gospodarka mieszkaniowa – 1,0%. Dochody zrealizowane w tych działach stanowiły 96,6% dochodów ogółem wykonanych przez województwa.

Wykonanie oraz dynamikę dochodów województw według ważniejszych działów prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem, w tym:	14 771 385	17 292 318	16 953 684	98,0	114,8
Rolnictwo i łowiectwo	874 229	299 332	321 179	107,3	36,7
Transport i łączność	1 640 619	2 125 508	2 046 507	96,3	124,8
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	6 939 597	7 567 551	8 000 451	105,7	115,3
Różne rozliczenia	4 619 186	6 497 243	5 838 978	89,9	126,4
Gospodarka mieszkaniowa	138 051	170 984	165 322	96,7	119,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W dziale Różne rozliczenia największe dochody zostały zrealizowane w następujących rozdziałach: Regionalne Programy Operacyjne 2014-2020 finansowane z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w kwocie 2.211.529 tys. zł (37,9% dochodów w dziale Różne rozliczenia), Regionalne Programy Operacyjne finansowane z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego 2014-2020 w kwocie 1.264.072 tys. zł (21,6% dochodów w tym dziale), część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw – 1.177.801 tys. zł, stanowiąca 20,2% dochodów w tym dziale, część oświatowa subwencji ogólnej dla województw – 586.889 tys. zł, stanowiąca 10,1% oraz część regionalna subwencji ogólnej dla województw – 376.353 tys. zł (6,4% dochodów w dziale).

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem województw według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca

Dochody województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych źródeł dochodów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Dochody województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2017	2018
1	2	3
DOCHODY OGÓŁEM , z tego:	384,34	441,12
Dochody własne	202,36	234,80
Dotacje	126,64	149,56
Subwencja ogólna	55,34	56,75

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetu województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2017 r.

W 2018 r. dochody województw, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w porównaniu do 2017 r., zwiększyły się o 14,8%.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody województw kształtowały się na poziomie od 335,08 zł, tj. 76,0% średniej dla wszystkich województw do 596,97 zł, tj. 135,3% średniej. ,

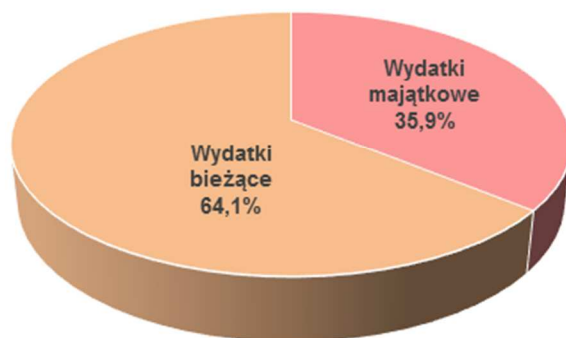
Dochody województw na 1 mieszkańca w 2018 r. przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2. Wydatki województw

2.1. Struktura wydatków

W 2018 r. w strukturze wydatków ogółem województw, wydatki bieżące stanowiły 64,1% a wydatki majątkowe 35,9%.

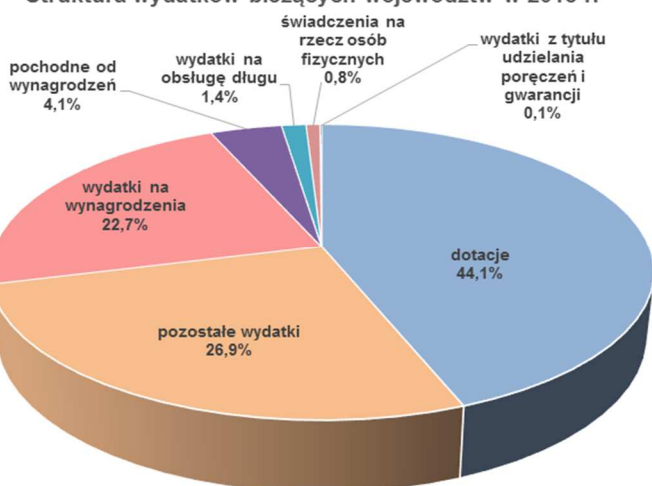
Struktura wydatków województw w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

Zrealizowane w 2018 r. wydatki majątkowe w wysokości 5.949.673 tys. zł, stanowiły 35,9% wydatków ogółem województw.

Struktura wydatków bieżących województw w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków bieżących największą pozycję stanowiły dotacje (44,1%), wydatki na wynagrodzenia z pochodnymi (odpowiednio 22,7% i 4,1%) oraz pozostałe wydatki (26,9%).

W grupie pozostałych wydatków znajdują się m.in. wydatki na zakup usług, materiałów, wyposażenia, usług remontowych, składki na ubezpieczenia zdrowotne i zakup energii.

2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków

Wykonanie, dynamikę oraz strukturę wydatków zrealizowanych przez województwa według głównych kierunków ich rozdysponowania prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Struktura	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7
WYDATKI OGÓŁEM, z tego:	14 317 429	18 332 562	16 582 312	100,0	90,5	115,8
Wydatki majątkowe	4 327 032	6 989 268	5 949 673	35,9	85,1	137,5
w tym: inwestycyjne	3 973 126	6 649 112	5 614 819	33,9	84,4	141,3
Wydatki bieżące, z tego:	9 990 397	11 343 294	10 632 639	64,1	93,7	106,4
wynagrodzenia	2 359 120	2 489 344	2 410 762	14,5	96,8	102,2
w tym: wynagrodzenia osobowe	2 168 068	2 273 366	2 209 382	13,3	97,2	101,9
pochodne od wynagrodzeń	424 266	459 886	433 960	2,6	94,4	102,3
dotacje	4 141 409	4 895 073	4 689 864	28,3	95,8	113,2
wydatki na obsługę długu	170 080	165 286	150 614	0,9	91,1	88,6
wydatki z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji	7 365	23 907	8 096	0,0	33,9	109,9
świadczenia na rzecz osób fizycznych	75 235	103 564	83 521	0,5	80,6	111,0
pozostałe wydatki	2 812 922	3 206 234	2 855 821	17,2	89,1	101,5

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Wydatki ogółem województw zostały zrealizowane w wysokości 16 582 312 tys. zł, tj. 90,5% planu na 2018 r. i w porównaniu do 2017 r. wydatki ogółem były wyższe o 15,8%.

Plan wydatków bieżących został zrealizowany w 93,7%, a wydatków majątkowych w 85,1%. W porównaniu do 2017 r., wydatki bieżące były wyższe o 6,4%, a wydatki majątkowe o 37,5%.

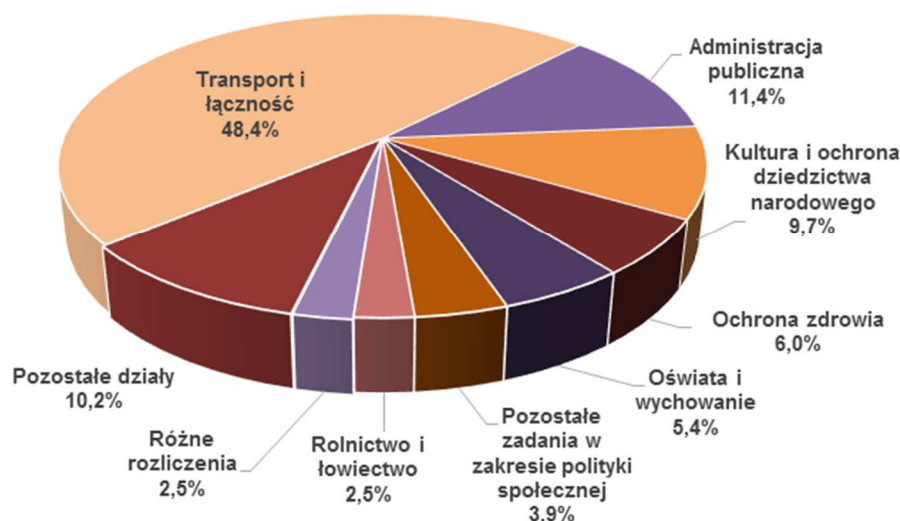
W 2018 r. wykonanie wydatków we wszystkich tytułach nie przekroczyło kwot planowanych. Największy wzrost wydatków w 2018 r. odnotowano w wydatkach inwestycyjnych – o 41,3%.

2.3. Wydatki według działów

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych przez województwa na wydatki dotyczyła działów: Transport i łączność, Administracja publiczna, Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, Ochrona zdrowia, Oświata i wychowanie, Pozostałe zadania

w zakresie polityki społecznej, Różne rozliczenia oraz Rolnictwo i łowiectwo. Łącznie, wydatki w tych działach stanowiły 89,8% wszystkich wydatków zrealizowanych przez województwa w 2018 r.

Struktura wydatków województw wg działów w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

Wykonanie oraz dynamikę wydatków zrealizowanych przez województwa według ważniejszych działów prezentuje poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
WYDATKI OGÓŁEM,	14 317 429	18 332 562	16 582 312	90,5	115,8
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	1 131 568	454 001	414 681	91,3	36,6
Transport i łączność	6 154 190	8 804 777	8 023 908	91,1	130,4
Administracja publiczna	1 700 783	2 066 139	1 894 260	91,7	111,4
Różne rozliczenia	400 926	507 059	408 394	80,5	101,9
Oświata i wychowanie	762 987	962 779	896 167	93,1	117,5
Ochrona zdrowia	863 774	1 130 647	990 323	87,6	114,7
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	522 331	739 880	646 021	87,3	123,7
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 390 683	1 670 617	1 615 513	96,7	116,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. wydatki w dziale Transport i łączność zrealizowane zostały na poziomie 91,1% kwot planowanych; 52,2% wydatków tego działu zostało przeznaczone na wydatki majątkowe.

W dziale Transport i łączność 57,4% stanowiły wydatki na drogi publiczne wojewódzkie, 30,7% na krajowe pasażerskie przewozy kolejowe, a 8,0% na krajowe pasażerskie przewozy autobusowe. Łącznie wydatki te stanowiły 96,1% wydatków w dziale Transport i łączność. W porównaniu do 2017 r., wydatki w tym dziale wzrosły w 2018 r. o 30,4%.

Wydatki zrealizowane w dziale Administracja publiczna w 2018 r., były wyższe w porównaniu do 2017 r. o 11,4%.

W dziale Administracja publiczna 78,9% wydatków stanowiły wydatki województw zrealizowane w rozdziale Urzędy marszałkowskie.

Wydatki zrealizowane w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w 2018 r. zwiększyły się, w stosunku do 2017 r., o 16,2%. W tym dziale 87,9% wydatków stanowiły wydatki na muzea, teatry, filharmonie, orkiestry, chóry i kapele, biblioteki, domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby oraz pozostałe instytucje kultury.

W dziale Ochrona zdrowia zrealizowane wydatki, w porównaniu do 2017 r., zwiększyły się o 14,7%; najwyższe wydatki poniesione przez województwa w 2018 r. odnotowano w rozdziale Szpitale ogólne (60,5%), Lecznictwo psychiatryczne (9,4%), Medycyna pracy (8,6%) i Pozostała działalność (8,4%). Łącznie, powyżej wskazane rozdziały, obejmują 86,9% ogółu wydatków w dziale Ochrona zdrowia.

W dziale Rolnictwo i łowiectwo, w stosunku do 2017 r., wydatki były niższe o 63,4%. Zmniejszeniu uległy wydatki na usuwanie skutków klęsk żywiołowych z 241.959 tys. zł w 2017 r. do 59 tys. zł w 2018 r. (o 99,98%). Zmiany w zakresie zadań realizowanych przez województwa w zakresie melioracji, wprowadzone ustawą – Prawo wodne, spowodowały zmniejszenie wydatków w rozdziałach Melioracje wodne – z 383.461 tys. zł w 2017 r. do 2.864 tys. zł w 2018 r. (o 99,3%) oraz Zarządy melioracji i urządzeń wodnych ze 180.548 tys. zł w 2017 r. do 31.037 tys. zł w 2018 r. (o 82,8%).

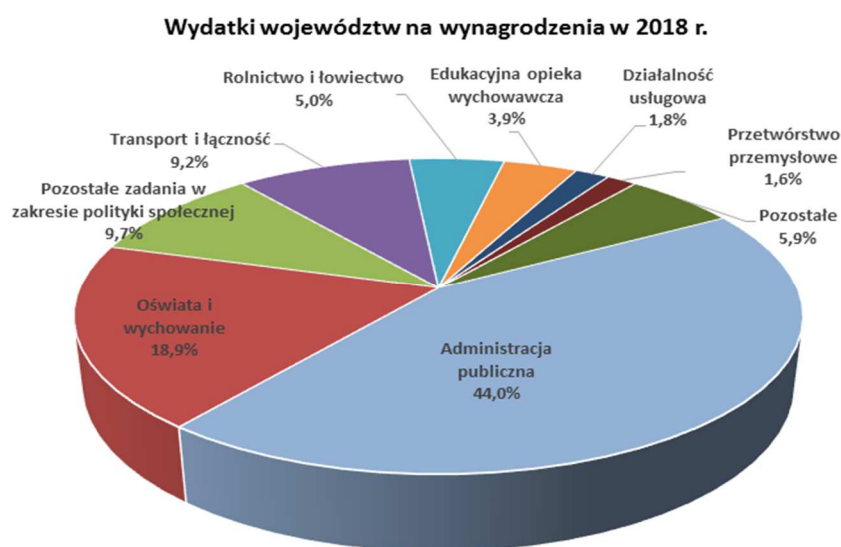
Obecnie w tym dziale 89,7% wydatków poniesiono w rozdziałach: Wyłączenie z produkcji gruntów rolnych (40,0%), Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (20,1%), Pozostała działalność (15,0%) oraz Biura geodezji i terenów rolnych (14,6%). W dziale Rolnictwo i łowiectwo wydatki majątkowe stanowiły 41,7%.

W 2018 r. wpłaty do budżetu państwa z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej dla województw dokonywało jedynie województwo mazowieckie w kwocie 376.353 tys. zł. Wpłaty te zostały zrealizowane w 100% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej na rok 2018.

Wpłata województwa mazowieckiego stanowiła 92,2% wykonanych wydatków województw w dziale Różne rozliczenia.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków województw według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków na wynagrodzenia najwyższy udział stanowiły wydatki w działach: Administracja publiczna, Oświata i wychowanie, Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, Transport i łączność, Rolnictwo i łowiectwo, Edukacyjna opieka wychowawcza oraz Działalność usługowa. Łącznie w tych działach województwa wykonały 92,4% wszystkich wydatków na wynagrodzenia zrealizowanych przez województwa w 2018 r.

Wykonane wydatki na wynagrodzenia przez województwa według ważniejszych działów prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	2 359 120	2 489 344	2 410 762	96,8	102,2
Rolnictwo i łowiectwo	236 010	125 930	120 541	95,7	51,1
Transport i łączność	205 109	223 330	221 153	99,0	107,8
Działalność usługowa	42 159	46 448	44 428	95,6	105,4
Administracja publiczna	968 455	1 098 492	1 059 773	96,5	109,4
Oświata i wychowanie	427 676	464 140	454 547	97,9	106,3
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	213 399	242 701	232 950	96,0	109,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	89 428	96 930	94 801	97,8	106,0
Rodzina	43 473	23 984	23 793	99,2	54,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

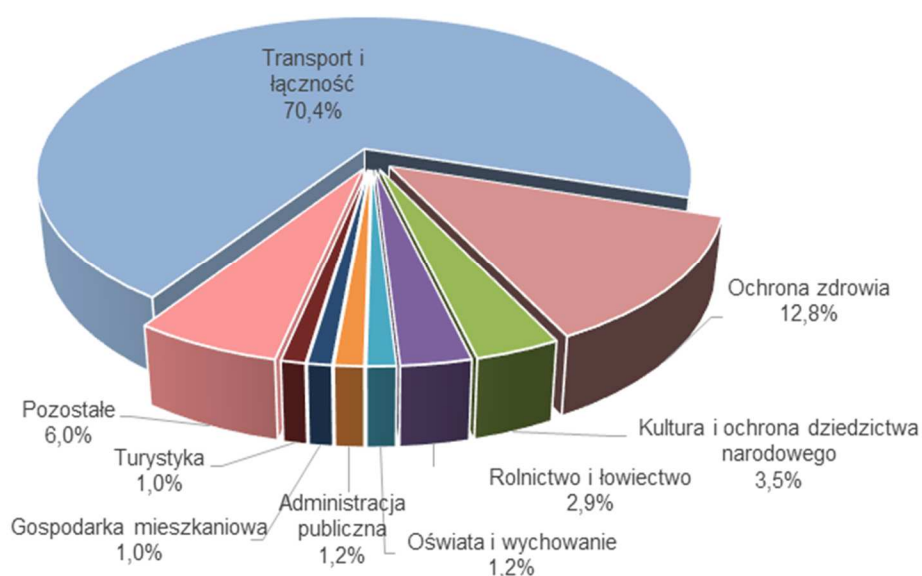
W 2018 r., wydatki na wynagrodzenia we wszystkich działach łącznie wzrosły o 2,2%. Poniesione wydatki na wynagrodzenia województw w dziale Administracja publiczna były wyższe o 9,4% od wydatków na wynagrodzenia poniesionych w tym dziale w 2017 r.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków na wynagrodzenia zrealizowanych przez województwa według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.2. Wydatki majątkowe według działów

Strukturę wydatków majątkowych województw w 2018 roku prezentuje poniższy wykres.

Wydatki majątkowe województw wg działów w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych przez województwa na wydatki majątkowe dotyczyła działów: Transport i łączność, Ochrona zdrowia, Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, Rolnictwo i łowiectwo, Administracja publiczna i Oświata i wychowanie. Łącznie wydatki majątkowe w tych działach stanowiły 92,0% wydatków majątkowych zrealizowanych przez województwa w 2018 r.

Wykonanie oraz dynamikę wydatków majątkowych zrealizowanych przez województwa według ważniejszych działów prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM, w tym:	4 327 032	6 989 268	5 949 673	85,1	137,5
Rolnictwo i łowiectwo	440 934	192 382	172 748	89,8	39,2
Działalność usługowa	118 292	47 527	39 065	82,2	33,0
Transport i łączność	2 735 062	4 849 251	4 191 434	86,4	153,2
Administracja publiczna	81 735	94 963	70 183	73,9	85,9
Ochrona zdrowia	574 915	876 091	759 024	86,6	132,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	115 432	256 919	208 902	81,3	181,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. w strukturze wydatków majątkowych województw istotne działy to: Transport i łączność (70,4%), Ochrona zdrowia (12,8%), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (3,5%) oraz Rolnictwo i łowiectwo (2,9%).

Wydatki majątkowe w dziale Transport i łączność dotyczyły w 79,4% wydatków na drogi publiczne wojewódzkie, w 13,9% związane były z krajowymi przewozami kolejowymi i w 1,9% dotyczyły infrastruktury portowej. Łącznie wydatki te stanowiły 95,2% wydatków majątkowych w dziale Transport i łączność.

Wydatki majątkowe w dziale Ochrona zdrowia w 68,6% dotyczyły wydatków majątkowych w zakresie szpitali ogólnych, w 10,4% - leczenia psychiatrycznego, w 9,1% - pozostałej działalności oraz w 5,1% ratownictwa medycznego. Wydatki w ww. rozdziałach stanowiły 93,2% wydatków majątkowych w dziale Ochrona zdrowia.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków majątkowych województw według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w 2018 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwach, według głównych kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Wydatki województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2017	2018
1	2	3
Wydatki ogółem, z tego:	372,53	431,45
Wydatki majątkowe	112,59	154,80
Wydatki bieżące	259,94	276,65

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2017 r.

Wydatki ogółem województw wykonane w 2018 r., w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w porównaniu do 2017 r., zwiększyły się o 15,8%. Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca zwiększyły się o 37,5% a wydatki bieżące wzrosły o 6,4%.

Rozpiętość w poziomie wydatków województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowała się na poziomie od 319,50 zł, tj. 74,1% średniej dla wszystkich województw do 671,03 zł, tj. 155,5% średniej.

Wydatki według województw na 1 mieszkańca w 2018 r. ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

3. Wynik budżetów województw

W 2018 roku budżety województw zamknęły się nadwyżką w wysokości 371.372 tys. zł.

W 2018 r. 9 samorządów wojewódzkich zamknęło budżet deficytem, który wyniósł 343.552 tys. zł, a 7 województw zamknęło swoje budżety nadwyżką na łączną kwotę 714.924 tys. zł.

Liczbę województw, według relacji wyniku do dochodów zrealizowanych w 2018 r. przedstawia poniższa tablica:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów województw					
	Razem	poniżej 5%	5-10%	10-15%	15-20%	powyżej 20%
Województwa z deficytem budżetowym	9	4	4	1	0	0
Województwa z nadwyżką budżetową	7	4	2	1	0	0

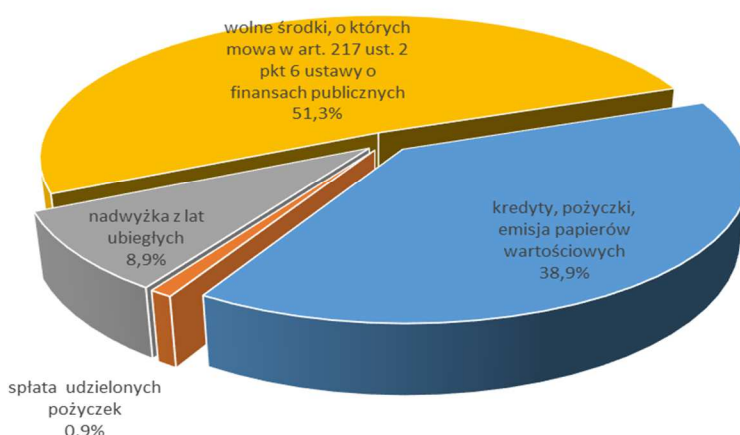
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

Wynik województw z deficytem budżetowym w relacji do ich dochodów nie przekroczył 15%.

4. Przychody i rozchody województw

Województwa w 2018 r. zrealizowały przychody w łącznej wysokości 2.113.277 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 1.005.547 tys. zł.

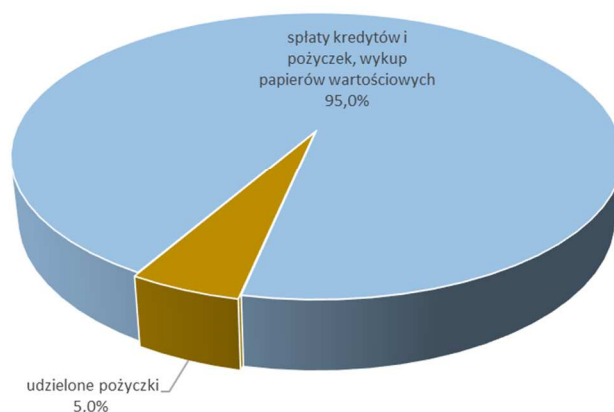
Struktura przychodów województw w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

W przychodach województw w 2018 r. wolne środki stanowiły 51,3%, przychody z tytułu kredytów, pożyczek i emisji papierów wartościowych - 38,9%, a nadwyżka z lat ubiegłych stanowiła 8,9% ogółu przychodów.

Struktura rozchodów województw w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

W rozchodach województw największy udział miały spłaty kredytów i pożyczek, wykup papierów wartościowych, które stanowiły 95,0% rozchodów ogółem.

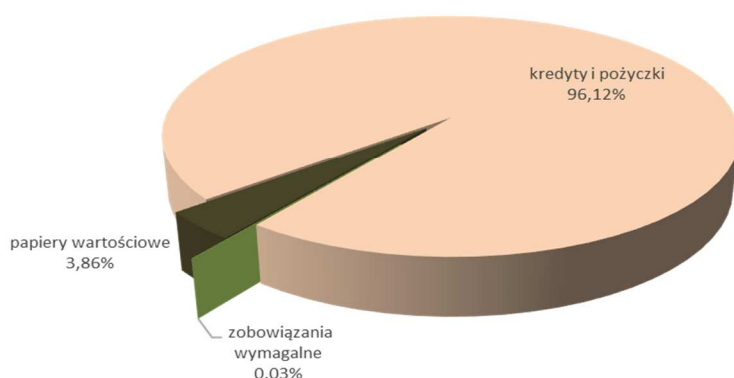
W 2018 r. przychody województw z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych wyniosły 822.973 tys. zł natomiast rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek oraz wykupu papierów wartościowych wyniosły 955.002 tys. zł.

5. Zobowiązania według tytułów dłużnych województw

W 2018 r. zadłużenie ogółem województw wyniosło 5.983.561 tys. zł.

W 2018 r. w strukturze zobowiązań województw udział kredytów i pożyczek wyniósł 96,12%, udział papierów wartościowych – 3,86% a udział zobowiązań wymagalnych – 0,03%.

Struktura zobowiązań województw w 2018 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2018 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania województw według tytułów dłużnych zostały przedstawione poniżej.

Wyszczególnienie	Zobowiązania województw według tytułów dłużnych		
	2017	2018	(3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Zobowiązania województw według tytułów dłużnych ogółem,	6 092 215	5 983 561	98,2
z tego:			
Papiery wartościowe	286 123	230 768	80,7
w tym: długoterminowe	286 123	230 768	80,7
Kredyty i pożyczki	5 804 273	5 751 102	99,1
w tym: długoterminowe	5 804 273	5 751 102	99,1
Wymagalne zobowiązania	1 819	1 690	92,9
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	380	193	50,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., zadłużenie ogółem województw zmniejszyło się o 1,8%, w tym z tytułu kredytów i pożyczek o 0,9%. W 2018 r. zmniejszył się także udział zobowiązań wymagalnych w strukturze zobowiązań ogółem. Kwota zobowiązań wymagalnych, z 380 tys. zł w 2017 r., zmniejszyła się do 193 tys. zł w 2018 r.

W 2018 r. zadłużenie wystąpiło we wszystkich województwach, a zadłużenie województw w relacji do dochodach ogółem województw zmniejszyło się z 41,2% w 2017 r. do 35,3%.

Udział zadłużenia województw bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych w wykonanych dochodach ogółem wyniósł 31,7%.

Liczba województw wg relacji zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek.

Lata	Liczba jednostek								
	OGÓLEM	Zadłużonych	Poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	Powyżej 60%
2017	16	16	3	0	4	4	1	3	1
2018	16	16	2	2	3	5	2	0	2

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W 2018 r. według danych zawartych w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych (stan bazy na 19 listopada 2018 r.), wszystkie województwa spełniały indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia, określony w art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Z informacji uzyskanych z regionalnych izb obrachunkowych wynika, że na dzień 31 grudnia 2018 r. województwa nie wykazały zadłużenia w pozabankowych instytucjach finansowych, które nie będąc bankami wykonują czynności podobne do czynności bankowych.

6. Przychody i koszty wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych

W 2018 r. działalność w formie samorządowego zakładu budżetowego prowadziły 3 województwa (lubuskie, mazowieckie i zachodniopomorskie).

Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych województw w 2018 roku przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	28 941	33 306	30 981	93,0	107,0
w tym: dotacje z budżetu	2 615	3 096	3 096	100,0	118,4
Koszty	29 688	33 162	30 235	91,2	101,8
Podatek dochodowy od osób prawnych	129	0	238	-	184,5
Wpłaty do budżetu województw	39	0	211	-	541,0

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

Przychody wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych w 2018 r. wyniosły 30.981 tys. zł, w tym dotacje z budżetu stanowiły 3.096 tys. zł.

W 2018 r., w porównaniu do 2017 r., przychody samorządowych zakładów budżetowych w województwach były wyższe o 7,0%, a dotacje z budżetów województw zwiększyły się o 18,4%.

Koszty samorządowych zakładów budżetowych w województwach wyniosły 30.235 tys. zł i były wyższe o 1,8% niż zrealizowane w 2017 r.

Wojewódzkie samorządowe zakłady budżetowe dokonały w 2018 r. wpłat nadwyżki środków obrotowych do budżetu w kwocie 211 tys. zł.

W 2018 r. samorządowe zakłady budżetowe w województwach realizowały zadania z zakresu określonego w działach: Rolnictwo i łowiectwo (67,8% przychodów ogółem), Kultura fizyczna (26,1% przychodów ogółem) oraz Transport i łączność (6,0% przychodów ogółem).

Przychody wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem					
z tego:	28 941	33 306	30 981	93,0	107,0
Rolnictwo i łowiectwo	19 756	23 001	21 024	91,4	106,4
Kultura fizyczna	7 722	8 534	8 095	94,9	104,8
Transport i łączność	1 463	1 771	1 861	105,1	127,2

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze kosztów największy udział stanowiły koszty poniesione w dziale Rolnictwo i łowiectwo (68,3% kosztów), Kultura fizyczna (26,2%) oraz Transport i łączność (5,5%).

Koszty wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem:					
z tego:	29 688	33 162	30 235	91,2	101,8
Rolnictwo i łowiectwo	19 487	22 857	20 654	90,4	106,0
Kultura fizyczna	8 801	8 534	7 932	92,9	90,1
Transport i łączność	1 400	1 771	1 650	93,2	117,9

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

7. Wydzielony rachunek dochodów wojewódzkich jednostek budżetowych

Wydzielone rachunki dochodów, o którym mowa w art. 223 ustawy o finansach publicznych, utworzono w jednostkach budżetowych 13 województw.

W ramach ww. rachunku województwa zrealizowały w 2018 r. dochody w wysokości 28.428 tys. zł, stanowiące 82,4% planu i były one wyższe o 1,8% od dochodów wykonanych w 2017 r.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	27 933	34 480	28 428	82,4	101,8
Wydatki	27 804	34 820	28 450	81,7	102,3
w tym : wpłaty do budżetu	842	463	999	215,8	118,6

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania dochodów i wydatków na rachunku o którym mowa w art. 223 ust.1 ustawy o finansach publicznych za 2017 r. i za 2018 r. (Min. Fin)

Wydatki zrealizowane z wydzielonych rachunków wyniosły 28.450 tys. zł i były niższe o 18,3% niż planowano, a dokonane wpłaty do budżetu województw stanowiły 215,8% kwoty planowanej na 2018 r.

W 2018 r. wykonane wydatki były wyższe o 2,3%, w porównaniu do 2017 r., natomiast wpłaty do budżetów województw zwiększyły się o 18,6%.

Stan środków pieniężnych na wydzielonych rachunkach dochodów na początku 2018 r. wynosił 756 tys. zł i zmniejszył się na koniec 2018 r. do kwoty 734 tys. zł (2,9%).

VI. Zbiorcze informacje dotyczące środków na realizację projektów i programów realizowanych z udziałem środków z Unii Europejskiej, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, środków z budżetu państwa na współfinansowanie oraz płatności z budżetu środków europejskich.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dochodami tych jednostek mogą być, między innymi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej.

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, umożliwiają jednostkom samorządu terytorialnego również uzyskanie dofinansowania ich wkładu własnego ze środków budżetu państwa, co jest wymagane przy realizacji projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, środki przeznaczone na realizację programów operacyjnych w części odpowiadającej wkładowi środków europejskich stanowią w budżecie państwa odrębną część pn. budżet środków europejskich, z którego wydatki realizowane są w formie płatności. Za obsługę płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich odpowiada Minister Finansów w imieniu którego, obsługę bankową płatności prowadzi Bank Gospodarstwa Krajowego w ramach umowy rachunku bankowego. Podkreślić należy, że środki ujęte w budżecie środków europejskich są środkami publicznymi, które mogą być wykorzystane wyłącznie na cele określone w umowach międzynarodowych lub wskazane przez ich dawcę. Wydatki finansowane przy udziale tych środków muszą być dokonywane zgodnie z procedurami określonymi w umowie międzynarodowej lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu (art. 184 ust. 1 ustawy o finansach publicznych).

Natomiast część środków odpowiadająca wkładowi krajowemu, jest przekazywana w formie dotacji celowej. Zatem od 1 stycznia 2010 r. dofinansowanie dokonywane jest w dwóch formach, tj. płatności i współfinansowania przekazywanego z budżetu państwa w formie dotacji celowej, w związku z tym otrzymane dofinansowanie beneficjent wydatkuje i rozlicza w trybie przewidzianym dla danej formy dofinansowania.

Z rocznych sprawozdań z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2018 r. wynika, iż przekazane jednostkom samorządu terytorialnego środki, na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE, a także finansowanie i współfinansowanie programów ze środków bezzwrotnych pochodzących z Unii Europejskiej oraz na realizację

płatności, których źródłem jest budżet środków europejskich, wyniosły 16.818.699 tys. zł, co stanowiło 75,9% ich planu rocznego (22.154.938 tys. zł), z tego:

- środki Unii Europejskiej¹ – 1.735.375 tys. zł, co stanowiło 85,0% planu,
- płatności z budżetu środków europejskich² – 13.758.803 tys. zł, co stanowiło 74,5% planu,
- środki budżetu państwa lub inne, przekazane jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności UE i innych środków bezzwrotnych oraz na współfinansowanie realizacji programów i projektów finansowanych z udziałem środków europejskich³ – 1.324.521 tys. zł, co stanowiło 80,4% planu.

Wysokość dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych, na tle zrealizowanych dochodów i wydatków ogółem tych jednostek, prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	w tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem	229 878 741	255 559 008	251 846 419	98,5	109,6
w tym:					
- środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych	1 208 960	2 041 970	1 735 375	85,0	143,5
- środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów unijnych	766 129	1 646 690	1 324 521	80,4	172,9
- płatności w zakresie budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2010r.)	6 778 834	18 466 278	13 758 803	74,5	203,0
Wydatki ogółem	230 166 344	278 439 273	259 386 268	93,2	112,7
w tym:					
- na finansowanie programów i projektów unijnych	1 489 177	2 204 096	1 860 360	84,4	124,9
- na współfinansowanie programów i projektów unijnych	3 742 465	10 087 778	8 129 014	80,6	217,2
- płatności w zakresie budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2010 r.)	7 543 118	19 220 206	15 362 968	79,9	203,7

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

¹ Uwzględniono dochody jst klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafu 1, 5 i 8

² Uwzględniono dochody jst klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafu 7

³ Uwzględniono dochody jst klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafu 2, 6 i 9.

Z otrzymanej przez jednostki samorządu terytorialnego kwoty 16.818.699 tys. zł na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE, a także na finansowanie wydatków, których źródłem jest budżet środków europejskich przeznaczono dla:

- gmin - 6.166.594 tys. zł, tj. 36,7%,
- powiatów - 1.797.877 tys. zł, tj. 10,7%,
- miast na prawach powiatu - 4.301.897 tys. zł, tj. 25,6%,
- województw - 4.552.331 tys. zł, tj. 27,0%.

W relacji do wykonanych dochodów ogółem poszczególnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego, ww. dochody stanowiły:

- w gminach - 5,1%,
- w powiatach - 6,4%,
- w miastach na prawach powiatu - 5,0%,
- w województwach - 26,9%.

W 2018 r., w związku z realizacją programów i projektów unijnych, wydatki jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 25.352.342 tys. zł, co stanowiło 80,5% ich rocznego planu, z tego:

- wydatki na finansowanie programów i projektów ze środków UE – 1.860.360 tys. zł, tj. 84,4% ich rocznego planu,
- wydatki na współfinansowanie programów i projektów unijnych, stanowiące krajowy wkład publiczny - 8.129.014 tys. zł, tj. 80,6% ich rocznego planu,
- wydatki w ramach płatności budżetu środków europejskich – 15.362.968 tys. zł, tj. 79,9% ich rocznego planu.

Z wykazanej wyżej kwoty wydatków 25.352.342 tys. zł, przypadają na:

- gminy – 10.989.910 tys. zł, tj. 43,4%,
- powiaty – 2.375.963 tys. zł, tj. 9,4%,
- miasta na prawach powiatu – 6.580.568 tys. zł, tj. 26,1%,
- województwa – 5.405.901 tys. zł, tj. 21,1%.

W 2018 r. wydatki samorządów w ramach płatności budżetu środków europejskich, stanowiły 15.362.968 tys. zł, z tego:

- wydatki gmin – 6.395.211 tys. zł, tj. 41,6%;
- wydatki powiatów – 1.573.840 tys. zł, tj. 10,3%;
- wydatki miast na prawach powiatu – 4.475.722 tys. zł, tj. 29,1%;
- wydatki województw – 2.918.195 tys. zł, tj. 19,0%.

Wyższe wykonanie wydatków w zakresie realizacji programów finansowanych ze środków europejskich w roku 2018, w porównaniu z rokiem 2017 (wzrost o 98,5%) wynika przede wszystkim z faktu, że jednostki samorządu terytorialnego w roku 2018 realizowały

przygotowane wcześniej projekty w ramach Perspektywy Finansowej 2014 – 2020, co spowodowało uruchomienie środków finansowych na ten cel.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych w 2018 r. z udziałem środków Unii Europejskiej według działów zawiera poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017	Plan (po zmianach) 2018	Wykonanie 2018	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
WYDATKI OGÓŁEM w tym:	12 774 761	31 512 081	25 352 342	80,5	100,0	198,5
Rolnictwo i łowiectwo	503 708	705 184	1 426 182	83,6	5,6	283,1
Rybołówstwo i rybactwo	10 329	14 766	11 929	80,8	0,0	115,5
Przetwórstwo przemysłowe	155 105	290 755	218 056	75,0	0,9	140,6
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	49 884	184 563	127 196	68,9	0,5	255,0
Transport i łączność	5 712 510	11 856 644	9 902 409	83,5	39,1	173,3
Turystyka	64 878	618 157	492 238	79,6	1,9	758,7
Gospodarka mieszkaniowa	323 318	958 931	762 650	79,5	3,0	235,9
Działalność usługowa	107 317	427 302	288 943	67,6	1,1	269,2
Informatyka	27 169	181 444	89 553	49,4	0,4	329,6
Administracja publiczna	853 602	1 376 704	1 155 837	84,0	4,6	135,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	152 053	121 109	104 196	86,0	0,4	68,5
Oświata i wychowanie	2 133 968	4 172 742	3 304 114	79,2	13,0	154,8
Ochrona zdrowia	81 003	346 671	242 237	69,9	1,0	299,0
Pomoc społeczna	266 425	597 979	479 615	80,2	1,9	180,0
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	770 490	1 325 263	1 041 536	78,6	4,1	135,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	64 943	150 676	116 830	77,5	0,5	179,9
Rodzina	64 457	215 280	173 559	80,6	0,7	269,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	962 405	4 985 905	3 825 498	76,7	15,1	397,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	350 973	1 499 008	1 197 522	79,9	4,7	341,2
Kultura fizyczna	89 254	344 515	284 694	82,6	1,1	319,0

Zródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. i 2018 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków dominowały wydatki na zadania realizowane w ramach działów: Transport i łączność, Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, Oświata i wychowanie, Rolnictwo i łowiectwo oraz Administracja publiczna. Natomiast wydatki na zadania w działach Pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej, Kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, Gospodarki mieszkaniowej oraz Pomocy społecznej wyniosły 3.481.323 tys. zł, co stanowiło 13,7% kwoty wykonanych wydatków ogółem.

VII. Zbiorcze wykonanie budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego

Według danych wykazanych w sprawozdaniach związków jednostek samorządu terytorialnego wynika, że związki zaplanowały na 2018 r. nadwyżkę w wysokości 66.770 tys. zł, w rezultacie zamknęły swoje budżety zbiorczo nadwyżką w kwocie 266.554 tys. zł.

W 2018 r. 92 związki zamknęły swoje budżety nadwyżką, natomiast 64 wykazało deficyt.

Dochody ogółem zrealizowane przez związki w 2018 r. wynosiły 2.292.659 tys. zł, co stanowi 95,5% kwot zaplanowanych na ten rok. Dochody własne wykonane zostały w kwocie 2.165.263 tys. zł, co stanowiło 98,5% planu rocznego, zaś dotacje w kwocie 127.396 tys. zł, co stanowiło 62,8% planu. W porównaniu do 2017 r. dochody ogółem związków jednostek samorządu terytorialnego, w 2018 r. zwiększyły się o 29,4%. W strukturze dochodów ogółem związków, dochody własne stanowiły 94,4%, natomiast dotacje 5,6%.

Wydatki ogółem, wykonane w kwocie 2.026.105 tys. zł, stanowiły 86,8% kwoty planowanej na 2018 r., przy czym wydatki majątkowe zostały zrealizowane w wysokości 266.363 tys. zł, tj. 55,6% planu rocznego, zaś wydatki bieżące w kwocie 1.759.742 tys. zł, tj. 94,8% planu. W strukturze wydatków ogółem wydatki majątkowe stanowiły 13,1%, natomiast wydatki bieżące 86,9%.

Stan zadłużenia związków jednostek samorządu terytorialnego na koniec 2018 r. wyniósł 345.452 tys. zł. Zadłużenie związków jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r. zmniejszyło się o 3,6% w porównaniu do zadłużenia w 2017 r. Udział zadłużenia związków jednostek samorządu terytorialnego w ich wykonanych dochodach ogółem wynosił 15,1% i był niższy o 5,1 punktu procentowego niż w 2017 r.

W 2018 r. 9 związków prowadziło działalność w formach samorządowego zakładu budżetowego. Przychody zakładów budżetowych prowadzonych przez związki zostały zrealizowane w kwocie 31.208 tys. zł (104,4% kwoty planowanej).

Koszty zakładów budżetowych prowadzonych przez związki wyniosły 29.671 tys. zł (niższe od planu o 0,3%), a wpłaty do budżetu wyniosły 1.513 tys. zł. Stan środków obrotowych zmniejszył się z 1.244 tys. zł na początku 2018 r. do 1.036 tys. zł na koniec roku (tj. o 16,7%).

Działalność związków w ramach samorządowych zakładów budżetowych była prowadzona głównie w dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (66,1% ogółu przychodów i 64,5% ogółu kosztów) oraz dziale 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną i gaz (33,9% ogółu przychodów i 35,5% ogółu kosztów).

VIII. Zbiorcze wykonanie budżetu związku metropolitalnego

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 czerwca 2017 r. w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko – Zagłębiowska Metropolia” oraz na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim, z dniem 1 lipca 2017 r. został utworzony związek metropolitalny o podanej wyżej nazwie.

Związek metropolitalny rozpoczął realizację zadań z dniem 1 stycznia 2018 r.

Związek metropolitalny samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej.

Ze sprawozdania z wykonania budżetu związku metropolitalnego, wynika, że dochody związku w 2018 r. wyniosły 383.491 tys. zł i były wyższe o 6,2% od dochodów planowanych. Dochody związku pochodziły głównie z:

- tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 348.605 tys. zł i stanowiły 90,9% dochodów ogółem;
- tytułu składek gmin tworzących związek metropolitalny w wysokości 32.732 tys. zł i stanowiły 8,5% dochodów ogółem.

Wydatki związku metropolitalnego w 2018 r. zostały zrealizowane w wysokości 125.751 tys. zł, tj. 84,9% planu. Wydatki zostały przeznaczone w 74,8% na wydatki inwestycyjne i w 25,2% na wydatki bieżące. Wśród wydatków związku metropolitalnego największe wydatki poniesiono na drogi publiczne gminne (37,7%), na drogi publiczne w miastach na prawach powiatu (18,6%) oraz na lokalny transport zbiorowy (11,9%).

Wynik budżetu związku metropolitalnego osiągnięty za 2018 r. był dodatni, wyniósł 257.740 tys. zł, co stanowi 67,2% uzyskanych dochodów.

Nadwyżka dochodów bieżących nad wydatkami bieżącymi związku metropolitalnego za 2018 r. wyniosła 351.792 tys. zł.

Spis tablic

- Tablica 1. Informacja z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 4 kwartały 2018 r.
- Tablica 2. Dochody, wydatki i wynik jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca
- Tablica 3. Dochody jednostek samorządu terytorialnego według źródeł pochodzenia
- Tablica 4. Dochody jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 5. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej jednostek samorządu terytorialnego według województw
- Tablica 6. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego według województw
- Tablica 7. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 8. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich
- Tablica 9. Dotacje celowe jednostek samorządu terytorialnego przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 10. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 11. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 12. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według działów
- Tablica 13. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 14. Wydatki majątkowe i inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego według województw
- Tablica 15. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych
- Tablica 16. Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych
- Tablica 17. Informacja z wykonania budżetów gmin za 4 kwartały 2018 r.
- Tablica 18. Informacja z wykonania budżetów gmin miejskich za 4 kwartały 2018 r.
- Tablica 19. Informacja z wykonania budżetów gmin wiejskich za 4 kwartały 2018 r.
- Tablica 20. Informacja z wykonania budżetów gmin miejsko-wiejskich za 4 kwartały 2018 r.
- Tablica 21. Dochody, wydatki i wynik gmin na 1 mieszkańca według województw
- Tablica 22. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań gmin według województw
- Tablica 23. Dochody gmin według źródeł pochodzenia
- Tablica 24. Dochody gmin według działów
- Tablica 25. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych dla gmin w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza (w układzie wojewódzkim)
- Tablica 26. Zestawienie wykonania wydatków gmin w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza (w układzie wojewódzkim)
- Tablica 27. Zestawienie środków przekazanych gminom w roku 2018 ze środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego
- Tablica 28. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej gmin według województw
- Tablica 29. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych gmin według województw

- Tablica 30. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez gminy na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 31. Dotacje celowe gmin przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 32. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej gmin według działów
- Tablica 33. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych gmin według działów
- Tablica 34. Wydatki gmin według działów i rodzajów
- Tablica 35. Wydatki gmin wiejskich według działów i rodzajów
- Tablica 36. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatki bieżące w dziale 750 – Administracja publiczna w gminach według województw
- Tablica 37. Wydatki majątkowe i inwestycyjne gmin według województw
- Tablica 38. Informacja z wykonania budżetów powiatów za 4 kwartały 2018 r.
- Tablica 39. Dochody, wydatki i wynik powiatów na 1 mieszkańca według województw
- Tablica 40. Dochody powiatów według źródeł pochodzenia
- Tablica 41. Dochody powiatów według działów
- Tablica 42. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań w poszczególnych powiatach
- Tablica 43. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych powiatów w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 44. Zestawienie wykonania wydatków powiatów w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 45. Zestawienie środków przekazanych powiatom w roku 2018 ze środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego
- Tablica 46. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej powiatów według województw
- Tablica 47. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych powiatów według województw
- Tablica 48. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez powiaty na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 49. Dotacje celowe powiatów przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 50. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej powiatów według działów
- Tablica 51. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych powiatów według działów
- Tablica 52. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków bieżących w dziale 750 – Administracja publiczna w poszczególnych powiatach
- Tablica 53. Wydatki majątkowe i inwestycyjne powiatów według województw
- Tablica 54. Wydatki powiatów według działów i rodzajów
- Tablica 55. Informacja z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 4 kwartały 2018 r.
- Tablica 56. Dochody, wydatki i wynik miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca według województw
- Tablica 57. Dochody miast na prawach powiatu według źródeł pochodzenia
- Tablica 58. Dochody miast na prawach powiatu według działów
- Tablica 59. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań w poszczególnych miastach na prawach powiatu

- Tablica 60. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych miast na prawach powiatu w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 61. Zestawienie wykonania wydatków miast na prawach powiatu w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 62. Zestawienie środków przekazanych miastom na prawach powiatu w roku 2018 ze środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego
- Tablica 63. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej miast na prawach powiatu (część gminna) według województw
- Tablica 64. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu (część gminna) według województw
- Tablica 65. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez miasta na prawach powiatu (część gminna) na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 66. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej miast na prawach powiatu (część powiatowa) według województw
- Tablica 67. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu (część powiatowa) według województw
- Tablica 68. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez miasta na prawach powiatu (część powiatowa) na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 69. Dotacje celowe miast na prawach powiatu przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 70. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej miast na prawach powiatu według działów
- Tablica 71. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu według działów
- Tablica 72. Wydatki miast na prawach powiatu według działów i rodzajów
- Tablica 73. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków bieżących w dziale 750 – Administracja publiczna w poszczególnych miastach na prawach powiatu
- Tablica 74. Wydatki majątkowe i inwestycyjne miast na prawach powiatu według województw
- Tablica 75. Informacja z wykonania budżetów województw za 4 kwartały 2018 r.
- Tablica 76. Dochody, wydatki i wynik województw na 1 mieszkańca
- Tablica 77. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań w poszczególnych województwach
- Tablica 78. Dochody województw według źródeł pochodzenia
- Tablica 79. Dochody województw według działów
- Tablica 80. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych województw w dziale 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 81. Zestawienie wykonania wydatków województw w dziale 801 – Oświata i wychowanie i 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 82. Zestawienie środków przekazanych województwom w roku 2018 ze środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego
- Tablica 83. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej województw
- Tablica 84. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych województw
- Tablica 85. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez województwa na podstawie porozumień z organami administracji rządowej

- Tablica 86. Dotacje celowe województw przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działań
- Tablica 87. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej województw według działań
- Tablica 88. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych województw według działań
- Tablica 89. Wydatki województw według działań i rodzajów
- Tablica 90. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków bieżących w dziale 750 – Administracja publiczna w poszczególnych województwach
- Tablica 91. Wydatki majątkowe i inwestycyjne województw
- Tablica 92. Informacja z wykonania budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego za 4 kwartały 2018 roku
- Tablica 93. Informacja z wykonania budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego za 4 kwartały 2018 roku – Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia
- Tablica 94. Wykaz gmin dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w 2018 roku
- Tablica 95. Wykaz powiatów dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w 2018 roku
- Tablica 96. Wykaz miast na prawach powiatu dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w 2018 roku
- Tablica 97. Wykaz województw dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej w 2018 roku